MAZPULKS

MĒNEŠRAKSTS JAUNATNEI UN MAZPULKU DALĪBNIEKIEM

1936

8. N.

RĪGĀ, BRĪVĪBAS IELĀ 4. TĀLRUNIS 26336

BRILJANTI, PULKSTEŅI,
ZELTS, SUDRABS,
KRISTALS, DZINTARS,
ALPAKA.

Darbnīca pasūtījumiem un
izlabošanai.

A. J. Kauliņa bērnu drēbju tirgotava

Rīgā, Gaiziņa ielā № 4, pie Centrāltirgus. Tālr. 29722. Privātdz. Lāčplēša ielā № 70, dz. 1. Tālr. 21541.
Pasta tekošs rēķins № 11217.

Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus, mazpulku un tautas tērpus u. c. **pašu darbnīcā pagatavotus.**

Laipna apkalpošana. Glīts darbs. Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas.

Augļu maļamās mašīnas

preses, dažādas

piedāvā

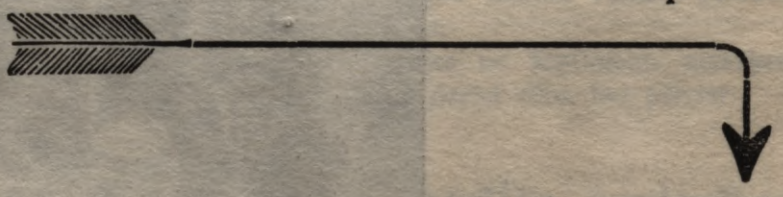

Centrālā savienība „KONZUMS"

Rīgā, Dzirnavu ielā № 68

NODAĻAS: Bauskā, Cēsīs, Daugavpilī, Gulbenē, Jēkabpilī, Jelgavā, Liepājā, Madonā, Rēzeknē, Strenčos, Tukumā un Valmierā

MAZPULKS

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā
Redakcija un ekspedīcija: Rīgā, Baznīcas ielā 4-a. Tālr.: redakc. 21617, eksped. 22322
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tek. rēķ. pastā 4564
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 l. p. — Ls 50,—, 1/4 l. p. Ls — 25.—

8. (67.) Nr. 1936. g. 15. augustā VI g. gāj.

Lielajos uzvaras svētkos

Pulkvedis-leitnants EDVINS MEDNIS

16 gadus atpakaļ pēc ilgiem kaŗa dārdiem šinīs dienās mūsu zemē ienāca liels, svētsvinīgs klusums. Beidzās kaŗš, kas bija dunējis gadu un astoņus mēnešus. Šai laikā bija izcīnītas veiksmīgas cīņas ar lielu naidnieku pārspēku: ar lieliniekiem, vāciem (bermontiešiem un golcistiem), arī ar vairākām krievu daļām, kas ietilpa Bermonta armijā.

Šo cīņu lielākais vainagojums bija brīvā, neatkarīgā valsts. Lielie ieguvumi bija prasījuši arī prāvus upuŗus. 900 cīnītāju bija ar savu nāvi apliecinājuši mīlu un uzticību dzimtenei. Aizgājušo starpā

Valsts Prezidents Dr. K. Ulmanis un kaŗa ministrs ģen. J. Balodis kaŗaspēka parādē Daugavpilī

bija ierindojies arī latvju karaspēka pirmais pavēlnieks O. Kalpaks.

Lai mūsu brīvības cīnītāju piemiņas dienā godbijīgi pieminam visus svētos, Latvijas brīvei ziedotos upurus! Lai šais stundās atkal atceramies mūsu Vadoņa vārdus, kurus viņš mēnesi atpakaļ teicis mazpulkiem Dobelē. Šais vārdos Vadonis pieminēja sardzes maiņu pie Brīvības pieminekļa, bet tie galvenā kārtā bija domāti mūsu brīvības sargu jaunajai maiņai, un tajos bija uzsvērts: Mūsu sirdis iedrebas un mūs pārņem jauna sajūta. Tā ir pateicība varoņiem, kas krituši, lai mums labāk klātos. Šajos brīžos mēs sākam izjust, kādiem jābūt mūsu tēvzemes dēliem un meitām, mēs sākam pārbaudīt, ko esam jau padarījuši ceļā uz to, un kas vēl palicis ko darīt.

Tik dziļu nozīmi ir guvuši mūsu brīves cīnītāju upuri, jo tie aizvien atdzīvojas mūsu atmiņā un pārvēršas par cēlākās priekšzīmes rādītājiem. Mēs aizvien atceramies, ka mūsu brīves cīnītāju upuri pie Latvijas ziedokļa ir nolikti lielu, pārcilvēcisku sastrēdzinājumu brīžos. Jāņem vērā, ka daudzi cīnītāji pirms tam četrus gadus no vietas bija atradušies pasaules kara ugunīs, pie kam jo lielu sastrēdzinājumu bija prasījušas latvju strēlnieku cīņas. Šie uguņi bija stipri izpostījuši un izdedzinājuši latvju zemi. Tomēr latvju tauta vēl spēja sastrēdzināt savus atlikušos spēkus, lai gūtu uzvaru vislielākā cīņā, — par savu brīvību. Mūsu panākumu atslēga bija izkalta no tautas izturības, karotāju varonības, pareizas vadības un izšķirīgas vadonības.

Mūsu valsts dibināšanas dienā to apdraudēja tik daudzi mākoņi, ka varēja rasties šaubas: vai tie galīgi neaizklās Latvijas sauli? Tomēr Latvijas pirmais ministru prezidents un cīnītājs **K. Ulmanis** ticēja un zināja, ka tumšos mākoņus izdosies zklīdināt. Jaunai Latvijai gan pašlaik traucās virsū daudzi naidnieku pulki. Bet Latvijai bija jāpastāv, jāieiet **mūžībā.** Bija jāorganizē lielā cīņa, jāgādā ir par garīgiem, ir par materiāliem uzvaras ieročiem. Prezidenta K. Ulmaņa iedvesmīgie vārdi un priekšzīme aizrāva un iedvesmoja visu tautu, kas apzinājās savu vienību un likteņa kopību lielo briesmu priekšā. Kauju uguņu norūdītajiem karotājiem nereti blakus nostājās skolas solu tikko atstājušie cīnītāji, kuŗu sirdīs bija dziļi ieskanējis dzimtenes sauciens un vadoņa aicinājums. Jauno siržu kvēle jo dedzīgi pievienojās lielajai liesmai, kuŗā saplūda vsas pie dzimtenes ziedokļiem aizdegtās ugunis. Šo liesmu vēl kvēlāku padarija prezidenta sirds dedze. Viņa dedzīgie aicinājumi lika vingrāk kustēties pie ložmetējiem un arkliem zemnieku un strādnieku rokām. Viņa spārnotie pamudinājumi padarīja daudz rosīgāku un itkā apspārnoja armijas apgādes iestāžu darbību, kam toreiz 4—5 kara gadu izpostītā zemē bija sevišķa nozīme. Prezidents pārrunāja svarīgāko operaciju plānus ar virspavēlnieku ģenerāli **Balodi.** Tā kaldinājās un norūdījās visi uzvaras ieroči, no pirmā līdz pat pēdējam cīņas brīdim.

To zināja visi Latvijas ienaidnieki, kāpēc viņi cīnījās nevien pret mūsu tautu, bet arī pret tās vadību. Daudzo bultu starpā, kas izšautas uz mūsu cīnītājiem, vairākas asas šautras ir tēmētas tieši uz mūsu ministru prezidentu K. Ulmani. Tā 1919. g. sākumā bermontiešu priekštečiem golcistiem šķita, ka Baltijas baronu plāniem galvenā kārtā ir nostājies priekšā Latvijas valdības galva. Vācu karapulku vadītājs grāfs von der Golcs bija iedomājies: nepieciešams nodabūt no ceļa Latvijas ministru prezidentu, tad Latvijas ceļš ies turp, kurp to vedīs Baltijas baroni. Un golcisti 1919. g. 16. aprīļa apvērsuma laikā, Latvijas ministru prezidenta krēslā mēģināja nosēdināt A. Niedru. Mēs zinām, cik bēdīgi beidzās šis mēģinājums. Šai maiņai nebija piekritusi Latvija. Valsts nodibinātāja vārdu neviens nespēja atraut no viņa nodibinātās valsts. Šie abi vārdi jau bija cieši un nedalāmi ierakstīti Latvijas vēstures pirmajā rindā. Šo ierakstu vēl stiprāku padarīja cīņu turpinājums un noslēgums.

— — — — — — — — — —

Brīves cīņu laikmetā visa tauta bija apzinājusies savu likteņa kopību. Jo stipri to izjuta arī jaunatne, kuŗas pārstāvji to

Ja katrs tikai Latvijai dzīvosim un strādāsim, tad nava spēka, kas mums pretim varētu stāt.

Dr. K. Ulmanis

Atbrīvošanas cīņu laikā. Vidū Prezidents Dr. K. Ulmanis, pa kreisi ģen. J. Balodis

pierādīja ir vārdos, ir darbos. Jaunatnes pašaizliedzību un upurēšanās gatavību ir cildinājuši visi mūsu brīves cīnītāji, ar kalpakiešiem un ziemeļniekiem priekšgalā. Par to dedzīgu liecību ir nodevis Valsts Prezidents **Dr. K. Ulmanis,** brīves karotāju virspavēlnieks un kara ministris ģen. **J. Balodis** un armijas komandieris ģen. **K. Berķis,** kura vadītā Cēsu pulkā ir cīnījusies slavenā Cēsu skolnieku rota.

Tāpēc mēs varam saprast mūsu laiku jaunatni, kura dažreiz apskauž tos jauniešus, kuru ceļus ir apspīdējusi strēlnieku un brīves cīņu varenā atblāzma. Šī skaudība ir labi izprotama un to īstenībā arī nevar nosaukt par skaudību. Jaunos gados jau visstiprāki izpaužas varonības un varenu saviļņojumu alkas. Tomēr tas ir iespējams piepildīt arī tagad un pilnīgāki, kā jebkad.

Mēs jau tagad dzīvojam atjaunotās latviskās vienības un varenības laikmetā, kad atkal godā celta varonība un tautas radītājs gars. Saviem lielajiem uzdevumiem jaunatne tagad var nesalīdzināmi labāki sagatavoties, nekā kara laika dienās. (Šai ziņā kara dienu jaunatne, ja vien tā vēlētos, varētu noteikti apskaust mūsdienu jauniešus.) Mēs, piem. zinām, cik pārdomāti un apgaroti jaunatni lielajiem uzdevumiem — lielajai dzīvei — sagatavo mazpulki.

Tā tiešām ir laba gatavošanās, kas ievingrina lielai dzīves cīņai ir rokas, ir sirdis. Ir jāvingrinās pārvarēt nevien citus, bet arī sevi, — nevēlamās dziņas, nedrošās tieksmes. Lielā dzīves cīņa aizvien turpinās un tā nekad nebeigsies.

Visai tautai un tās darbinieku maiņai, — jaunatnei, sekojot Vadoņa norādījumiem jāturpina cīņa par latvisko Latviju, latvju gara varenību, saimniecisko spēku un mūsu brīves tālāku nodrošināšanu. Ikviens jaunās maiņas panākums būs jauns klintsakmens pieminēklī par godu grūti izkarotai brīvībai un par slavu mūžīgai latvijai.

Brīvības cīnītājus pieminot

K. KUDRAŠS, 430. Susejas mazpulkā

Starp zaļi lapotajiem kokiem, netālu no Asares baznīcas, dus klusi Augškurzemes kritušo varoņu piemineklis. Cik savāda sajūta mostas sirdī ejot garām šim mēmajam varonības lieciniekam. Dus klusi piemineklis, dus saldi cīņā kritušie. Tikai vēji gaudo koku zaros un stāsta mums nesaprotami par tiem laikiem, kad še lija ložu šaltis.

Dus klusi piemineklis un varoņi. Bet viņu lielā slava par veikto darbu nav mirusi un mūžam nemirs. Tā zels un ziedēs, kamēr vien gaišā saule spīdēs Latvijas zi-

lajās debesīs, un kamēr latvju līdumnieks staigās pa šo savu dzimto zemi. Ik gadus še nāks jaunatne, ik gadus še nāks sirmgalvji un sirmgalves, un suminot šos dižvīrus, par dzimteni kritušos dēlus, skaitīs lūgšanas vārdus Visuvarenajam debesīs un noliks uz vēsās akmeņu grēdas ziedus un vainagus.

Un nu jūsu sapņi ir piepildījušies patiesībā. Tamdēļ lai jūsu slavas liesma mūžīgi kvēlo latvieša krūtīs un virs baltā brīvības pieminekļa, dedzot jaunatnes sirdīs tādu pašu pašaizliedzīgu dzimtenes mīlestību un drošsirdību, ar kādu jūs uzvarējāt ienaidnieku.

Mazpulku dalībnieki un jaunatne! Būsim mēs tie, kuŗi ar saviem darbiem pierādīsim savas dzimtās zemes mīlestību un kuŗi ar drošu prātu un stingru apņēmību sargāsim šo lielo balvu dzimteni, ko mums dāvinājuši brīvības cīnītāji, Latvijas drošsirdīgie jaunekļi.

Lauku jaunatne!

DAINIS

Nemitīgi rit gadi. No arāja — zemes rūķa viņi paņem daudz pūļu un enerģijas. Un no daža laba netikvien kā pūles un enerģiju, bet arī pēdējos spēkus. Lai arī kas būtu bijis jāzaudē daudzos darba gados, tad tomēr arājs nav drīkstējis atslābt no sava darba. Daudziem no sirmajiem darba rūķiem dēli un meitas ir beiguši vai nu vidusskolas vai augstskolas. Daudziem tie sāks. Un ja sāks — vecajam tēvam būs raizes, kur ņemt vajadzīgās summas, ja beigs, tāpat tēvam būs raizes, kur ņems nodarbošanos.

Dažs labs varbūt nopriecāsies par sava dēla vai meitas spīdošiem panākumiem un gūto „grādu", bet turpat priecājoties saļims zem smago domu nastas par priekšā stāvošo darbu.

Saļims iedomājoties, ka, lūk, tagad viņam šie bērni ir laupīti. Sirmgalvim vienam, bez palīga būs jāstājas nevarīgam starp zaļo, spēka pilno zelmeni, jātur izkapts kāts drebošās rokās. Tāpat vienam būs jāstājas briestošā labības druvā un jācērt pret nocietējušiem labības stiebriem.

Pie darba viņš, vecais tēvs, ir pieradis, bet domas, tās jautā, kas iznāks no bērniem, ja viņi studijas beigtu. Un tīri neviļus iedomājas: jā, bet ko tad viņi iesāks? Vai nāks man palīgā, še sviedros maizi pelnīt? Un pats itin labi apzinādamies, atbildēs sev: laikam gan nē. Viņi meklēs vieglāku nodarbošanos, un tādu viņi atradīs kādā kanclejā pie rakstu darbiem. Jā, labi, darbs viņiem tomēr būs. Bet vai maize arī? Un šis jautājums paliek sirmgalvim neatrisināts. Viņa acis aizveŗas, lai rītā, pirms saules lēkta tās atkal būtu skaidras, viņa sastrādātās rokas gurdi noslīd uz cietā gultas maisa, lai cik necik, kaut pāris stundas atpūstos un smeltos jaunus spēkus rītdienai...

Lauku jaunatne! Par jums pūlas sirmie tēvi un māmuļas. Iedami dienu un nakti, gādā par jūsu labklājību. Bet vai jūs viņiem to arī kādreiz atmaksāsat? Nē, par atmaksu jūs nedomājat. Jums mīļākas par tēva mājām ir putekļu pilnās kanclejas, jums mīļāki par tēvu sētas darbiem ir pilsētu darbi.

Nesiet savas mantotās garīgās vērtības uz tēva sētu — tur jūs atradīsiet visu, pēc kā jūs tiecaties. Būs jums atspirdzinājums, kā miesīgs, tā garīgs. Vakaros, kur jūs tagad klīstat pa bulvāriem un putekļainām ielām, meklēdami savai slāpstošai dvēselei kādu atspirdzinājumu, tēva sētā jūs viņu atradīsat pēc veikta dienas darba, dusot klētiņā starp smaržojošām meijām vai svaigā sienā. Tagad, kur jūs ilgojaties pēc dabas, sajūsmināJaties par katru kociņu vai krūmiņu, kuŗu atrodiet pilsētā starp akmeņiem, tēva sētā to būs simtkārt vairāk un mīļāki, jo tie būs jūsu dēstīti. Smaržojošie augļu dārzi jums dos labprāt diendusā savu paēnu.

Un tagad, kad ir mazpulki laukos, nevienam jaunam cilvēkam nevar būt garš laiks. Arī mazpulkā ir daudz darba, fiziska, sabiedriska un pat radoša. Tas var dot vislielāko apmierinājumu un audzināt mūs mūsu sirmo tēvu un tēvu tēvu cienīgus.

Foto V. Upītis

Labības mēnesī . . .

Kur vien acis raugas, rudzu lauki noklāti statiņu rindām. Un viņiem līdzās zeltoti un vārpas smagi vējā šūpojot, saņem pļāvējus miežu un auzu tīrumi.

Miers un vasaras svētība — šie divi ir vienīgie, kas staigā cilvēku vidū labības mēneša saulainajās dienās. Te tie pamirdz saules apstarotajās vārpās, te sārto un dzelteni spīdīgo ābeļu zaros.

Un pļāvēji, kuŗu darba cēliens jau bijis gaŗš, vasaras tveicē izsviedrēts, smagiem, vienmērīgiem un pierastiem soļiem līgo tīrumos, kur rokām jāsavāc kopā viss vasaras birums.

Drīz nodūks pirmā kuļmašīnu dziesma, atnezdama jaunu rudzu maizi un sēklu sen sagatavotiem tīrumiem, pār kuŗiem jau daudzkārt klusu pārslīd saimnieka acs...

Jā, krustceļos starp rudeni un vasaru katru iepriecina šis pilnīgā brieduma un augļu laiks.

Bailes nebūs?

Druvukalna jaunais arājs

AUGUSTA MEŽSĒTA stāsts
(Turpinājums)

Un tad kaimiņš kautko teica, ko Līzīte vēl nesaprata.

— Jaņuk, tas kumeļš būs viens niķīgs kustonis.

— Līzīte nav nekāds kustonis, tā ir Līzīte, kas jau zina, ka maizi ēdot, jāmet cepure zemē, — atcērt Jānis, mazliet sapiktojies, ka kaimiņš to vēl arvienu sauc par Jaņuķu.

Kaimiņš paskatās Jānī, itkā gribēdams saredzēt, vai tas pats tic saviem vārdiem. Bet, ieraudzījis Jāņa kailo galvu, nokaunas un apklust.

Bet Jānis uzsauc:

— Līzīte, nu, panāc!...

Un Līzīte pieiet viņam, pavisam rātna, kā mazliet samulsusi meitene pie skolotāja, lai saņemtu labu liecību pirmā mācības pusgada beigās. Liecības vietā viņa saņem no Jāņa rokas gabaliņu maizes, ko tā apēd, mierīgi stāvēdama devēja priekšā, un lēni galvu palocīdama, itkā pateikdamās devējam.

— Ko tu ar šo purvu gribi izdarīt? — ieminās kaimiņš pēc brīža.

— Maizīti audzēšu, — Jānis atbild.

— Nu, Druvukalns kalnos bija gan maizīti paēdis, bet tagad, kad sāks niekoties ar to purvu, diezin kā būs ar to maizīti, — noņurd kaimiņš.

— Man te, — Jānis viņu pārtrauc, — atlicies pusbļodas zupas un arī gabaliņš gaļas. Vai tu, kaimiņ, nevēlētos iebaudīt siltākas brokastis? Negribas nest mājās, saimniece nodomās, ka nicinu šādu maltīti.

Kaimiņš samulst, tomēr neatstumj Jāņa pasniegto bļodu.

Jānis sāk svilpot kādu jautru melodiju.

— Jā, — kaimiņš atsāk, — tu jau vari niekoties tai purvā, tev tas lielais arkls der, tev ir dūšīgi zirgi, tev ir auzas ko iebērt kulē. Kur lai es tās ņemu, ķēvelei jāpietiek ar zālīti vien. Jā, būtu man Druvukalna lauki...

— Tad tu, kaimiņ, tos tāpat aizlaistu nezāļu postā kā savus laukus, — Jānis viņu pārtrauc. — Tev, kaimiņ, ir laba zeme, tu tikai nevīžo to godam apstrādāt. Tavos laukos var ierīkot kāpostu dārzu, Druvukalna smagajā zemē un mālainajās pakalnēs tu sen jau būtu galīgi izputējis. Būtu iemācījies strādāt no mana audžu tēva.

— Ko t'šis daudz strādā?! — iesmejas kaimiņš. — Amati pagasta darīšanās, staigā laukos, kūpina pīpi, tikai izrīko strādniekus.

— Dzirdi, kaimiņ, — Jānis smejas, — vai tu nedomā, ka Druvukalns būtu Druvukalns arī tad, ja Druvukalna saimniekam būtu aitas galva uz pleciem?

Kaimiņš dusmīgi pārsviež grāvim tukšo bļodu.

— Zini, Jaņuk, tu jau esi lāga puika un dūšīgs arājs, bet paglupāks vēl, tāpat kā tas kumeļš, — nosaka kaimiņš, pieceldamies un uzlikdams galvā savu veco cepuri. — Tu visu tikai tā kā tas Druvukalns. Tev derētu paklausīties arī kaimiņos...

— Kuŗiem, — Jānis viņu pārtrauc, aiziedams pie sava arkla, — derētu pamācīties no tiem kaimiņiem, kam druvas rudenī dod ražu. Lepoties gan mēs varam ar tēvtēvu labiem tikumiem, bet ar tēvtēvu sēnalmaizi mūsu dienās gan vairs nav nekāds gods lepoties.

Kaimiņš vēl izsmejoši norūca:

— Nu, gan jau redzēsim nākamo gadu, ko varēsim mācīties no tava purva ražas!— un tad devās pēc savas ķēveles.

Kad Līzītes pleci aizsniedz mātes Līzes augstumu, Jānis ziemā sāk to apmācīt pirmā amatā. Tas nu gan ir varen atbildīgs uzdevums, ielikt jaunu zirgu pirmo reizi ilkšos, bet Jānis to godam veic, tā kā pat pats vecais Druvukalns nenocietās piebilst:

— Tu, Jāni, rīkojies kā vecs lietpratējs!

Līzīte vēl nav piegrūdusies uzceltajai ilksij, kad Jānis jau galā ar darbu pie otras ilkss. Protams, te viņam daudz palīdz divi un pus gadu ilgā draudzība ar Līzīti, citādi, diezin, vai todien kaimiņi varētu noskatīties, kā Druvukalna Jaņuku jau vizina jaunā ķēve. Velns, kas par kaklu, kas par krūtīm tai, un cik skaisti tā cilā kājas!

Pēc pirmā izbrauciena, kuŗu nobeidz ar lēnu soļošanu, Jānis ieved Līzīti kūtī un uzsedz tai siltu segu. Pēc stundas viņš tai pasniedz mazliet nodzerties un vēl pēc kāda laiciņa ieber silē auzas.

Otrā dienā, kad Jānis atkal iejūdzis Līzīti kamanās, viņa rokai pieskaŗas kāda silta, maiga roka. Atskatās. Tā ir Gundega, Druvukalna māsas meitene, kas atbraukusi te pasērst.

— Pavizini mani, Jāni! — viņa saka, un Jānis nevar lāga izšķirt, vai tā pavēl, vai lūdzas. Un viņa arī skatās tā, ka nevar noteikt, vai tā skatās viņam taisni virsū, vai mazliet gaŗām. Gundega ir pāris gadus jaunāka par viņu un kopš pagājušā gada, kad viņa te ciemojās, tā ir stipri pārvērtusies. Gandrīz kā jaunkundze jau.

Lai nu kā tur bija, bet šī diena nu Jānim likās sevišķi gaiša. Bija tā, itkā pēkšņi būtu sākušas ziedēt ābeles Druvukalna dārzā, ziemas vidū!

— Bailes nebūs? — Jānis tikko spēj izrunāt.

— Lai ir! — meitene attrauc.

O, tas ir kas sevišķs! Lai ir bailes! O, to Jānim vēl vajadzēs mācīties saprast — kā tad ir, kad ir bailes!

Un kad meitene iesēstas kamanās, blakus Jānim, viņš nodomā: nu, Līzīt, parādīsim, ko varam! Parādīsīm, kā ir, kad ir bailes!

Līzīte uzsāk strauju riksi.

Un, ak tu brīnums! Jānī patiešam sāk taisīties tādas savādas sajūtas. Vai tādas ir tās bailes? Ne, Jānis nepazīst baiļu! Un tomēr... Ak, par to viņš negrib domāt! Viņš bauda lielisko braucienu. Vējš svilpj gar ausīm, un Jāni itkā krata tādas savādas trīsas. Ir tā, itkā lidotu. Un Jānis domā: Jāni, vakar tu nekā tamlīdzīga nesajuti. Ir tā, itkā tu vairs nezinātu, no kurienes brauc, uz kurieni traucies. Druvukalns vairs nav Druvukalns, un tu, Jāni, vairs tā kā neesi Jānis. Mirdzošs plašums ap tevi, tevī pašā. Vai tās ir domas, vai tie ir sapņi? Gandrīz ir tā, itkā tu vairs nebūtu Jānis, bet gan kautkas tāds, ko kadreiz bērnībā novēroji upmalā, sapalus makšķerēdams: tu esi tikai saules pietvīcis gaiss un šai gaisā lidinās balti, zili un raibi tauriņi... Kaimiņš vēl arvienu saka: Jaņuk, tu vēl esi dumjš. Nu, labi, Jānis ir Jaņuks, bet kur labi tā!... Kamanas aizšūpojas pāri kupenām. O, Jaņuks vairs nav zemes arājs, Jaņuks ir jūrnieks, viņš traucas pāri vilņiem... Un tad, kādā straujā pagriezienā viņš pēkšņi sajūt, ka kāds pieķeŗas viņa elkonim. Viņš pagriež galvu, — Gundega! Un šī meitene sēd viņam blakām? Bija galīgi aizmirsis. Cik savādi! Nemaz nebija tādas meitenes pasaulē, un nu — ir gan! Jānis samulst. Nevar nekā parunāt. Ak, būtu vismaz šis skuķis ierunājies, tad ar Jānim atraisītos mēle. Bet tas nesaka nekā, un Jānim kļūst... baiļi?... skaidrā dienas laikā? Nupat, liekas, kamanas nosveŗas uz vienu pusi un viņš, Jānis, tūlīt

izgāzīsies un iekritīs kādā bezdibenā. Vai viņam baiļes izgāzties? Nu, vai zini, Jaņuk, dumjš tu esi gan!... Kaimiņu mājas logos ziņkāras sejas. Nē, Jānis nepazīst baiļu! Lai redz! Un Jānis pagriežas un maigi jautā meitenei:

— Baiļes?

Un kamanas patiešām tikko neapgāžas kaimiņsētas kupenās, cik strauji Līzīte aizjoņo pār tām.

— Ir gan, — Gundega klusu atbild un ciešāk piekļaujas Jāņa rokai.

Pie joda! Baiļes? Ar Jāni? Na, to mēs vēl redzēsim!

— Nebaidies! — Jānis nosaka. — Tas nav vēl redzēts, ka Jānis kādreiz nebūtu bijis Jānis un būtu izgāzies!

Un viņš sajūt atgriežamies savās rokās un sirdī uz mirkli itkā pagaisušos spēkus un drosmi. Baiļu vairs nav.

Ceļu mājup Jānis neļauj Līzītei rikšot. Lai iet soļos! Lai atpūšas.

Un tagad Jāni nemaz nemoca šis klusums. Ir labi arī tā, pavisam labi. Lai nerunā meitene, kas sēd tam blakus! Lai klusē! Ar to varētu apbraukt visai pasaulei.

Bet mājas steidzas pretim tik ātri, un viņi tūlīt jau iebrauks Druvukalna pagalmā. Pārāk īss bija šis skaistais brauciens. Un kad Jānis aptur Līzīti pagalmā, viņam, nezin kāpēc, ir žēl izkāpt no kamanām, visu mūžu viņš varētu sēdēt tajās un braukt kā šodien.

Bet Gundega veikli izlec no kamanām. Jānis pagriež galvu un viņa skati atkal sastopas ar meitenes acīm. Bija tā, itkā šīs meitenes acīs būtu iegulies viss šīs saulainās dienas sniega klajumos izkaisītais mirdzums, kura priekšā vajadzēja aizvērt acis.

Tad Gundega ātri apgriežas, pieskrien Līzītei, uz mirkli pieglauž tās galvai savu vaigu, pēc tam iebēg istabā.

Un, kur neviens neredzēja, kūtī, arī Jānis pieglauž savu galvu Līzītes galvai.

Druvukalna purvā, kur Jānis bija vaiga sviedros plēsies divas pēdējās vasaras, vispirms to nogrāvodams, tad krūmājus izcirzdams un turpat vēlāk tos sadedzinādams, tagad viļņo auzu lauks, kas šodien, augusta pēdējā svētdienā, vizmo saulē kā sudrabains ezera līmenis, smalkām zeltainām trīsām pārklāts.

Vecais saimnieks, uz spieķa atspiezdamies, iznāk Druvukalna pagalmā. Viņš norupējies lūkojas apkārt. Liekas, viņš ko meklē. Paskatās uz purva pusi, tad atkal lūkojas apkārt.

Aiz vecās ābeles, kuŗas ienākušies augļi piesātinājuši gaisu ar saldu smaršu, klēts lievenī dzirdams kluss troksnis.

Saimnieks dodas turp. Viņa gaita liecina, ka viņš grib sastapt cilvēku.

Klēts lieveņa priekšā viņš apstājas.

— Vai tu, Jāni? — viņš pēc brīža jautā.

— Jā, tēvs! — skan atbilde, un no lieveņa kreslainības saules gaismā iznāk jauneklis, ar vienu roku atglauzdams acīm pārkritušās matu cirtas, bet otrā rokā turēdams vienroci. Un tad, itkā vainas apziņā piebilst: — Es pārsēju izkaptis, pēc pāris dienām vajadzēs pļaut auzas purvā.

— To darbu jau nu gan varēji atstāt vecajam Mārtiņam, — tēvs saka, — paņemdams un pārbaudīdams darba rīku. — Jā, roka guļ labi, vēriens arī teicams. Diezin, vai to būtu iesējis labāk Mārtiņš, kas apgalvo, ka jaunie ļaudis šinīs laikos vairs nekā nesajēdz no izkapts iesiešanas mākslas, un tas tiesa, jaunie negrib mācīties tos labos, paaudzēs pārbaudītos amatus, kas nes svētību dzīvei.

Tēvs grib cildināt audžudēlu, bet tad — itkā saprazdams, ka šāda nieka cildināšana nevar daudz iepriecināt Jāni — saka:

— Dēls, es gribēju apskatīt, kas īsti izaudzis tai tavā purvā. Aiziesim, pavērsimies.

Jānis noliek izkapti palievenī uz darba galda, tad, atgriezies, norūpējies saka:

— Tēvs, vai tev nebūs grūti?

— Nekad nav grūti priecāties par darbu, kas atnesis svētību, — tēvs saka. Viņš priecājas par prieku, ko viņa vārdi sagādā audžudēlam, šī darba paveicējam.

— Piekļeries manam elkonim, būs mazliet vieglāk, — Jānis saka. — Tev tie ārsti to kāju, man liekas, padarījuši vēl slimāku.

— Ja, nevaru teikt, ka būtu gājis uz labo pusi, — nosaka tēvs, piekļaudamies Jāņa elkonim.

Un tad viņi aiziet pa gatvi, kur kokos aizejošā vasara jau iemetusi pa zeltainai vai purpurotai lapai.

— Laiks jau nu pastāv brīnišķīgs, — tēvs saka, kad viņi jau iegriezušies jaunajā lauku ceļā, kas ved uz purvu. — Dievs dos un arī ražu novāksim nemaitātu. Tikai... — tēvs brīdi klusē, tad paveras Jānī un saka: — tikai... saki, dēls, kad īsti tev jāaiziet zaldatos?

— Pēc desmit dienām, — Jānis atbild.

— Žēl, tu neredzēsi, kā piepildās klētis šoruden, — tēvs nosaka.

— Nekas, tēvs, atbraukšu uz pāris dienām, papriecāšos, kad tu būsi jau piebēris apcirkņus.

— Ar tava darba augļiem, dēls.

— Cik nu tā mana darba... — Jānis bikli nosaka.

— Jā, jā, nesaki vis tā, veca vīra vairs nepiekrāpsi, dēls.

Ja Jāņa seja būtu mazāk saulē iedegusi, tur varētu redzēt nupat ieplūstošo asiņu sārtumu.

Tēvs to jūt un nezin kāpēc piekeras ciešāk Jāņa rokai, itkā tā būtu pašas dzīvības dzīvinātājs spēks, kura tēvam kļuva ar katru dienu mazāk.

— Viegli iet pie drošas un stipras rokas... — tēvs saka. — Jā, dēls, kas būtu šodien es, kas būtu Druvukalns, šīs druvas šodien, ja man nebūtu tevis.

Jānis mazliet samulst.

— Bet kas es būtu bijis šodien bez tavas rokas, bez tava padoma, tēvs, kas mani vadīja dzīvē?!

Abi gājēji nogrimst domās. Viņu acīs sakrājās mirdzošas rasas piles, tādas pašas, kādas klusā priekā vietvietām pazibinās arī auzu skarās laukā, pie kura viņi pieiet.

— Tā, tā... — tēvs saka. — Apiesim visam gabalam

Viņi turpina ceļu.

Nobriedušā auzu lauka valoda nav tik skaļa kā rudzu vārpu sačukstēšanās dienas vidū, kad gaisā nav jūtama ne mazākā vēsmiņa, bet vārpas tomēr liegi saskaras kā savādos brieduma reiboņa glāstos. Bet jaunekļa un sirmgalvja ausis tomēr, liekas, dzird kādu klusu, maigu valodu, kādā sarunājas arī šīs sudrabainās, palsu zeltu pārvilktās auzu skaras. Vai tie bija pašas

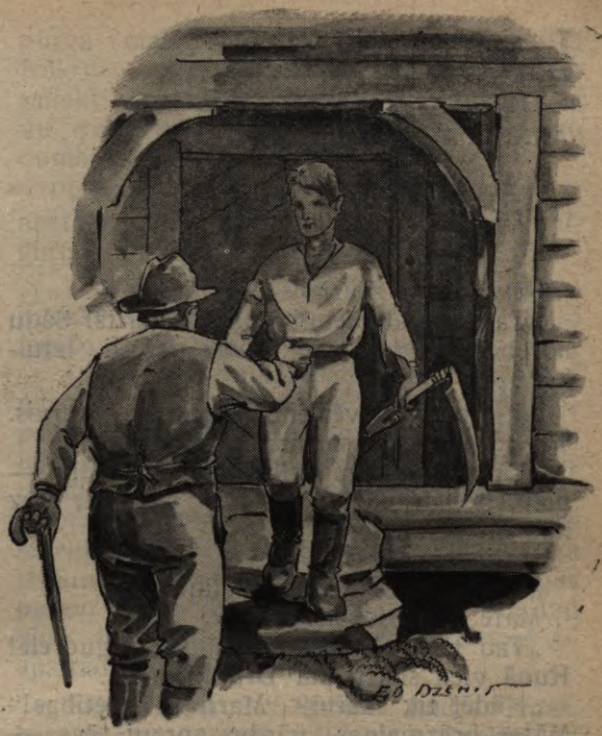

Pēc pāris dienām vajadzēs plaut auzas purvā...

dzīvības brieduma prieka čuksti? Vai tā bija darba atbalss, kas kā klusa mūzika ieskan darītāju sirdī, — darba svētības saldais prieks tiem, kas mīl zemi?

Viņi turpina ceļu. Vecais saimnieks noņem cepuri. Jānis arī grib to darīt, bet tad atceras, ka viņš cepuri šorīt nemaz nav uzlicis galvā.

Viņu skati glāstīdami klīst pār auzu lauku, kas liekas nepārredzams, neaptverams. Viņi redz tikai priecīgu auglību, brieduma reiboņa zeltaini vizmojošo viļņošanu.

Viņi nonāk pie kaimiņa zemes robežas.

— Labrīt, kaimiņi! — kāda balss iztraucē abus gājējus.

Tas ir kaimiņš, kas sēd grāvmalā, un arī laikam vēro auzu lauku, kur vēl aizpagājušā gadā bija tikai purvs.

Druvukalna tēvs paskatas apkārt. Ierauga labrīta devēju.

— Labrīt, labrīt, kaimiņ! — viņš atņem labrītu. — Nu, vai tu arī vēro brīnumdarbus?

(Turpmāk beigas).

Līdumnieks

ARNOLDA JANSONA stāsts

(Turpinājums)

Mums pašiem būs savas pļavas

Tēvs meklē sparīgus pretvārdus.

„Tas nu gan nebūtu pareizi darīts! Šādu norobežošanos Druņķis var dažādi iztulkot . . .“

Ar sparīgu vēzienu atraujas durvis. Tēva un meitas sarunā iekrīt māte:

„Tā? Godīgiem cilvēkiem tu rādīsi — pigu, bet draudzību slepus slēgsi ar diez kādiem dendeļiem!“

Maija pietvīkst.

„Apšaubu Druņķu godīgumu . . .“

Māte atkal iekaist:

„Tad tā? Reče, kur radusies gudrele! Runā vien sliktu par Druņķiem . . .“

„Kādēļ tik skarbi? Mazliet iecietības!“ Mātes brāzmainos vārdus aprauj tēvs. — Kādēļ mums še jāsveŗ Druņķu godīgums? Mums taču jāpārrunā visai nopietna lieta.“ Viņš paveŗas meitā.

„Palieku pie nupat jau teiktā. Dižākais šķērslis kādu plānu realizēšanā ir ne kapitala, bet gan uzticības trūkums . . .“

„Vai tad baiļojies uzticēties tādam vīram, kāds ir Druņķis? Padomā, kādi īpašumi viņam: dzirnavas, tik plašas pļavas un —“ Tēvs sarauc uzacis.

„Un parādu jūŗas!“

Tēvs klausās vērīgāk.

„Gan Druņķa dēls pēc augstskolas beigšanas atraisīs laimīgi visus mezglus! Viņa dēļ vien tēvs ir iekļuvis parādu slīgšņos.“

„Veltas cildas, tēt'! Druņķu Egons nedomā vis tik drīz augstskolu beigt. Tāds, kas ik gadus maina fakultāti . . . Nu, saproti pats . . .“

Māte novēršas un steidzīgi iziet. Tēvs sasmagst. Pierē iegriežas rūpju rieva.

„Tomēr . . . Vai būs labi, ja mēs tik krasi norobežojamies? Zināmā mērā, mēs taču esam Druņķa labvēlības aizvējā. Diez vai citu vasaru viņš gribēs mums vēl rentēt savas pļavas . . .“ Vecā Skanuļa vārdos ieskanas nemiers.

„Citu vasaru tēt', mums Druņķu pļavu varbūt vairs nevajadzēs,“ Maija izslienas.

„Nevajadzēs? Vai lai paši ar savu nieka divi hektāru pļāvumu izvelkam gaŗajā ziemā visus savus tekuļus? Bet . . . Pati taču zini, govis pagaidām ir vienīgais Skanuļu saimniecības ienākumu avots. Pārdot nevaram ne telēna . . .“

„Tādas pat arī manas domas. Drīz, varbūt, lopu skaitu varēsim pat krietni palielināt, jo pļavu mums pašiem būs gana . . . Odžu sūnekļa platība taču milzīga! Kaut vai daļu nogrāvosim, iztīrīsim no brikšņiem un celmiem, uzecēsim un rudenī varēsim sākt jau apkaļķošanu . . .“ Maija runāja ar tādu prasmi, it kā viņa visu savu mūžu būtu susinājusi tikai purvus. — Tēva sadrūmušajās acīs iedzirkstas svešāds spulgums. Meita nu uzminējusi viņa sirds košākās ilgas.

Pašiem — savas pļavas! — Ai, kāds jūgs tad būtu gan noņemts no Skanuļu saimniecības pleciem! Tad patiešām nevajadzētu ilgāk vairs iet Druņķa iegribu pavadā.

„Ja nu tikai . . .“ vecā Skanuļa balss svešādi iedrebas.

„Ja nu tikai mums palīdzēs Dievs un neapsīks mūsu sirdīs darba rosme, tad Skanuļiem būs savas pļavas . . .“ Maijas vārdos skan paļāvība un ticība savam spēkam. Par to, ka šīs svētīgās domas viņā iesakņojis Andris, Maija nebilst ne pušplēsta vārda.

Tēva acīs zvītero asaras. Viņš pieceļas, paspeŗ soli uz durvju pusi, bet kavējas vēl nospiest rokturi. Pirksti nemierīgi valsta

apkožļāto pīpi ar jūras putu galviņu. — Maija noprot, tēvs grib kaut ko vēl teikt. „Gribēju atstāt tev draudzīgu padomu — nesirdināt māti. Izlīgstat! Viņa taču arī vēl tev visu labāko . . .“ Vecais Skanulis iziet smagiem, vienādiem soļiem. — Maija sadrūmusi pagriežas pret atvērto logu. Skats kā sidraba vanags aizklīst pāri tīrumiem — pret pamali, kur no Odžu sūnekļa kāpj blāvas dūmākas.

3.

Otra tik apzinīga un čakla puspuiša, kāds ir Andris, grūti atrast ne pašu pagastā vien. Kā ūdens zāle no ausmas svīdas līdz rieta dzisai viņš kustas un locas Skanuļu sētā un tīrumos. Darbs viņa rokās kūst . . .

„Viņš jau darbā pārspēj lielo puisi . . .“ pabrīnas Skanuļu māte un nespēj vien beigt daudzināt Andŗa čaklumu.

„Tā vien liekas, viņš strādā gluži kā pats sev . . .“ pārsteigts arī pats Skanulis.— Tikai Maija nozīmīgi smaida:

„Viņam jau līdumnieka gars un dvēsele . . .“ — Šie meitas vārdi iedzeļas tēva un mātes sirdīs kā atkarpaiņi dzelkšņi. Tie liek atmināties mātei kādu skarbu sarunu ar Maiju . . . — Bet ko gan viņi tagad lai bilst, ko lai liedz? — Tādēļ . . . Ne pušplēsta vārda neteikuši, tēvs un māte aiziet katrs uz savu pusi . . .

„Vai patiešām līdumnieka vārds Skanuļu sētā kļuvis līdzīgs — bubuļa vārdam?“ rūgti pasmaidīja Maija, sākdama steigties uz purvāja pusi, kur grāvju šķērsotajā zāļājā žvadz celmu raujamo mašīnu važas un čīkst sviras.

Saule pamazām spraucas caur mākoņu kupenām pret rietu.

Odžu sūnekļa malā, starp jauno celmu sveķainajiem pakaušiem un purvā cirsto baļķu tierēm — kā smagu aizdusu dzelzs krūtis, elsā gateris. Baļķu vedumi plok. Dēļu un siju stāvi ar katru stundu aug. Skaidas kā dzeltenas siekalas tek un pil no zāģu zilo zobu spraugām, līp pie strādnieku rokām, sviedrainām pierēm un brīžam paceļas vēja pūsmā kā viegls pieneņu pūku mākonis.

Steiga . . . Klab zobrati, žvadz ķēdes, dreb trulu tērauda skeleti . . . Traktors nemierīgi elsā un sten . . .

Tikai tad, kad saule pamazām sāk spraukties aiz egļu tumšajām galvām, purva malā aprimst darba rosme un trokšņi. Strādnieki, sakumpuši, rūpju saliekti, tunturo uz māju pusi. Viņu drēbes un rokas ož pēc sveķiem un purvu dumbŗa . . .

Pie žaukrainajiem sidrabvītoliem Andris apstājas, atliec grūtajā darbā salīkušo muguru un pārlaiž skatu pāri sūneklim.

„Vecajam Skanulim nav peļams plāns: purvā cirstos kokus sazāģēt, pārdot un iegūto naudu ieguldīt atkal atpakaļ purvā — drenēšanas, apzāļošanas un kaļķošanas darbos.“ Andŗa domas vītņojas kā siltā pavasarī salapojušu bērzu zari. — „Tomēr, ja man piederētu šis sūneklis, es rīkotos citādi. Es...“ Andŗa sirdī kaut kas skarbi ieduŗas. Ievirpinātais domu pavediens sačenksterējas . . . Sirdī kā brāzmaina straume laužas neatvairāmas ilgas iegūt pašam savu zemes „ielāpu“. — Kā tad viņš to koptu! Ar kādu rūpību viņš to apstrādātu . . .

„Svētā zeme . . .“ čukst Andŗa lūpas, bet skats kavējas pie Odžu sūnekļa. — „Arī šo sūnekli var pārvērst kūpošā irdnē... Vajag tikai prasmes un nelaužamas gribas! Ja nu es lūgtu vecajam Skanulim kādu stūri no šī purvāja . . .,“ tikko ierisinātā doma satrauc Andŗa prātu kā šaudīga līdaka rāma mežezera klāju — „Bet vai saimnieks algādzim gribēs dot nieka dripsnu no savas zemes? Protams, to viņš negribēs darīt. Viņš gluži labi sapratīs, ka daļu savas darba rosmes gribēšu atdot arī pats savam zemes stūrim. Mans darbs viņa tīrumos nebūs vairs tik ražīgs. — Bet ja nu es mēģinātu pirkt?“ Andris pārliek domas. — „Tiesa, Skanulis gan ir man parādā pus gada algas, bet . . .“ Viņš noprot gluži labi: puspuiša pusgada alga ir pārāk maza naudas guzma, lai par to iegūtu zemes gabalu.

Andŗa sirdī kaut kas sakustas . . .

„Nabagam jau vienmēr visi vēji pūš sejā . . .“ viņš sanīkst. Bet domas tomēr nepagurst. Tās lāsmo, brīžam kā liesmas sagriežas grīstēs un gāl:

„Ja es slepus . . .“ Andris kārto savas domas kā sirms pulkvedis kavaleristu rindas pirms sparīga uzbrukuma. „Odžu sūnekli nav izbridis vēl neviens. Skanuļu zemes platībai tas piegriests tikai pirms gada no valsts zemes. Pat vecais Skanulis

vēl nepazīst to. Bet es gluži labi zinu, ka sūnekļa vidū ir arī klajākas un sausākas vietas. Ļaudis tās sauc par purva „salām". Ja nu es slepus uz vienas šādas „salas" mēģinātu iekopt pats s a v u tīrumu..." Andŗa sirds iedrebas kā sidraba zvārgulis pie tramīga apoga kājas. „Brīvā laika būtu diezgan — novakaros, svētdienās, svētkos... Neviens nezinātu manas slepenās gaitas. Un ja arī kāds beidzot tās izdibinātu, tad mans pārkāpums nebūtu no dižajiem..."

Andŗa sirds dipina krūtīs kā satraukts kumeļš. Aizmirsts nogurums, aizmirsta sviedrainā darba diena. — Darbos izlauzītajās rokās iestrāvo jaunas spēka šaltis. Vingrs un brāzmaina spēka satraukts, Andris noskurinās un steidzīgi dodas iekšā noslēpumainajā Odžu sūneklī.

Samtainais sūnu paklājs vietumis šūpojas zem kājām kā pusiziris plosts. Rūgti smaršo vaivarāji, zileņu un melleņu mētras. Zem ķerveļainajām pundurpriedītēm kā pūžņainas acis mirgo dūņām aizvilguši akači...

Andris ledaini noskurinās. Viss Odžu sūneklis viņam izliekas kā pārrūgusi abra.

Andris pasteidzina soļus. Sūnājs pamazām kļūst sausāks. Zem kājām dun ciešāks pamats. Bērzi un alkšņi nav vairs tik kropli kā slīkšņainajā vietā. Uz ciņiem nekuplo asā asinszāle. Tās vietā šeit vējā šūpojas skarenes, mīkstas smilgas un vistenāji. Andris apstājas.

Ciņā ar sīkstajām saknēm...

„Šeit patiešām nav jāizšķiež nemaz pārāk daudz spēka, lai iekoptu gluži jaukas pļavas un arī kādu nieka tīruminu..." viņš prāto, apstaigādams purva „salu". — Tā nav liela. Labi ja būs trīs hektaru dižumā. Šādu pat „salu" Odžu sūneklī ir vēl daudz. Bet Andris savam iemīļotajam līdumnieka darbam izrauga tieši šo.

„Jau rītvakar sākšu izcirst brikšņus un saknes," viņa sirdi apžņaudz cieša apņemšanās. — „Gan jau citu vasaru šeit kuplos lepna pļava..."

Andŗa sirdī atvērušies jauni spēka avoti. Kā vieglu spārnu rauts, ceļu iezīmēdams, viņš steidzas atpakaļ uz sūnekļa malu.

Gatves sidrabvītoli sarkst rieta košajās atblāzmās, kad Andris ietuntuļo Skanuļu sētā. — No ganībām nāk govis. To tesmeņi zied kā āboli... Pīles, spārnus sizdamas, pārspurdz dīķa zaļgano klāju un iekrīt kalvju pudurī. — Uz laipām stāv Maija. Viņa smaida un vēlīgi iekremšļojas:

„Nu jau gan, Andri, šovakar tu izskaties pēc līdumnieka! Kādus purvus esi izbridis?"

„Purvus —?" Andris palūkojās uz kājām. Tās gandrīz līdz ceļiem aplipušas dūņām. Arī kamzolis apkaltis purvu zemēm. — Ko atbildēt? Beidzot tomēr viņš nedroši satausta vārdus:

„Varbūt patiešām arī esmu — līdumnieks..."

„Tu? Andri..." Maijas balsī izskan svešāds nemiers. Šā sakņotā puiša tuvums mulsina viņas prātu un domas. — Un Andris? — Arī viņš, pietvicis kā pīlādža zars pēc pirmās salnas, nezina ko teikt, ko darīt...

4.

Sidrabkalna dievnamā zvana... Izlijuši lietus ūdeņi sārtojas rīta blāzmas aveņkrāsā. — Svētrīts...

„Dievs vien to zina, kur Andris tik agri jau nomucis..." prāto Skanuļu māte. Visu nedēļu jau staigāja tāds nevaļīgs, domu izvagotu pieri..."

Vecais Skanulis izklabina pīpi.

„Tam puisim pašam sava vira galva. Ceļu vairs nerādīsim..." viņš nokremšļojas. „Bet arī mūsu Maija, liekas, šorīt pošas iet kaut kur."

Skanuļu mātes balss kļūst mīkstāka:

„Mūsu pagasta mazpulks izraudzījis vērtīgu balvu tam dalībniekam, kas ievāks pilnīgākās ziņas par saviem senčiem un mājām. — Maija nu pošas iet pie mācītāja, lai lūkotu Skanuļu senos cilts rakstus."

„Tā, tā..." tikami pārsteigts, nosēkājas saimnieks. „Skanuļu dzimta jau bija kādreiz dižena... Ir jauki, ka jaunie cenšas iepazīties ar saviem senčiem, grib iemācīties tos cienīt, izvairīties no viņu kļūdām, lai paši labāk pazītu sevi un karstāk iemīļotu savu tēva sētu..."

„Varbūt arī Andris aizlidojis uz mācītājmuižu," pavīpsnā Skanuļu māte. — „Bet kādi tad šim nu, gājēja puikam, varētu būt cilts raksti, kādi senči?"

Vecais Skanulis saraucas uzacis. Balsī ieskanas svešāds skarbums.

„Tā nerunā, ja negribi krist grēkā! Andŗa tēvs, vectēvs un visi tēva brāļi bija vīri kā ozoli. Kaut visi latvieši būtu bijuši tādi. — Par savu dzimteni un taisnu lietu viņi vienmēr stāvēja kā tērauds. Līdz Piektam gadam mūsu pagastā viņiem bija lepnākā saimniecība. — Līdz Piektam gadam... Un tad? — Dumpī barons lika nodedzināt darba sviedriem celtās ēkas, bet pašu Andŗa vectēvu pavēlēja aizvest uz Rīgu. Tur viņu dēli vēlāk atraduši smilšu laukā aiz Matīsa kapiem ar žandarma lodi krūtīs. — Bet arī Andŗa tēvs un visi tēva brāļi pirms gadiem lielajās ziemsvētku kaujās, ložu dzelti, atgulās mūža miegā pie Ložmetēja kalna," vecais Skanulis, brīdi klusējis, piebilst. „Tādas dzimtas atvase ir Andris. Tagad nu sāku vērot, ka arī viņa dzīslās sākušas brāzmot viņa tēva un varonīgo senču asinis. Gan pats Dievs viņam pašķirs gaišāku ceļu dzīvē..."

— — — — — — — — — —

Spožais cirvja asmens ceļas un krīt, nežēlīgi šķeldams sīkstās saknes un klūgas. Pāri purva ciņiem un celmiem kā baltas cielavas un melni strazdi lido skaidas un dūņu pikas.

Sidrabkalna dievnamā zvana svētrītu... Andris nolaiž cirvi un atliec muguru. Pieri raso sidrabaina sviedru vizla. Roku muskuļi uztūkuši, sārti. Skats pārslīd rīta cēlienā padarītajam darbam. Acis iedzirkstas prieks. — Viegli liekas pat grūtākie pūliņi, ja vien tos vaiņago krāšņas sekmes.

„Irdne, liekas, nebūs še pārāk „skāba." Varēšu nākošnedēļ sākt apzāļošanu bez kaļķošanas," prāto Andris. „Vasara nav vēl sākusies... Līdz rudenim būs sakuplojusi jau krietna zāle. Varēšu sākt pļauju p a š a pļavā..."

Andris atkal satver cirvi. Roku muskuļi savelkas kā mezgli. Purva priedītēs sparīgs cirtiens atbalsojas cirtienam. Kūdrājs dreb... Dreb Andŗa sirds, apskurbusi skaistajā līdumnieka darbā...

Pusdienas laikā viņš mazliet atlaižas lazdu ēnā, iekož dažas kamsas rudzu maizes, nodzeŗas kā briedis tērcē pelēko ūdeni un tad ar skubu tver atkal pēc cirvja, lāpstas un kapļa. — Pret vakaru izlausto sakņu kaudzēs viņš iemet mazu dzirksti. Uzšaujas liesmas, izmutuļo dūmu kamoli.

Vecais Skanulis, vērodams no savas sētas Odžu sūnekli ceļamies dūmu grīstes, izbrīnā ieplēš acis:

„Kas tad nu?" Bet drīz viņš pats rod sev nomierinājumu. — „Laikam malu mednieki, dzenādami kādu buku vai arī čigāni ar zagtiem zirgiem būs apmaldījušies plašajā sūneklī un nu ar ugunskura dūmiem sauc glābējus. Lai jau pasaucas! Godīgs cilvēks Odžu sūneklī kāju nespers. Bet tādi, kas izmetuši Dievu un godīgumu no savas sirds... nu, par tādiem nav daudz ko rūpēties." Vecais Skanulis nosirdās un aiztunturo uz malcieni.

Pret vakaru dūmu grīstes saplok. Sīksto sakņu kaudzes — izdegušas. Andris izsvaida pelnus pār nolīdzināto klāju, paslēpj darba rīkus zem bērza pazarēm un ar līkumu steidzas mājup.

Kā jaunas zemes iekaŗotājs—tulznainām rokām un līduma dūmos apkūpējušu seju, viņš ienāk Skanuļu pagalmā. Bikšu gali aptriepti dūņām, vamzis sīvi ož pēc rāvas un dumbŗa, bet sirds krūtīs sit viegli. Dažs nav tik apmierināts ar dzīvi un sevi, atgriezdamies no skanošām kristalla dzirēm...

(Turpmāk beigas).

Rūtu un sirds zemē

Agr. A. ĶIŠĶIS

Lietuvju mazpulka sanāksme

Rūta ir puķe, kas aug katras lietuvju mājas dārziņā, sīkām lapiņām, vienkāršiem zaļgandzeltēniem ziediem un īpatnēju smaržu. Daudz par viņu dzied lietuvju tautas dziesmās, līgavas no viņas pin sev vainagus. Rūta ir lietuviskākā puķe, tāpēc rūtu vainagu redzam arī uz sudraba divu litu naudas gabala, bet rūtas zariņu Lietuvas valsts teātŗa priekškarā Kauņā. Arī man no pēdējā brauciena Lietuvā palicis rūtas zariņš.

Un sirds zeme Lietuva ir tāpēc, ka arī viņu redz tur gandrīz tikpat bieži kā rūtu. Lietuvas ļaudis ir sirsnīgāki un vienkāršāki par mums; jau drīz pēc iepazīšanās ar lietuvieti, pašam nemanot un negribot, jūs sākat ar viņu runāt tā, kā parasti runājat tikai ar sev tuvajiem cilvēkiem. Arī latvietis ir sirds cilvēks, bet biežā satiksme ar svešiem ļaudīm padarījusi to atturīgāku, radījusi sirdij apkārt čaulu. Tiekoties ar lietuvieti, šī čaula zūd, un jūs jūtaties tuvi un radniecīgi. Kā gan lai tas citādi būtu; vai gan brāļi, lai arī tie dzīvo katrs savā sētā, var justies sveši? Latviešu un lietuviešu dzīslās rit vienas asinis. Latvju un lietuvju tautas vienīgās palikušas pasaulē no senā aistu (baltu) tautas celma, no kuŗa galīgi pazuduši vācu uzsūktie prūši. Jau senos laikos ir bijis tik daudz kopīgu cīņu, zaudējumu un uzvaru. Šoruden svinēsim slavenās Saules kaujas 700 g. piemiņu, kuŗā latvju un lietuvju kaŗapulki kopīgiem spēkiem satrieca vācu bruņiniekus. Ja lēni runā lietuviski, labi ieklausoties var teikto gandrīz saprast. Gar Latvijas-Lietuvas robežu ļaudis tarī prot abas valodas — lietuvji latviski un latvieši lietuviski. Ir domāts par to, lai mūsu un Lietuvas skolās mācītu brāļu tautas valodu. Mūsu ģimnaziju programmās latviešu valodas stundās jau tagad paredzēta vieta arī lietuvju valodai, lai varētu panākt tādu stāvokli, ka latvietis ar lietuvi varētu runāt katrs savā valodā un tomēr saprasties. Mūsu šī gada tūrisma izstādē bija aizgājusi arī grupa Rīgā atbraukušu lietuvju studentu. „Cik ļoti līdzīgi gan ir latvju raksti un tautiskie tērpi mūsējiem!" viņi teica, apskatot izstādes mantas. Tas tiešām tā arī ir. Un viss tas vieno, bet reizē arī prasa, lai viens otru labak pazītu. Ka interese par Lietuvu ir liela, pierāda Ādolfa Ersa grāmata „Lietuva", kuŗai īsā laikā iznācis jau 2. izdevums. Tur, bez autora paša ceļojuma iespaidiem Lietuvā, atrodamas arī ziņas par Lietuvas valsti, tās saimniecību, kultūru un vēsturi.

Ja grib raksturot lietuvieti un Lietuvu, tad katrā ziņā jāpiemin arī Lietuvas vēsture, jo viņa tik stipri ir ietekmējusi visu Lietuvas dzīvi. Viņa ir ļoti daudzveidīga — bagāta ar dižu varenību, slavenu un

Slapaberža mazpulka dalībniece ar pīlēm

gudru dižkunigaikšu darbiem, lielām cīņām un kariem, bet arī ar postu, nebrīvību un svešnieku jūgu. Gedimina, Algirda, Ķeistuta un sevišķi Vitauta Dižā (1392.—1430. g.) laikā Lietuva ir lielvalsts, kuras robežas, tās lielākās varenības laikā ziemeļvakaros ir Baltijas jūra, dienvidos Melnā, bet rītos iekļaujas tagadējās SPRS Ukrainas melnzemes apgabali. Vēlākos laikos, nonākot Polijas, pēcāk Krievijas atkarībā, sevišķi pēc 1863. g. dumpja, lietuvji pārdzīvo krēslainas dienas. Nonāk pat tik tālu, ka skolās aizliedz lietuvju valodu un grāmatu iespiešanu lietuvju valodā latiņu burtiem. Lietuvju katoļiem neatļauj ieņemt valsts amatus un būt virsniekiem armijā. Tikai 1904. gadā lietuvji atguva rakstu brīvību, kad sākās arī atmodas laikmets ar grāmatām, laikrakstiem un tautības apziņas augšanu.

Aizsprostotie un tagad atbrīvojušies tautas radītāji spēki kā varena straume traucās uz priekšu, lai atgūtu nokavēto. Un jāsaka, ka šais dažos desmit gados, sevišķi pēc neatkarīgās Lietuvas valsts nodibināšanas, sasniegts ļoti daudz kā garīgā tā saimnieciskā laukā. Dažās lauksaimniecības nozarēs lietuvji mums jau tagad stipri priekšā — piem. olu un bekona ražošanā eksportam.

Varenā pagātne un sekojošā ilgā nebrīvība radījusi lietuvju tautas raksturā dziļu tēvzemes mīlestību, vadoņu cieņu un lielu uzkrātu iekšēju spēku, kas īsā laikā spējīgs veikt apbrīnojamus darbus. Daudzie Amerikas lietuvji, kas jau ilgus gadus šķirti no savas tēvijas, tomēr nav zaudējuši savu

Antakalnio mazpulka „bekoni"

tautības apziņu, taisni otrādi, tie visu laiku uztur ar dzimteni ciešus sakarus, ziedo tai daudz līdzekļu (sevišķi svarīgi tas bija Lietuvas atbrīvošanas cīņu un valsts pirmajos pastāvēšanas gados), bet savu jauno paaudzi sūta uz Lietuvu skolās, lai tā stiprinātos lietuviskajā garā un pēc tam nestu to atpakaļ Amerikas lietuvjos.

Man nācās piedalīties kādā lielā Lietuvas jaunatnes sanāksmē un noklausīties viņas vadoņa runā. Tiesa, viņš bija ļoti labs runātājs, bet tik dziļu sajūsmu un aizrautīgu apgarotību, kāda bija jauno klausītāju sejās, reti gadās rēdzēt. Un kad runu nobeidza spēcīgais aicinājums: „Pagriezīsim Lietuvas pulksteni 100 gadus uz priekšu!", visa plašā klausītāju masa savilņojās vētrainos atzinības saucienos. Arī kāds Šauļu rajona agronoms man stāstīja, ka lauksaimnieki ar ļoti lielu uzmanību sekojot agronomu aizrādījumiem un cenšoties tos kārtīgi izpildīt. Sevišķi svarīgi tas ir tagadējos laikos, kad valdībai bieži īsā

Mazpulks ekskursijā

Rokdarbu izstāde Šauļos

laikā ir jāpārkārto ražošana jaunām prasībām un stāvoklim pasaules tirgos.

Pazīstu mūsu augstskolā vairākus lietuvju veterinārijas studentus, kuŗus Lietuvas valsts sūtījusi pie mums studēt, jo Lietuvā tādas nodaļas augstskolā nav. Apbrīnojama ir viņu iejušanās un iedzīvošanās spēja svešos apstākļos un galvenais, liela neatlaidība un darba spējas, kas tik raksturīga lietuvjiem.

Vispār varētu teikt, ka Lietuvā pašreiz ir viss, kas vajadzīgs, lai piepildītu aicinājumu — „Pagriezīsim Lietuvas pulksteni 100 gadus uz priekšu!" — spējīgi, jauneklīgi, nesavtīgi vadoņi un tauta ar stipru jaunatni, kas vadoņiem tic un piepilda viņu aicinājumus.

Jūs droši vien interesē Lietuvas jaunā paaudze, viņas mazpulki, jo arī viņi daudz strādā līdzi savas zemes labklājības un skaistuma celšanā.

Pirmie lietuvju mazpulki dibinājušies 1929. gadā, ļoti strauji augot 1935. gada beigās viņu skaits jau ir 703 ar vairāk kā 20.000 dalībniekiem. Piecos darba gados viņi apstrādājuši pavisam 175 ha zemes, no 90.000 olām izperinājuši un izaudzējuši vairāk par 45.000 mājputnu; izaudzējuši 600 cūku un liellopu, 500 sīklopu, galvenā kārtā trušu. 4000 mazpulku dalībnieku nodarbojušies ar augļu koku un ogulāju audzēšanu. Arī ar biškopību nodarbojušies vairāki desmiti dalībnieku. Tā dūšīgi strādājot, saražoto mantu vērtība sasniedz 250.000 litu (apm. ½ tik daudz latu).

Selos mazpulka dalībniece, kas piedalījās 1935. g. puķu dārzu sacensībā

Lietuvas zemkopības ministrs ciemos pie Šauļu mazpulkiem

Ziemā viņi tāpat kā mūsu mazpulku dalībnieki strādā rokdarbus, notur paši savās sanāksmēs priekšlasījumus, rīko kursus, iekārto lasītavas, bibliotēkas u. t. t.

Lietuvas mazpulku dalībnieki daudz ceļo un iepazīstas ar savu dzimto zemi. Pagājušā gadā sarīkotas vairāk par 1500 ekskursiju.

Kārtīgi un taupīgi saimniekojot, mazpulka kasē iekrājas arī nauda. To lietuvieši izlieto jaunu grāmatu iegādei mazpulka bibliotēkai, labāka sēklas materiāla pirkšanai, ekskursiju rīkošanai u. t. t. 1935. g. beigās visiem Lietuvas mazpulkiem kopā piederēja 27.000 litu, kas uz katru mazpulku iztaisa 38,40 litu. (Vai jūsu mazpulkā ir tik daudz naudas?)

Lielu atzinību iemantojušas dažādas sacensības referātu lasīšanā, lasītavu un bibliotēku iekārtošanā, rakstu darbā pēc dota temata, kociņu dēstīšanā, putnu būrīšu gatavošanā u. t. t.

Būdami cieši saistīti ar savu zemi, Lietuvas mazpulku dalībnieki dzīvi seko un piedalās arī svarīgākajos savas valsts dzīves notikumos. Varbūt jūs atceraties vēl no laikrakstiem, kad gāja bojā lietuvju ōkeana lidotāji Darius un Girenas, kas no Amerikas lidoja uz Kauņu. Viņu piemineklja celšanai vāca ziedojumus; atsaucās arī vairāk par 11.000 mazpulku dalībnieku, ziedodami katrs dažus centus un savāca 2.300 litu.

Līdzīgi kā mūsu mazpulku dalībnieki pasniedza savam Virsvadonim visu parakstītu apsveikumu, arī Lietuvas mazpulku

dalībnieki Lietuvas Republikas Prezidenta Antona Smetonas 60. dzimšanas dienā apsveica to, ierodoties Kauņā ar 600 mazpulku karogiem un pasniedzot 15.000 dalībnieku parakstītu apsveikumu.

Valsts aizsardzības veicināšanai pagājušajā gadā mazpulki uzsāka savu dalībnieku starpā ziedojumu vākšanu ložmetēja pirkšanai, lai varētu to nodot tēvzemes sargiem.

Pie Lietuvas mazpulku savienības pastāv fonds spējīgāko un centīgāko mazpulku dalībnieku izglītošanai. Pašlaik dažādās skolās uz šī fonda rēķina mācās 60 apdāvinātu, bet trūcīgu mazpulku dalībnieku.

Kā redzat, lietuvju mazpulku gars un darbs ir gandrīz pilnīgi līdzīgs mūsējam. To izteic arī viņu devīze: „Per darbą ir mokslą i Tėvynės gerovę" („Ar darbu un zinātni Tēvijas labklājībai").

Bet vēl tak nemaz neesmu Jums viņu vārdu teicis. Lietuvā mazpulki saucas — „Jaunųjų ūkininkų rateliai" („Jauno lauksaimnieku pulciņi", latviski jālasa: jaunūju uķiņinku ratēļai) vai saīsināti JŪR. Viens, atsevišķs mazpulks saucas — „jaunųjų ūkininku r a t e l i s", („jaunūju ūķiņinku rateļis" — vārdā „ratelis" e izrunā plati). Redzat, cik līdzīgi vārdi ar latviskajiem, ja es nebūtu pārtulkojis, tāpat gandrīz būtu sapratuši. Lietuvas JŪR žurnāls saucas „Jaunasis ūkininkas" un iznāk katru nedēļu kā pielikums lietuvju lauksaimnieku laikrakstam „Ūkininko patarėjas".

Tāpat kā mums Tautas Vadonis ir arī mazpulku Virsvadonis, Lietuvas Valstī Prezidents A. Smetona ir lietuvju mazpulku Virsvadonis.

Lietuvju mazpulku žurnāls

Latvijas un Lietuvas mazpulku starpā jau no viņu pastāvēšanas sākuma ir pastāvējušas draudzīgas attiecības. Sevišķi šogad nodibinājusies cieša draudzība. Divi mūsu mazpulku inspektori: agr. Fr. D u k s i s un B. R a d z i ņ š šogad apmeklēja Lietuvu un iepazinās ar Lietuvas mazpulku darbību. Augusta sākumā pie mums savukārt viesojās Lietuvas mazpulku priekšnieks agr. Vl. T i š k u s un viņa palīgs agr. J. M e i l i ū n a s. Paredzams, ka nākošu gadu notiks Latvijas un Lietuvas mazpulku kopēja nometne un sarīkos arī vadītāju ekskursijas uz kaimiņu zemēm.

Mazpulki meža dienās

Pasaka par lielo laimi

ARN. LŪSIS

(Turpinājums)

Ceļi sauc tālē — un ceļiem nav gala:
vienmēr uz priekšu tie aicina iet.
Cēļi sauc tālē — un ceļiem nav gala,
laime tam tālu, kam tuvu tā šķiet.

Ceļi sauc tālē — un ceļiem nav gala...
Sapņi un zvaigznes — viss gājēja prieks.
Ceļi sauc tālē — un ceļiem nav gala,
vasara paiet... Un pārslot sāk sniegs.

Ceļi sauc tālē — un ceļiem nav gala...
Kur gan ir laime? — nav svēšumā tās!
Ceļi sauc tālē — un ceļiem nav gala:
ilgi tie tevi, dēls, maldinās!...

— — — — — — — — —

Vairākus gadus, kopš atstājis mājas,
dēls klīst pa ceļiem un sapņo par laimi.
Nezin viņš pats vairs, kur atrodas tagad:
svešs ir šis novads, un sveši ir ļaudis.
Zālei te neredz viņš zaļuma spirgtā,
ziediem to krāsu, to brīnišķo krāsu,
kādas bij dzimtenes pļavās un laukos.
Koki tam nedod vairs tikamu ēnu,
ne arī sargā pret vēju un lietu.
Avotu ūdens, kur remdēt grib slāpes,
nespēj tās veldzēt, bet lielākas dara.
Liekas — pat debess te nav vairs tik zila,
dzidra un plaša kā dzimtajā pusē...
Gurdi dēls soļo pa ceļiem uz priekšu.
Plecos tāds smagums, kā nastu viņš nestu!
Krustuļos visos viņš burto, vai beidzot
rakstīts tur nebūs — šis ceļš ved uz laimi...
Nakts kad to pārsteidz, viņš apgulstas laukā
kaut kur zem egles, vai šķūnītī vecā,
jumts kam ir sūnains, un vēji gar durvju
palodām ložņā kā badaini suņi.
Daudzas tā naktis viņš guļ viens un klausās
zāle ko čukst tam, un ziedi, un smilgas...
Ziemā, kad zeme kā līgava balta
ietērpjas vizošā sniegpārslu sagšā,
grūti iet dēlam... grimst kupenās kājas,
aukstums kož vaigos, un rokas top stīvas,
gluži bez spēka, kā strādāts kad ilgi.
Klaudzināt bieži pie svešnieku durvīm
nākas pēc pajumtas siltas tam lūdzot
kaut kur uz mūŗa, vai aizdurvē tumšā...
Sveši te ļaudis... Tik retais zin laipnu
vārdu tam sacīt, kad prasa viņš ceļu,
vai arī taujā, kur rodama laime.
Pasmejas daudzi — un sauc to par muļķi,
dzirdot, ka atstājis mājas viņš dižas,
dodamies svešumā, ticēdams sapnim...
Dažreiz tik skumji top dēlam un grūti:
gribas būt mājās... Bet kur tad ir mājas?
Prasīt vai kādam? Bet kas gan to zinās,
nezin ja pats viņš, no kurienes nācis.
Prasīt to dzērvēm, vai sudraba gulbjiem,
augstu pār galvu kas debesis mēro?
Prasīt to vējam, vai upēm, kas pludo
vienmēr bez miera, kā domas, ko dēls
izaukiējis sevī, kopš atstājis mājas...
Dzērves cieš klusu. Un neatbild gulbji.
Vējš aizskrien tālē... Nav valodas upēm...

— — — — — — — — —

Ceļi sauc tālē — un ceļiem nav gala.
Ai, cik ir grūti bez stājas tā iet!
Ceļi sauc tālē — un ceļiem nav gala:
laime tam tālu, kam tuvu tā šķiet.

— — — — — — — — —

Trīs reiz kad rudens ar vasaru mijies,
pilsētu krāšņu dēls tālumā skata.
Mirdzot kāpj debesīs zeltīti torņi
mākoņus skarot un izgaistot tajos.
Nami kā pilis šķiet — daiļi un krāšņi
(velti tos skaitīt — tik daudz tur ir viņu).
Vakara ugunīs logi mirdz sārti,
zili un zaļi kā ziedi, kas dārzā
plaukuši pēkšņi pret saulrieta stundu.
Neredzēts skats tas ir dēlam un priekā
strauji pukst sirds tam, un prāts top it līgsms.
Nogurums zudis, un gaita kļūst raita.
— Tiešām — par velti es nebūšu gājis, —
domā viņš priecīgs — te laime būs mana,
plašums un brīve, ko meklēt es nācis!
Kur gan vēl citur virs zemes tik krāšņas
mītnes ir ļaudīm — šķiet visas te pilis!

Kur gan vēl citur tik līksmi rit dienas
kā tajās ielās, ko tālumā dzirdu
dūcam kā varenas dzirnavu slūžas?...
Nu tik uz priekšu! Vairs vakars nav tālu:
jākļūst man pilsētā, diena pirms beidzas!
Diezgan jau vārtijies esmu es sienā,
gulējis šķūnos, vai mežā zem egles...
— — — — — — — — —

Dēls pie vārtiem stāv un brīnās,
kādēļ iekšā nelaiž to?
Spīts un dusmas viņā cīnās:
sargs to skaļi izzobo!

— Šeit nav vieta tādiem kungiem,
kuŗi staigā pastalās —
kas grib ienākt caur šiem vārtiem
zābakos tam jātērpjas!

— Ir jau nakts — kā zini, dari,
teic viņš, vārtus vērdams ciet:
laukā pārgulēt tu vari,
vai kautkur zem jumta iet!

Pienāc rītu — tad mēs iekšā
tevi, varbūt, laidīsim,
gudro saimei iesi priekšā,
tai mēs tevi rādīsim.

Un, ja atradīs tie tevi
piemērotu mūsu saimei,
varēsi tad vienmēr sevi
mūsu priekiem ļaut un laimei.

Bet nu, puis', ar labu nakti —
ej' un labi izgulies!
Es te stāvēšu uz vakti,
lai var kungi atpūsties...

Tā kā sacīts, dēls ar dara:
viņš aiz vaļņiem apgulstas,
un, kā putns uz zaļa zara
trauslā miegā iesnaužas.

Nakts ir silta. Staro zvaigzes
tumšās debess atvaros...
Sapnis nāk, un dēlu aiznes
tur, aiz vaļņiem, bulvāros...

Redz viņš sevi godā celtu
kungu dzīvi dzīvojot,
sudrabu un spožu zeltu
abām rokām izdalot.

Ir viņš bagāts — var sev visu
atvēlēt, ko kāro sirds,
jo pār viņa dienu visu
spožā laimes saule mirdz.

Daudz tam draugu ir, un jauni
arvien rodas veciem klāt.
Nav vairs vientuļi un skumji,
prot tie laiku īsināt.

Un pie viņa, greznā zālē,
arī skaistā meiča mīt,
kas to sauca doties tālē
savu laimi sagaidīt.

Ir tā mīļa tam un laba,
viņa domas minēt prot.
Dēlam ar' nav slikta daba:
ko tā vēlas — tūdaļ dod.

Tikai reiz, kad saini viņa,
kuŗu tēvs tam devis, lūdz,
dēls tai atteic, jo viņš zina,
ka var brīdis pienākt grūts.

Meiča raudāt sāk un prasa,
vai viņš to vairs nemīlot?
Asaras, kā zelta rasa
sāk tai skatu apmiglot...

Sirds sāk dēlam gauži sāpēt:
kādēļ meiču skumdināt?
Un viņš iesāk saini meklēt,
lai var meičai dāvināt...

Te uzreiz — un ai, cik bargi
tēva balss tam rājot sauc:
to, ko devu tev, dēls, sargi,
tik tev saini atvērt ļauts!...
— — — — — — — — —

Pārtrūkst sapnis... izzūd tālē
pelēkā viss redzētais...
Dēlam, guļot mitrā zālē,
uzbrūk vēsums ledainais.

Un viņš mostas... Rīta miglā
mulsu skatu lūkojas...
Nav neviena... Zīle žiglā
tik pār galvu pārlaižas.

— — — — — — —

Rīts vēl ir agrs, bet jau rinda pie vārtiem
stiepjas tik gara, ka neredz tai beigu
izzudam tālē. Te visādi ļaudis
nākuši kopā, lai kļūtu aiz vaļņa:
veci un jauni, un tievi un resni,
lieli un mazi, un stipri un vāji.
Sveši tie dēlam — un tomēr šķiet tuvi
(vai viņš tos sastapis kādreiz ir ceļā?)
Visi tie gaida, līdz atvērsies vārti,
grūstās un cenšas tikt ātrāk uz priekšu,
mēro viens otru ar skaudīgiem skatiem.
Dēls dzird visapkārt sev naidīgas balsis,
ķīviņu sīvu, un nievas, un zaimus,
itkā kad manta te dalīta tiktu.
Brāļi, ai, brāļi, — viņš saka — kam ceļat
ķildu jūs velti — gan visiem nāks kārta
iekļūt caur vārtiem, tik ciešaties brīdi!
—Skaties, kur gudrais, — tas gribēs mūs mācīt,
balss kāda atskan no rūcošā pūļa:
— laikam par vagari iecelts tu būsi,
kuŗam te teikšana kāda un vara?
—Kas tādam nekaiš—pats labākā vietā
kļuvis nu sāks vēl te aprāt mūs citus!
— Būtu jel zābakus uzāvis šodien
kājās, kad jāiet pie pilsētas kungiem!— —
Zaimi kā krusa birst dēlam visapkārt.
Paliek viņš klusu — kam velti šo pūli
mierināt censties — te katrs par sevi
domā vispirms un par savējo daļu...
Stundas rit gausi... Tad atveras vārti:
Sakustas rinda, un dēls iet uz priekšu.
Uztraukums milzīgs tam mulsina prātus
redzot, ka retais tik ielaists top iekšā,
vairums nāk atpakaļ, šķendoties skaļi.
Tūliņ aiz vaļņa, pie sarkana galda
vīri sēd divi — tie visiem ko jautā.
Pirmam ir drānas no samta, bet galvā
kronis mirdz, taisīts no sudraba latiem.
Otrais ir lunkans kā niedra un tērpies
frakā viņš melnā ar elsiņu baltu.
Mati tam pieglauzti cieši pie ausīm,
nagi mirdz spodri un rokas ir baltas,
itkā tās pienā vien mazgātas būtu.
Visi tiem diviem it zemīgi klanās,
laipnu rād' vaigu, un sauc tos par kungiem —
vienu par Latu un otro par Modi.
— Jocīgi putni — dēls domā pie sevis —
kāda tiem vara ir pilsētā šajā?
Ja man ko prasīs, es vienmēr tiem teikšu
jā tik un jā — lai patīk tas kungiem...

— — — — — — — — —

Kad ir dēls pie galda stājis
un tos laipni sveicinājis,
pirmais prasa tūdaļ tā:
vai tev nauda kabatā?

Ir tev nauda — būs tev vara,
dzīve laimīga un gara.
Ir tev nauda — iekšā kļūsi
visu gaidīts viesis būsi.

Te it visu pērk par naudu:
laimi, godu, slavu, baudu.
Lai ir citur šā vai tā
mums savs veikals padomā.

Apklust Lats. Un Mode saka:
vai tev labi piestāv fraka,
lai tu vari elegants
vienmēr būt, kā dzimis frants?

Vai tu dejot, dziedāt proti
glaimus teikt, un apgaroti
dāmām acīs lūkoties,
līdz tām sirds sāk iedegties?

Labā toņa likums godā
turēts top pie mums, un sodā
krīt ikviens, kas uzvedas
tā, kā frantam neklājas...

— Ir man nauda — dēls teic droši —
protu dejot, dziedāt koši.
Kaut uz laukiem dzimu es —
jūtos frants no mazotnes.

Es jau tādēļ projām gāju,
laukus atstāju un māju,
ka tur viss bij pelēks, sīks,
plašai dzīvei nederīgs.

Tas ir gudri teikts un labi,
Lats ar Modi saka abi:
bet — vai solies paklausīgs
mums tu būt, un uzticīgs?

Jo tik tam, kas visu dara,
ko liek augstākā šeit vara,
panākumi nāk un gods —
visiem citiem — gaidāms sods.

— Tie grib nopirkt manu ādu,
jāzin tik, par cenu kādu,
domā dēls, un saka nu:
ko lai daru — nezinu?

Uzvedies — kā frantam klājas.
Aizmirsti, ka tev ir mājas
kaut kur laukos, domā tā,
ka tev mājas pilsētā.

Vispirms ievēro tik sevi,
divtik ņem, cik otram devi,
aizmiedz acis visur ciet
tur, kur, liekas, slikti iet.

Kļūsti ciets kā akmens mūros
tad tu naudu krāsi pūros,
visu ņem, ko paņemt vari,
ko mēs pavēlam, to dari.

Viss tiks izpildīts uz mata —
solas dēls, kad roku krata
Lats un Mode apsveicot
to, un iekšā ielaižot.

(Turpmāk beigas).

Mazpulka dalībnieka tagadējie pienākumi

Agr. K. ĶIRSIS

Tuvojoties rudenim, katram mazpulka dalībniekam jārūpējās par sava lauciņa kultūru kārtīgu novākšanu. Visas kultūras jānovāc rūpīgi, pēc iespējas tikai sausā laikā, neaizmirstot ražas nosvēršanu tūliņ pēc novākšanas. Ražas izvērtēšanai (pārdošanai vai izlietošanai saimniecībā) jāpiegriež nopietna vērība un gleznākie augļi, kas tūlīt netiek pārdoti, jākonservē.

Katram mazpulka dalībniekam jau laikus jāgatavojas arī ražojumu apskatei, tamdēļ jāizrauga skaistākie stādi, lielākie ceri, labākie augļi u. t. t. savā lauciņā un, ražu novācot, tie jāuzglabā atsevišķi līdz ražojumu apskates dienai.

Ražojumu apskatē jāpiedalās katram dalībniekam, neskatoties uz to, vai raža liela vai maza. Mazpulka dalībniekam jāprot ne tikai ražot, bet arī savus ražojumus citiem parādīt — izstādīt, jo tas ir katra apzinīga ražotāja uzdevums. Ražojumi apskatē jāuzstāda noteiktā daudzumā, saskaņā ar rakstu šinī „Mazpulka" numurā „Kā sarīkot mazpulka ražojumu apskati." Katram dalībniekam jārūpējās par savu izstādījumu dekorātīvo pusi, glītiem uzrakstiem, zaļumiem, puķēm u. t. t.

Katram jācenšās savi ražojumi, rokdarbi apraksti un citi izstrādājumi, savāktās kolekcijas u. t. t. sakārtot un izstādīt pēc iespējas glītāk. Visskaistākie darbi, visvērtīgākie ražojumi kaut kā samesti un nesakārtoti zaudē savu vērtību un neieinteresē skatītāju. Dekorātīvai pusei jāpiegriež izcila uzmanība un nedrīkst visur salikt vienīgi baltzaļus un sarkanbaltsarkanus papīra karodziņus. Katrā ziņā jāizmanto rudens lapas un ziedi. Katram dalībniekam jācenšas savi ražojumi un dekorējumi sakārtot tā, lai izceltu valsti un mazpulku krāsu un figūru veidā. Tomēr nevajag arī pārāk pārspīlēt dekorātīvo pusi, lai ražojumi un izstrādājumi paliktu pirmā vietā.

Grāmatvedībai jāpiegriež sevišķa vērība un visas kļūdas un aizrādījumi, kas doti grāmatvedību pārbaudot vasarā, līdz ražojumu apskatei izlabojamas un grāmatvedība pareizi jānoslēdz, izvedot arī atmaksāšanās aprēķinu. Tāpat glīti jāizpilda darbības pārskata veidlapa, kas saņemama pie mazpulka vadītāja un izliekama pie saviem ražojumiem apskatē.

Apskatē notiks arī mazpulku dalībnieku darbu novērtēšana un godalgošana. Bet jāievēro, ka novērtējot darbus un piešķirot godalgas mazpulku dalībniekiem ņems vērā nevis tikai apskatē izstādītos ražojumus un aprēķinus, bet arī dalībnieka vasaras darbību sava lauciņa apkopšanā, grāmatvedībā, kā arī vispārējo darbību mazpulkā kā organizācijā. Tāpat piegriezīs vērību dalībnieka ziemas darbiem, katra dalībnieka īpatnējiem saimnieciskiem apstākļiem, dalībnieka vecumam, izglītībai un spējām. Neviens nevar iepriekš paredzēt, kādu godalgu kurš saņems. Bet godalgas un godalgošana nav jāuzskata par apskates galveno mērķi un nozīmi. Apskates galvenais nolūks ir salīdzināt dalībnieku starpā zināma darbības posma darba rezultātus un vērot, mācīties lietderīgākos un izdevīgākos ražošanas paņēmienus. Tāpēc neviens dalībnieks nedrīkst palikt mājās — **visi uz apskati!**

Apskatēs mazpulku dalībnieki parāda savus darbus atklātībai. Apskatē sabiedrība iepazīstās ar mazpulku darbu, ar viņu nozīmi. Redzot mazpulka veiktos darbus un pārbaudot viņu atmaksāšanos pēc mazpulka dalībnieka grāmatvedības, arī vecākai paaudzei rodās lielāka ticība savam darbam un dažam nepieciešamam uzlabojumam saimniecībā.

Mazpulku dalībnieku uzdevums ir pēc iespējas plašāku sabiedrību iepazīstināt ar savu darbu. Tāpēc, mazpulku jaunatne, uz ražojumu apskati vedat līdzi savus vecākus, brāļus, māsas un citus piederīgos.

Lai visi redz mazpulka darbu!

Mazpulka dalībniekiem ne tikai jāpiedalās savu ražojumu apskatē, bet jāapmeklē arī kaimiņu mazpulku ražojumu apskates, lai vērotu, lai mācītos, lai tuvāk iepazītos ar kaimiņu darbību un lai stiprinātu draudzības saites visas mazpulku jaunatnes vidū.

1. att. Kurš veiklāks? (Jelgavas novada slaucēju sacensības)

Slaucējiem

Agr. M. PRIPĀNE

Beidzamā laikā, skatot un vērojot lopu apskatēs slaucēju sacensības, ar prieku var liecināt, ka slaucēju rindās arvien vairāk un vairāk redzamas jaunatnes čaklās rokas. Sevišķi jāatzīmē mazpulku dalībnieku—zēnu rosība. Slaucēju sacensībās novados labākos sasniegumus guvuši zēni. Ar to viņi ir lauzuši veco aizspriedumu un pierādījuši, ka govju slaukšana ir darbs, kas labāk veicams vīrieša spēcīgajām rokām.

Ikvienu darbu, pie kura mazpulku dalībnieks ķeras, viņš domā un cenšas iespējami labi padarīt. Govju slaukšana ir viens no tiem darbiem, kas prasa rūpīgu un pareizu darba izpildījumu. Lai piesavinātos pareizos darba paņēmienus, mazpulkos riko slaukšanas apmācības — kursus lopkopības darbinieku vadībā. Izcila vērība šādiem kursiem piegriezta beidzamajā ziemā. Šovasar slaucēju sacensībās piedalās labāk sagatavoti slaucēji nekā iepriekšējos gados. Tas liecina, ka darbinieku norādījumus jaunatne centīsies izpildīt. Visumā jāsaka, ka tomēr gribētos redzēt vēl labāku un rūpīgāku darba izpildījumu. Sevišķi stingri visas kļūdas tiks vērotas slaucēju sacensībās valsts mērogā, kas notiks Rēzeknē, apgabala izstādes laikā. Šeit, kā zināms, sacentīsies novados augstākās godalgas ieguvušie slaucēji un rādīs, ko mazpulku dalībnieki arī šinī darbā ir paspējuši sasniegt.

2. att. Nekārtīgi un nepareizi

Slaucēju sacensībās biežāk novērotās kļūdas: 1) nevērīga apiešanās ar dzīvnieku, 2) nepareiza nosēšanās pie govs, 3) pavirša tesmeņa notīrīšana, 4) nenoslauc pirmās piena strūklas atsevišķi, 5) slauc mitrām rokām un velkot, 6) pavirši masē un neievēro „Mazpulkā" jau vairākkārt aprakstītos masēšanas paņēmienus, 7) nepilnīgi izslauc, 8) Darbu beidzot, nenoslauka tesmeni un pupu galus, 9) aizejot atstāj ķeblīti pie govs, dvieli govij uz muguras un piesietu asti.

Ja šādas kļūdas vērojamas sacensībās, tad liekas, ka ikdienišķā darbā to būs vēl vairāk. No šīm paviršībām labam slaucējam katrā ziņā jāatsvabinās. Turpmākā darbā itin visiem mazpulku dalībniekiem — slaucējiem jāievēro zemāk atzīmētie norādījumi.

Vispirms jāiegaumē, ka galvenais ir t ī r ī b a, vienmēr un visur, kur darīšana ar pienu. Tad, pirms stājas pie darba, jāiepazīstas ar govi, tā jānoglauda, jāparunājas, lai nesatrūktos no piepēžas pieskāršanās un vispār jāizturās pret to mīļi un saudzīgi. Jāievēro, ka govs labā un mierīgā gara stāvoklī vislabāk atdala pienu. Tad govs sāni un tesmens rūpīgi jānoslau-

ka, jānotīra, vispirms ar mitru, pēc tam ar sausu, mīkstu drānu. Ja govs stipri netīra, tad tesmens jānomazgā remdenā ūdenī un ar sausu drānu jānoslauka. Aste jāpiesien — vēlams pie kreisās kājas, lai netraucētu darbā. Pēc šiem priekšdarbiem rūpīgi jānomazgā rokas, vēlams ar ziepēm, jo slaukšanu drīkst iesākt tikai ar tīrām un sausām rokām.

Govs jāslauc, sēdot uz ķeblīša, ar labo plecu tuvāk govij. Slauceni nedrīkst likt zemē, bet jātur starp ceļiem, vai pie ķeblīša speciāli ietaisītā stiepulē.

Pēc nosēšanās vēl reiz noslauka tesmeni un sāk slaukt. Slaucot, dvieli var pārklāt pār ceļiem. Pie grūtāk atrietināmām govīm pirms slaukšanas var lietot masāžu. Pirmās piena strūklās maz tauku un daudz bakteriju, tādēļ tās jānoslauc atsevišķi. Vispirms jāizslauc abi priekšējie ceturkšņi, pēc tam abi pakaļējie.

Jāslauc vienmēr ar sausām rokām un tikai ar spaidīšanu. Līdz šim visizplatītākais slaukšanas paņēmiens ar pupu staipīšanu pilnīgi jāatmet. Vislielākais minētā paņēmiena trūkums ir netīrība. Slaucot ar staipīšanu, parasti pupus un rokas saslapina ar pienu. Ja govs tesmens un pupi nav pietiekoši tīri, tad starp rokām un pupiem sakrājas netīrumi, kas krit un pil slauktuvē. Netīrību veicina arī stiprie tesmeņa satricinājumi, kas rodas pie pupu vilkšanas. Slaukšana jāveic ātri, bez pārtraukumiem. Jo veiklāk un saudzīgāk govi slauc, jo viņai lielāka labsajūta, piena dziedzeŗi straujāk darbojas un līdz ar to pavairojas izslaukums. Slaukšanas izmēģinājumos noskaidrojies, ka lēna un nemākulīga slaukšana stipri pamazina piena izslaukumu un tauku saturu. Govs jāizslauc pilnīgi, tas veicina piena dziedzeŗu straujāku darbību, paceļ izslaukumu, tauku saturu pienā un novērš tesmeņa iekaisumus. Lai pilnīgāk atbrīvotu tesmeni no piena un sīkajos kanālīšos uzkrātajām tauku lodītēm, slaukšanas beigās jāpielieto tesmeņa masāža. Mazpulku dalībniekiem, kā ikdienas darbā, tā arī slaucēju sacensībās, jāpieturas vienīgi pie trīju paņēmienu masāžas:

Pirmais paņēmiens: saņem tesmeņa labo pusi — ar labo roku priekšējo, ar kreiso — pakaļējo ceturksni tā, kā īkšķi aptver tesmeņa labās puses ārējo

3. att. Slaukšanai sagatavojusies slaucēja

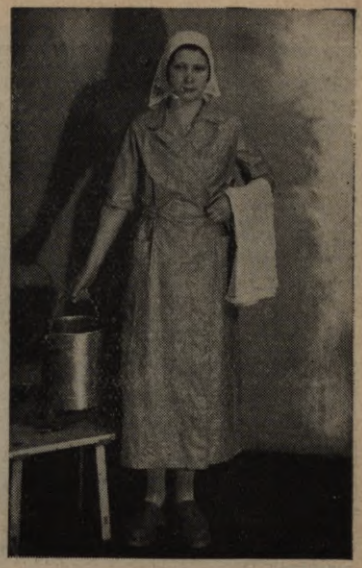

un pārējie pirksti iekšējo daļu (skat 5. att.). Rokas cieši piekļaujot tesmenim, virza tesmeņa ceturkšņus pret govs vēderu tā, kā pupi atiet katrs uz savu pusi. Tāpat jārīkojas ar kreisās puses ceturkšņiem: te rokas jāpiekļauj tesmenim tā, kā īkšķi aptver iekšējo, bet pārējie pirksti ārējo daļu (skat. 6. att.). Otrais paņēmiens: saņem labās puses priekšējo ceturksni tā, kā labā roka tam piekļaujas horizontāli no tesmeņa iekšpuses, bet kreisā vertikāli no tesmeņa ārpuses. Bīdot labo roku uz govs pakaļējo ceturkšņu pusi, bet kreiso uz priekšu, izdara veltņveidīgas kustības (skat. 7. att). Līdzīgi masē arī

4. att. Jaunais slaucējs darbā. Jāslauc tikai ar spaidīšanu

5. att. Pirmais paņēmiens — tesmeņa labās puses masēšana

6. att. Pirmais paņēmiens — tesmeņa kreisās puses masēšana

kreisās puses priekšējo ceturksni, liekot kreiso roku horizontāli starp ceturkšņiem, bet labo roku pusvertikāli ceturkšņa ārpusē (skat. 8. att.). Pakaļējos ceturkšņus masē reizē. Ar izplestiem labās rokas pirkstiem saņem kreiso ceturksni, kreisās rokas — labo ceturksni, tā, kā īkšķi guļ starp priekšējiem un pakaļējiem ceturkšņiem, bet pārējie pirksti aptver pakaļējo ceturkšņu ārpuses. Šādi saņemtos ceturkšņus masē, izdarot kustības no augšas uz leju tā, lai pirksti jo vairāk skārtu pašus piena dziedzeŗus (skat. 9. att.). Trešais paņēmiens: apņem priekšējos pupus vaļēji, saceļ abus ceturkšņus uz augšu, viegli piespiežot pie govs vēdera. Rokas atlaižot vaļā, ļauj tesmenim slīdēt dabīgā stāvoklī. Tādā pašā kārtā jārīkojas arī ar pakaļējiem ceturkšņiem (skat. 10. att.). Aprakstīto masāžas veidu pielietojot, katrs paņēmiens pie attiecīgiem ceturkšņiem jāatkārto 3 reizes. Masēšana jāizdara veikli (apm. 1 minūtē) un saudzīgi. Pēc masēšanas govs vēl rūpīgi jāizslauc. Tad jānoslauka tesmens, sevišķi pupu gali, kas parasti saslapinas ar pienu un vēlāk noder kā sīkbūtņu miteklis.

Čaklā mazpulku saime! Visi zinām, cik jūtams labu slaucēju trūkums mūsu saimniecībās. Jūsu centība un pareizais darba izpildījums, aicinās un ierosinās arī mazāk apzinīgos darba darītājus sekot jūsu piemēram.

7. att. Otrais paņēmiens — priekšējā labās puses ceturkšņa masēšana

8. att. Otrais paņēmiens — priekšējā kreisās puses ceturkšņa masēšana

9. att. Otrais paņēmiens — abu pakaļējo ceturkšņu masēšana

10. att. Trešais masēšanas paņēmiens

Zemkopības ministrijas pagaidu noteikumi par slaucēju godalgošanu

1. Ekspertu komisija apspriež slaucēju-sacensoņu techniku un darba spējas punktu kārtībā, pēc sekošām iezīmēm:

1) pareiza slaukšana . . .	3
2) tīrība	3
3) pilnīga izslaukšana . . .	4
4) veiklums	4—5
Kopā	14—15

Numuru nozīme: 0 — slikti, 1 — gandrīz labi, 2 — labi, 3 — ļoti labi, 4—5 ārkārtīgi labi.

2. Zem jēdziena „pareiza slaukšana" aprotama slaukšana ar spaidīšanu piemērojot slaukšanas beigās tesmeņa masāžu.
3. Tīrība. Jāievēro, ka pirms slaukšanas govs tesmens un pupi tiktu rūpīgi nomazgāti un sausi noslaucīti, pati slaukšana izdarāma ar sausām rokām un vispār jārūpējas, ka piens tiktu iegūts tīri un rūpīgi, kā arī jāskatās, ka pati slaucēja ievērotu tīrību.
4. Pieci minūtes pēc govs izslaukšanas izdarāma govs pārslaukšana. Izslauktais piens izmērojams ar kb. sntm. glāzīti, pielaižamais daudzums būtu līdz 30 kb. snt. Ja pārslaukums dotu vairāk piena, tad par katriem 5 kb. snt. izslauktā piena pilnīgas izslaukšanas punktu kopsumma pamazināma par 0.1.
5. Veiklums tiek raksturots ar to laiku, kas vajadzīgs pie govs izslaukšanas, kā arī ar izslaukto piena daudzumu. Govs izslaukšanas laiks novērojams minūtēs un sekundēs. Pēc tam aprēķināms uz visiem sacensoņiem caurmēra laiks, kas izlietots 1 kg piena izslaukšanai.

Pēc šā aprēķina katrs sacensonis var dabūt 3 punkti, palielinot jeb pamazinot šo skaitli par 0.2 p. par katrām 5 sekundēm, kas atšķirtos no caurmēra laika.

6. Konkursa līdzdalībniekiem tiek slaukšanai ierādītas vienlīdzīgas govis ar apmēram vienlīdzīgu piena izslaukumu.
7. Godalgas noteicamas ar šķiru 1., 2. un 3.
8. Godalgu šķiru noteic visu punktu kopsumma.

1. godalga	12—15 punkti
2. „	9—12 „
3. „	6— 9 „

9. Ja par kādu no iezīmēm kāds no slaucēju sacīkstes sacensoņiem-līdzdalībniekiem dabūjis 0, tas nevar tikt godalgots, lai arī par citām iezīmēm tas būtu dabūjis pietiekošu punktu kopsumu. —

11. att. Slaucamā mašīna „Gosma" darbā

Sniega pelējumi

Agr. J. LŪKE

Kodinātu sējumu ražas salīdzinājums

Paviršam novērotājam sniega pelējums liekas būt ļoti nevainīga lieta. Kas tur nieks ir! Agrā pavasarī, tikko nogājis sniegs, redzams, ka ziemas rudzu zelmenis pārklāts ar bālganu lēveni, kas sastāv no satrunējušām, izbalējušām rudzu stādu lapām un savādām stīdziņām, kuŗas atgādina netīrus zirnekļa tīklus. — Šīs stīdziņas ir sniega pelējuma sēnīte, kam zinātne devusi nosaukumu Fusarium nivale Caes.

Dažs labs, neticēdams pelējuma sēnītes kaitīgumam, iedomājas, ka saule to iznīdēs, vai lietus noskalos, bet rudzi attīstīsies un augs tā, kā tas parasts. Tomēr tā nav. Sniega pelējuma sēnīte ir ļoti kaitīga, un dažos gados, par piem. 1932. un tagad 1936. g. tā nodara nepārredzami lielu postu kā atsevišķiem lauksaimniekiem, tā valstij.

Valsts Vidsmuižas laukkopības izmēģinājumu stacija katru gadu uzstāda izmēģinājumus šīs sēnītes kaitīguma noskaidrošanai un novērtēšanai, kāpēc arī var nodarītos zaudējumus izteikt skaitļos.

Lieta tāda, ka sniega pelējuma sēnīte ir viegli apkaŗojama; pietiek rudzu sēklu nokodināt, t. i. apstrādāt ar tādu vielu, kas sēnītes dīgļus iznīcina, un rudzu lauks no sniega pelējuma sēnītes postījumiem ir glābts.

Parēķināsim tagad, cik lielu postu sēnīte var nodarīt.

1932. g. Vidsmuižas izmēģinājumu stacijā uzstādītie izmēģinājumi rādīja, ka katrs hektārs, kas apsēts ar nekodinātu sēklu, ir devis ražu 992 kg; katrs hektārs, kas apsēts ar kodinātu sēklu, lietojot kā kodinātāju Ceresanu, ir devis raža 2.820 kg. Tā tad no katra nekodināta rudzu sējuma hektāra ir iegūta mazāka raža, mazāka par veseliem 1.828 kg. Pieņemsim, ka nebūs cietuši visi nekodinātie rudzu lauki, bet tikai puse no tiem; ka otra puse dažādu labvēlīgu apstākļu dēļ būs devusi tomēr pilnu ražu. Ko tad mēs izrēķināsim? Visas Latvijas rudzu sējumu platība ir apaļos skaitļos 350.000 hektāri. Ja puse no tiem, t. i. 175.000 ha sniega pelējuma dēļ ir zaudējusi no katra hektāra 1.828 kg, tad uz visiem 175.000 ha šis zaudējums būs noapaļotā skaitlī 320.000 tonnas rudzu.

Kas lai nu šo lielo skaitli aptver!? Grūti, tiešām grūti aptvert, cik tas īsti varētu būt! Bet palūkosim.

Ir zināms, ka vienā dzelzceļa vāģī var iekraut 16 tonnas. Tā tad zaudēto rudzu ražu varētu ievietot 20.000 vāģos. No 20 vāģiem sastādās viens vilciens; tā tad vilcienu iznāktu vesels 1.000. Ja nu šie vilcieni būtu jānolaiž no vienas un tās pašas stacijas, tad tur, strādājot veselu gadu pa 10 stundas dienā, katrās 10 minūtēs būtu jāpiekrauj viens vāģis, un katru dienu, cauru gadu jānosūta 3 vilcieni, pa 20 vāģiem katrā.

Var rēķināt arī citādi. Pieņemot, ka katra Latvijas pilsoņa, liela un maza, veca un jauna paēdināšanai ar maizi, vajaga pa 10 pudu rudzu gadā, iznāk, ka no aprā-

Sēklu kodināšanas izmēģinājumi Vidsmuižā
Nekodinātie lauciņi pārklāti ar suiega pelējumu

dītā zaudējuma varētu apgādāt ar maizi visas Latvijas iedzīvotājus veselu gadu.

Šogad sniega pelējumi arī bija stipri postītāji, kāpēc arī ražas zudums būs krietni liels.

Bet kas tad īsti ir sniega pelējums? Un kā ar to cīnīties? Sniega pelējums ir sēnīte. Sēnes ir tādas būtnes, kas barojas no stādu trūdiem. Bet sniega pelējuma sēnīte spēj uzbrukt arī dzīvu stādu miesas audiem; tas padara viņu kaitīgu! Trūdēšanas procesi norisinās mitrā vēsumā. Sniega pelējuma sēnītei kūstošā sniega temperātūra jau dod pietiekoši daudz siltuma, lai tā varētu sekmīgi augt un attīstīties. Rudzu stādiņš pie tik zemas temperātūras ir vēl sastindzis un nevarīgs, tāpēc sēnīte pēc tam, kad tā izmantojusi rudzu auga atmirušās lapas, uzbrūk arī stādiņa dzīviem audiem un to nomaitā.

Siltas ziemas, pavasarī lēni kūstošais sniegs, un vēsās miglainās dienas tūliņ pēc sniega noiešanas ļoti veicina sniega pelējuma attīstīšanos. Šogad tādi apstākļi bija, tāpēc arī sniega pelējums tik plašos apmēros ir nopostījis rudzu sējumus.

Rudzu graudi inficējas, t. i. saslimst ar sniega pelējumu briešanas laikā, atrodoties vēl vārpā. Pelējumu sēnīte sūta savas stīdziņas — micelijus grauda atmirušā virskārtā; tur tās iegrimst miera stāvoklī. Kad grauds nokļuvis zemē, sēkla sāk dīgt; līdz ar sēklas asnu atmostas uz dzīvi un sāk dīgt arī graudā esošie sēnītes miceliji. Tomēr rudenī sniega pelējuma sēnīte rudzu laukam kaitēt vēl nevar, jo priekš sēnītes attīstīšanās trūkst rudzu atmirušo, trūdošo lapu; tās rodas tikai ziemā. Tāpat priekš sēnītes attīstīšanās laiks liekas vēl būt par siltu.

Nekodināto lauciņu (vidū) sniega pelējums nopostījis

Kodinātas sēklas rudzu lauks Vidsmuižā

Labvēlīgi apstākļi priekš sēnītes attīstīšanās iestājas tikai pavasarī, sniega kušanas laikā. Tad sniega pelējuma sēnīte arī noposta rudzu sējumus. Cīnīties ar šo kaitekli ir ļoti viegli. Vajaga tikai iznīcināt sēklas graudā ieurbušos sēnītes micelijus. To panāk, sēklas pirms sēšanas nokodinot ar attiecīgo preparātu. Par labākiem sēklas kodināšanas līdzekļiem ir jāatzīst dzīvsudraba preparāti germisans un ceresans.

Pamācība, kā šie līdzekļi lietojami, iet katrai preparāta paciņai līdz. Sējat savas tēva un savā saimniecībā šoruden tikai kodinātas sēklas!

Kodinot sēklas, vairosiet ne tikai savas saimniecības lauku ražu, bet arī mūsu tautsaimniecības ieguvumu.

Pavairosim ziemcietes!

H. KALMIŅŠ

Zāļainas pļavas grāvja malā zied saulainais zobenājs

Ziedonī tavā puķu dārziņā uzplauka krāšņi ziedi. Tu gauži par tiem priecājies un, varbūt, klusi vēlējies: „Kaut būtu to vairāk, klēpjiem!" Ja tāda tava vēlēšanās, tad zini, ka pienācis laiks stādu skaitu pavairot. Tagad, augusta mēnesī, var pavairot visas tās ziemcietes, kas ziedēja pavasarī un vasarā: gailenes, vizbuļus, zobenājus (irisus), dārza vijgriezes (astilbes), pujenes, dienas līlijas un citas. Vienkāršākais ziemciešu pavairošanas veids ir ceru dalīšana. Pavairošanai izvēlēto ceru izrok, tad ar asu lāpstu vai nazi sakņu kamolu pārdala uz pusēm, pēc tam katru daļu dala vēl uz pusēm. Tā no viena cera iegūstam 4 jaunus stādus. Ja ceri lieli, tos var sadalīt arī vairākās daļās — 6 vai 8. Jāraugās tikai uz to, lai katrā jaunajā stādā būtu vismaz 2—3 dzinumu. Tad ar nazi saīsina saknes, atstājot ap 10 cm no iepriekšējā auguma. Jāatgriež arī vasas, atstājot ap 10—20 cm, lai virszemes auguma daļa būtu līdzsvarā ar saknēm. kas tagad stipri apgrieztas. Dažas ziemcietes kā zobenājus, stūŗa puķes (funkijas), kurpītes, dārza vijgriežus var sadalīt vēl sīkākās daļās — pa vienam vassaknim (atsevišķs stāds ar vasu un saknēm). Arī tiem jāsaīsina saknes un virszemes augums. Tā visvieglāk sadalāmi zobenāji, jo tiem lienošs zemes stumbrs, kurpretīm stūŗa puķes, kurpītes dalot vairāk jāuzmanas, iekams vienu

Zobenāja ceru ar nazi sadala atsevišķos vassakņos

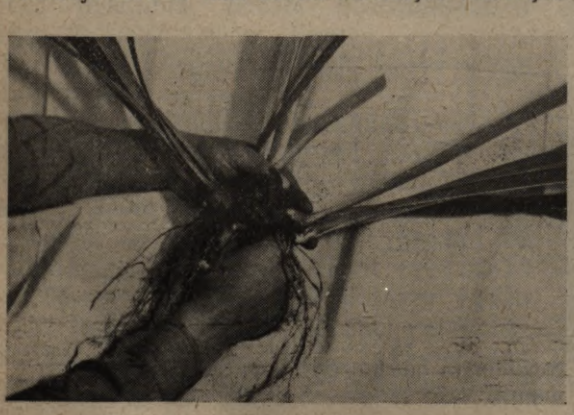

Jaunajam stādam saīsina saknes un . . .

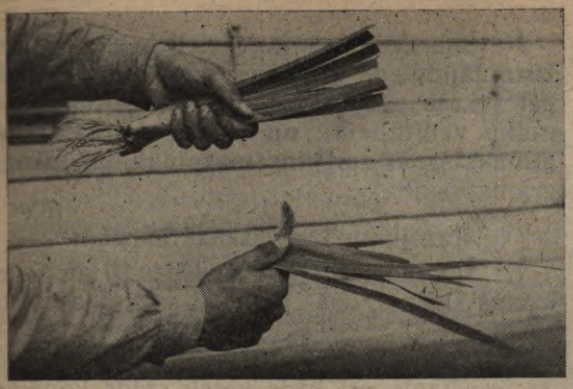

. . . arī vasas augumu

Sagatavotie zobenāju stādi. Pa kreisi — zemes stumbrs ar saknēm

stādu atdala no otra. To saknes savstarpēji savijušās. Nazis te nav jālietā nemaz. Sagatavotos stādus līdz dobes sagatavošanai pierok vai arī tūliņ izstāda jau iepriekš sagatavotā dobē 30 cm rindu no rindas un 15—20 cm stādu no stāda. Pēc iestādīšanas, ja nav sagaidāms lietus, dobe krietni jāsalej. Mēslojums varētu būt tikai komposta piedeva dobi gatavojot. Dobē nedrīkst ļaut saaugt nezālēm. Salam iestājoties jaunie dēstījumi apsēdzami ar 3—5 cm biezu komposta, meža koku lapu vai pat skuju kārtu.

Košuma dārziņš būs daiļāks, krāšņāks un augu bagātāks, ja tanī stādīsim vienu otru ziemcieti, kas aug savvaļā. Domāsim par grāvju malās un piekalnītēs atrodamām gailenītēm, kuŗas tagad pazit var pēc lapu auguma rozetē. Mitrās vietās, pļavu grāvmalās vai dīķu krastos aug skaists savvaļas zobenājs — Iris pseudacorus, zied koši dzelteniem, prāviem ziediem. Tāpat savvaļā aug cits zobenājs — Iris sibirica, ziedi mazi, gaiši zili, laksts šaurām, pasmalkām lapiņām. Visi šie savvaļas augi mājas apstākļos, nokļūstot bagātā zemē, aug spēcīgāk un košāk un bagātāk zied.

Kā sarīkot mazpulka ražojumu apskati

Katram mazpulkam, noslēdzot kādu darbības posmu, jāsarīko ražojumu apskate. **Ražojumu apskatē jāpiedalās obligatoriski visiem mazpulka dalībniekiem**, jo tikai tas dalībnieks skaitās savu darbības posmu nobeidzis, kas piedalījies ar saviem ražojumiem mazpulka ražojumu apskatē.

Ražojumu apskati vēlams sarīkot katram mazpulkam sava darbības rajona centrā, lai visiem dalībniekiem būtu iespējama piedalīšanās apskatē un arī dalībnieku vecāki ērti to varētu apmeklēt. Nav labi, ja ražojumu apskati rīko vairāki mazpulki kopā, sabraucot no 20—30 km lieliem attālumiem vienā vietā, jo tad parasti mazākie un jaunākie dalībnieki nespēj tur piedalīties. Vairāku mazpulku kopējās ražojumu apskates ieteicams rīkot pēc tam, kad vietējās apskates ir jau notikušas un šinīs apskatēs piedalās tikai labākie dalībnieki ar izcilus izstādījumiem vai arī viss mazpulks kā viens izstādītājs.

Apskatē notiek atsevišķu mazpulka dalībnieku sasniegumu sīkāka apspriešana. Tā katrs mazpulka dalībnieks var pārliecināties par lietderīgāko un izdevīgāko ražošanas veidu. Apskatē notiek arī visu dalībnieku darbības novērtēšana un labāko sasniegumu godalgošana. Apskates vēlams plaši izziņot, lai pret nelielu atlidzību, vai pat gluži par brīvu, tajās piedalītos pēc iespējas plašākas lauksaimnieku aprindas. Tas sekmēs mazpulka darbības propagandu un populāritāti vietējā sabiedrībā. Vēlams apskati sarīkot kopā ar kādu vispārēju ražas apskati, priekšlasījumu vai citu sarīkojumu, lai dotu iespēju piedalīties plašākām aprindām.

Ar priekšlasījumu var piedalīties kāds uzaicināts lektors vai arī paši mazpulka dalībnieki un vadītājs. Arī sarīkojuma

pārējā daļā var piedalīties paši mazpulka dalībnieki ar saviem priekšnesumiem, dziesmām, deklamācijām, teātri. **Parastā saviesīgā vakara daļa mazpulka dalībniekiem katrā ziņā jāievada ar kādu tautisku rotaļu vai deju,** bet arī citi šai dejai vai rotaļai varētu piebiedroties. Vispār mazpulka sarīkojumā jādejo pēc iespējas daudz tautiskās dejas un rotaļas.

Mazpulka dalībniekiem jāiemācās dziedāt arī **mazpulku maršs,** kas iespiests J. Graubiņa un J. Poruka sastādītā skolu dziesmu krājumā „Dziesmu dārziņš", ko apgādājusi a/s Valters un Rapa.

Apskati ieteicams apvienot ar svinīgā solījuma parakstīšanu, lūdzot mācītāju noturēt dievvārdus un aicinot uz svētkiem visas tuvākās apkārtnes mazpulku vadītājus, kopā ar dalībniekiem, kā arī vietējo sabiedrisko organizāciju pārstāvjus un visu sabiedrību.

Arī karoga svētkus var svinēt vienā dienā ar ražojumu apskati.

Apskates dienā var sarīkot arī kādas sacikstes mazpulka dalībnieku starpā, p. p. sakņaugu novākšanā vai mājsaimniecības darbu sacīkstes, vai arī kādu demonstrāciju mājsaimniecībā.

Mazpulka ražojumu apskates telpām jābūt glīti dekorētām ar puķēm, zaļumiem un t. t., pēc iespējas tautiskā stilā, valsts (sarkan-balt-sarkans) un mazpulku (baltizaļš) krāsās. Tāpat katram mazpulka dalībniekam jācenšas savus ražojumus izstādīt glīti sakārtotus un dekorētus.

Katram dalīkniekam, kas mazpulkā strādā vismaz jau 2 gadus, jāizstāda arī kādi ziemas darbi, ko tas paveicis vai nu ziemā vai vasaras brīvlaikā: dažādi paša pagatavoti priekšmeti un darba rīki, savā novadā savāktie cimdi, zeķes u. c., raksti, apraksti par savu gimeni, māju, pagastu un tuvākām vēsturiskām vietām. Jāizstāda arī mājsaimniecības kursos gatavotie produkti. Tāpat vēlams izstādīt visas mazpulka darbvedības grāmatas, foto uzņēmumus no mazpulka dzīves, tabeles un diagrammas par mazpulka darbību un sasniegumiem. Apskatei jāatspoguļo visa mazpulka darbība visdažādākās nozarēs.

I godalgas var piešķirt tikai tādiem dalībniekiem, kuŗiem izstādīti arī ziemas darbi: rokdarbi, izstrādājumi, kollekcijas, apraksti u. t. t.

Katram dalībniekam jāpieliek pie saviem izstrādājumiem darbības pārskata veidlapa par tekošo gadu (veidlapas piesūtītas mazpulku vadītājiem) **un noslēgts ražošanas atmaksāšanās aprēķins** (mazpulka dalībnieka grāmatvedība).

Ražojumu izstādīšanas kārtība:

I. **Sakņkopība.** 1. **Kāposti:** 10 augi no katras šķirnes, no tiem vismaz 5 ar visu sakni.

2. **Tomāti:** 10 gab. no katras šķirnes. Ja iespējams, arī kāds vesels stāds kopā ar augļiem vai vismaz viens ķekars.

3. **Sīpoli:** 10 gab. no katras šķirnes, atzīmējot: sēklas vai dēstu sīpols.

4. **Gurķi:** 10 gab. no katras šķirnes, ja iespējams — svaigā veidā.

5. **Ķirbji:** 1—3 gab. no katras šķirnes.

6. **Mārrutki:** 10 saknes un 3 stādi, kopā ar saknēm un lapām.

7. **Zirņi un pupiņas:** 5 stādi no katras šķirnes, ar visiem stublājiem un lapām. Bez tam vēl graudi — ½ kg no katras šķirnes.

II. **Laukkopība.** 1. **Stiebriņaugi (labības, pļavu zāles** u. c.): Neizkults parauga kūlītis no katras šķirnes, vismaz 10 cm caurmērā, ja iespējams ar visām saknēm. Parauga kūlītis jāņem no vietas, neizlasot garākos un lielākos stiebrus. Bez tam jāizstāda 2 kg graudu.

2. **Lini:** Parauga kūlītis, vismaz 10 cm caurmērā, 1 kg linu sēklu un 1 kg linu šķiedru.

3. **Kartupeļi:** 3 kg bumbuļu no katras šķirnes. Bez tam 1—3 kartupeļu ceri katrs atsevišķi, ja iespējams, ar visiem lakstiem.

4. **Cukurbietes:** 10 gab. no katras šķirnes, no tām vismaz 5 ar visām saknēm un lapām.

5. **Bietes, burkāni, kāļi** u. c.: 10 gab. no katras šķirnes, no tiem vismaz 5 ar saknēm un lakstiem.

III. **Dārzkopība:** 1. **Ogulāji:** 3 eksempl. no katras šķirnes. 2. Ogas: 1 kg no katras šķirnes.

IV. **Puķkopība:** 5 eks. no katras šķirnes.

V. **Putnkopība:** 5 gab. no katras sugas.

VI. **Lopkopība** un **cūkkopība:** Visi mazpulka dalībnieka audzētie kustoņi.

VII. **Mājsaimniecība:** Konservi, rokdarbi u. c. izstrādājumi, saskaņā ar norādījumiem mājsaimniecības programmā.

Kā es vākšu tautas tradicijas

O. BĒRZIŅŠ

Tuvojas rudens un līdzi ar to arī tuvojas ražīgā vasaras darba noslēgums. Mazpulku dalībnieks, atskatīdamies uz pagājušo vasaru, varēs teikt, ka šai vasarā ir daudz kas veikts. Daudz darba ierosmes tā ir devusi gan ikdienas veicamam darbam, gan arī turpmākam ziemas darbam. Viens no šiem nākamiem uzdevumiem, kas jāveic mazpulku dalībniekiem, ir darbības plānā paredzētais tautas tradiciju vākšanas darbs. Cik šis darbs ir svarīgs un cik daudz uzmanības tas prasa, par to jau ir daudz runāts un pie tā arī tagad nepakavēsimies. Gribētos tikai īsumā aizrādīt uz to, ko īsti no mums prasa un kā šim vākšanas darbam pieiet. Mēs zinām, ka ir apvidi, kuŗus mēs varam uzskatīt par „izsmeltiem" un no šiem apvidiem mūsu pētniekiem un zinātniekiem, tāpat arī Latviešu folkloras krātuvei ir iesūtīts diezgan daudz un plašas ziņas par mūsu tautas senatni un viņas tradicijām. Bet ir vēl veseli novadi, no kuŗiem šo ziņu ir ļoti maz. Uz priekšu tā tas nedrīkst būt un taisni te mazpulku dalībniekiem paveŗas plašs, jo plašs darba lauks. Stājot es pie šī darba, nevajaga sevišķu zināšanu, tādēļ arī neviens lai nekautrējas līdzi strādāt. Nav arī jācenšas un jāmeklē sevišķi retumi, bet pietiek, ja mēs skaidri un saprotami uzrakstām to, kas vecākiem cilvēkiem ir palicis atmiņā un ko tie savā laikā ir dzirdējuši no saviem priekštečiem par mūsu tautas dzeju un agrākiem dzīves novērojumiem.

Folkloras galvenās nozarēs ietilpst:

a) mūsu tautas pasakas un teikas, vietu nostāsti par purviem, ezeriem, baznīcām, pilīm u. t. t., kas saistās ar noteiktu vietu un laiku. Tādu nostāstu ir sevišķi daudz par franču un zviedru karu laikos apraktām bagatībām, baznicās un pilīs iemūrētiem cilvēkiem u. t. t.

b) Visādi anekdoti un jocīgi nostāsti, kas uzglabājušies tautas atmiņā un pāriet no mutes uz muti.

c) Mīklas un mīklu jautājumi.

d) Sakāmvārdi un parunas.

e) Tautas dziesmas, kuŗas dzied dažādos dzīves gadījumos, kā kāzās, kristībās un bērēs; apdziedāšana dažādos darbos u. t. t.

f) Ziņģes, kas izplatījušās tautā no dzirdēšanas un nevis no grāmatām, kā arī vecās garīgās un ubagu dziesmas, baznīcu dziesmu sagrozījumi u. t. t.

g) Bērnu dziesmas un panti, kuŗus skaita, bērnu klēpī turot vai šūpojot, kā arī rotaļu noskaitīšanas pantiņi.

i) Rotaļas un dejas ar dziesmām (ar meldijām) un bez tām.

k) Ticējumi un nostāsti par gaisa parādībām, laika pareģošana (skat. uzdevumus iepriekšējā „Mazpulka" numurā) par īpašām dienām un stundām, piem. lielāku darbu uzsākšana sestdienās u. c. Paredzēšana un dažādu sapņu iztulkošana. Kas jāievēro pie sēšanas, pļaušanas, labības un sakņu novietošanas klētis un pagrabos, pie koku ciršanas un ēku būves (dažādas burvības un mēneša stāvokļa novērošana, vecā vai jaunā; kādēļ?).

l) Dzīvnieku un zvanu valoda, kā arī citu trokšņu un skaņu iztulkojumi. Nostāsti, kā putni dziedāt un dzīvnieki runāt mācījušies. Kā runā adata, āmurs, sprigulis u. t. t. Kādus vārdus senāk lika zirgiem, govīm, suņiem, kaķiem, mājputniem un citiem?

m) Vietu un personu vārdi. Vēlams uzrakstīt mazākais savas apkārtnes ezeru, upju, grāvju, līču un pļavu nosaukumus. Ja ap kādu vietu saistās nostāsts vai paskaidrojums, kā šis vārds cēlies, tad arī tas jāuzraksta.

n) Vecas māju zīmes, kapu, dažādu trauku un darba rīku uzraksti un zīmes.

o) Visādi teikumi ātrai runāšanai un mēles lauzīšanai. Cilvēka rakstura noteikšana pēc ārējām pazīmēm, kā gaitas, valodas un matu krāsas, piem. ja puisis cepuri nesot uz pakauša, tas esot jautrs, bezbēdīgs un atklātas dabas, runājot neskatās acīs — ļauns un viltīgs u. t. t.

p) Tautas ārstniecība. Kā un ar kādām zālēm un augiem senāk ārstēja dažādas slimības. Šo augu nosaukumi un apraksti. Kā tie lietojami. Burvamie vārdi slimību ārstēšanai un lai izsargātos no tām.

Kā un ar kādiem augiem senāk krāsoja dziļas un audumus.

Bez šiem minētiem piemēriem un aizrādījumiem tuvākus paskaidrojumus ikvienam katrā laikā sniedz Latviešu folkloras krātuve Rīgā — Pilī.

Kā jau teicu, šis vākšanas darbs nav sevišķi grūts un ar labu gribu tas būs ikvienam veicams. Aprunājaties ar vecākiem cilvēkiem savās mājās vai arī kaimiņos un uzrakstāt visu to, ko tie atceras par mūsu tautas pagātni. Šis darbs ir jādara nekavējoties, jo vecie cilvēki, viens pēc otra aiziedami aizsaulē, aiznes sev līdzi arī kuplo gara mantu pūru. Rakstot dažu labu reizi uznāk šaubas, ka varbūt tas, ko es rakstu, jau sen būs uzrakstīts, vai arī tam nebūs nekādas vērtības, tā tad es savu labo gribu un laiku būšu velti izšķiedis. Tā nevajaga domāt. Labs un derīgs būs viss, ko uzrakstāt. Un vispāri, ja uznāk šaubas, vai kaut ko rakstīt vai ne, tad labāk izšķirties par rakstīšanu. Labāk uzrakstīt desmit mazvērtīgākus variantus, nekā vienu vērtīgu atstāt neuzrakstītu. Tikai to darot, nedrīkst aizmirst atzīmēt teicēja vārdu, uzvārdu, māju vārdu un pagasta nosaukumu. Ja teicējs ir ienācējs no cita pagasta, tad vajaga arī to atzīmēt.

Nākamā gadā ir paredzēta sacensība starp visiem mazpulkiem tautas tradiciju vākšanā. Te ir paredzētas arī balvas, kuras izsniegs tiem mazpulkiem, kuŗi būs uzrakstījuši visvairāk tautas tradiciju. Tuvākus sacensības noteikumus un norādījumus sniegsim kādā no nākamiem „Mazpulka" numuriem. Balvas mazpulkiem nav domātas kā atlīdzība par veikto darbu, bet gan kā maza atzinība, jo tautas tradiciju vākšanas darbs ir ikviena latvieša pienākums. Mācoties pazīt savas tautas pagātni un ieaudzinot sevī pareizu tautas gara mantu izpratni, mēs celsim savas tautas nākotni.

Darba tērps zēniem

A. BRASTIŅA

Ja cilvēka apkārtne, mājas, dārzs, istabiņa ir balti un daiļi, un arī vistuvākā apkārtne — drānas, rokas un cilvēks pats tīrs un skaistuma sajūtas pilns, tad ik uz sola iet līdzi saule un prieks.

Ejot darbā ir jātērpjas īpašās drānās, lai atpūtas brīžiem, sabiedrībā un skolā būtu cits terps, tīrs un vienmēr glīts. Ja svētdienā jāvalkā netīras, saburzītas, notraipītas darba drānas, tad pašam valkātājam un arī svešam cilvēkam nav nekāda prieka tādu satiekot.

Lai izbeigtu šo nepatīkamo stāvokli, mazpulka dalībnieka tērpam jābūt vienmēr priekšzīmīgā kārtībā. Pārnākot mājās no skolas, sanāksmēm, tērpjaties darba tērpā, lai taupītu savu labāko uzvalku.

Darba lauks zēniem ļoti plašs: laukā, dārzā, mājās, dažādos amatos, dažreiz siltā laikā, dažreiz arī aukstā ziemas salā. Darba tērpam jāatbilst visām šīm prasībām un vēl daudz citām īpašībām, lai darba darītājs justos ērti un netraucēti darbā. Tērpam jābūt ērtam, lai tas netraucētu ķermeņa kustības darbā, bet tas nedrīkst būt arī par lielu, jo tad rodas sajūta, itkā tas kristu nost un raisītos vaļā. Tērpam jābūt gaisu caurlaidošam, lai miesai piekļūtu gaiss, lai nožūtu darba sviedri. Ja tērps līp klāt mugurai un karsē, tad cilvēks ātri nogurst. Darba tērps ātri paliek netīrs, tādēļ nepieciešams, lai to varētu viegli mazgāt un drāna nezaudētu savu krāsu. Nav praktiski darba tērpu pagatavot no vilnas drānas, kas ir arī samērā dārga, karsē un bieži mazgājot ātri nolietojas. Labi un praktiski ir kokvilnas un linu audumi. Ieteicams pirkt koverkota audumu 1,40 mtr plats, par Ls 2,50 metrā, vai arī vestfalā audumu, kas ir biezāks un maksā Ls 2,90 metrā, brūngani pelēkā, vai tumši pelēkā krāsā.

Mājas apstākļos uz laukiem, zēni var palūgt savu māmiņu vai māsiņu, lai noauž drānu darba tērpam, aizaužot velkus ar tumšākas krāsas diedziņiem vai linu dziju. Ja strādājot bieži iznāk samirkt, tad vajadzīgs sevišķs, ūdeni necaurlaidošas drānas tērps, kā arī gumijas zābaki.

Darba bikses pagatavo no koverkota auduma. Vidēja auguma zēna biksēm vajadzīgs 1,35 metra auduma, kas izmaksā Ls 3,40. Ja tērps domāts mazākam augumam, tad mēri attiecīgi samazināmi. Biksēm ērtas kabatas, kabatas lakatiņam, piezīmju grāmatiņai un citiem sīkiem piederumiem.

Pie biksēm velkams krekls, vasarā, laukā strādājot, ērts, plāna auduma, vai triko sporta krekls, kas maksā Ls 1,30. Praktisks arī lina auduma krekls laukā strādājot ar īsām piedurknēm, strādājot amatniecības darbus, lai sargātu rokas no ievainojumiem, ar garām piedurknēm. Ziemā, laukā strādājot, būs nepieciešams siltāks vilnas krekls, virs parastā audekla krekla. Galvas segai lietojat ērtas, vienkāršas cepures. Ļoti labas vasarai ir pašdarinātas salmu cepures-platmales. Zēni var paši tās darināt. Un tie, kuŗi vēl neprot šādas platmales pagatavot, mācāties, un gaŗajos

Bikšu piegrieztnes

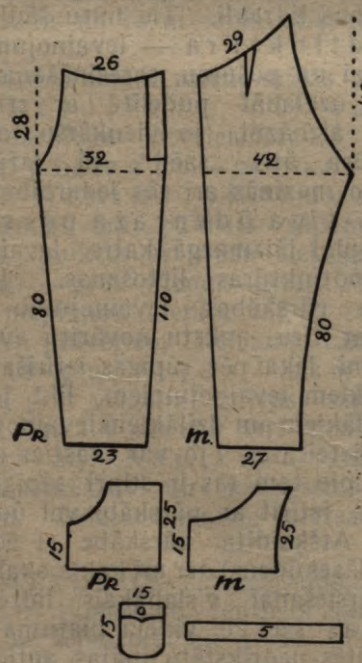

Darba tērps

rudens vakaros vakarējot — pasteidzaties, un darinat sev darbam piemērotas galvas segas. Telpās strādājot, lai nepieputētu mati, var nēsāt mazas audekla cepurītes.

Jārūpējas arī par ērtiem apaviem. Lauku darbiem noder ērtas pastalas vai vīzes. Patīkamāk, ja kājas apautas ar pašdarinātām vīzēm vai pastaliņām, nekā, ja kājās jāvelk veci, nošķiebti zābaki, kas arī izskatās ļoti neglīti.

Mazpulku dalībnieki, esat čakli un rūpējaties, ka rudenī vai ziemā varat iegādāt sev darba tērpu!

Radniecība

Vilis Kvālis

Rudzu lauks ir upēm rada,
Kuŗas vējos vilni met.
Dievs caur pasauli tās vada
Ilgiem saules mūžiem pret...
Jauni dzieti laukā brieda,
Ceļu upēm rāda krasts;
Plauka pļavās zieds pie zieda
Tā kā brīnums neatrasts.
Un es rudzu laukā vēros:
Vējos vilnis vilni veļ.
Rudzi zied, es atcerējos,
Zied un smaržas zilgmēs ceļ.
Arī upēs ūdens rozes
Gaiši pretī dienām plaukst,
Apreibis no saules gozes
Lejup liecas rudzu lauks.

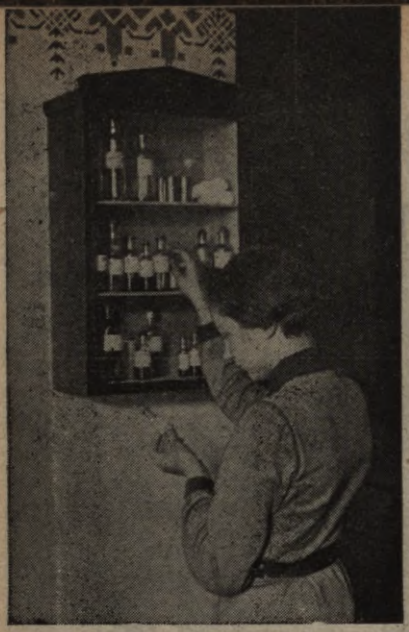

Veselā miesā mīt vesels gars

Ierīkosim mājas aptieku

A. J.

Dievs mūs ir radījis un devis dārgu balvu — veselību. Mēs šo Dieva dāvanu nedrīkstam atstāt novārtā, jo sevišķi tāpēc, ka reiz zaudētu veselību vairs neatgūsim.

Senie latvieši bija izpratuši veselības lielo nozīmi. Viņi centās atrast visādas zāles, ar ko izārstēt slimnieku, atdot tam atkal veselību. Tad gan vēl nebija studējušu ārstu, kas īpaši gatavojušies šim darbam. To vietā sirmās māmiņas, kam garais mūžs bija daudz ko mācījis, staigāja pa pļavām un mežiem, meklēja dažādus ziedus, puķes, dažādas saknītes, par kurām viņas zināja, ka tās palīdz vainās un slimībās.

Mūsu laikos vairs nav šādu „zāļu māmiņu". Viņu vietā stājušies ārsti, aptiekāri, kas ar jaunākiem zinātnes atradumiem steidz palīgā savam tuvākam. Kailām kājām un rokām dodoties darbā tīrumos, ne vien reiz vien dabūsim ieskrambājumus, ievainojumus. Citreiz saulē apdedzinās nepieradušo muguru, vārošs ūdens virtuvē uzlīs uz kājas, radīsies sāpes, ievainojumi. Ja tos laikā neiztīra, neapkopj, ceļas augoņi, vainas, viegli var saindēties asinis un sekot pat nāve. Tāpēc veselības kopšanas pamatlikums ir: ārstēt nekavējoties katru mazāko ievainojumu, dot zāles katrai vainai un slimībai.

Bet ne katrreiz tuvumā ir ārsts vai aptieka!

Te lielisks palīgs ir t. s. „mājas aptiekas". Tas ir mazā skapītī vai kastītē novietots visnepieciešamāko zāļu un ārstniecības līdzekļu krājums, ar ko, protot rīkoties, katrs kļūst pats savs mājas ārsts un aptiekārs.

Mājas aptiekas iekārtošanai nepieciešams mazs skapītis medikamentu novietošanai vai arī maza aiztaisāma kastīte. Aiztaisāmai tai jābūt tādēļ, lai ārstniecības līdzekļiem nepiekļūtu putekļi un saules gaisma, kas dažreiz slikti iespaido zāles un drīzā laikā tās sabojā. Tādēļ arī nav ieteicams, kā to daudzi dara, piešķirot skapītim labāku izskatu, likt stikla durvis. Varētu būt tikai krāsota stikla durvtiņas, lai mazinātu saules staru nevēlamo iespaidu.

Skapītis vai kastīte ļoti viegli katram pašam pagatavojami un tādēļ katrā mājā iegādājami. Tad nopērkami aptiekā un noliekami skapītī visnepieciešamākie mājas ārstniecības līdzekli. Tie būtu šādi:

1) jōdtinktūra — ievainojumu dezinfekcijai un pušumu sarecināšanai. Vislabāk to uzglabāt pudelītē ar stikla vai gumijas aizbāzni, jo vienkāršo aizbāzni jōdtinktūra ātri „saēd", tā izžūst un līdz ar to mazinās arī tās iedarbības speja.

2) 3%-tīga ūdeņraža pārskābe, ar ko rūpīgi jāizmazgā katrs ievainojums pirms jōdtinktūras lietošanas. Ja nav ūdeņraža pārskābes, ievainojumu var izmazgāt ar tīru, aukstu novārītu avota vai akas ūdeni. Tikai pēc rūpīgas iztīrīšanas var uz mazākiem ievainojumiem likt jōdtinktūru; lielākiem un dziļākiem ievainojumiem tas nav ieteicams, jo var rasties sarežģījumi un pie tam tas ir stipri sāpīgi. Tos var tikai iztīrīt ar pārskābi vai ūdeni un pārsiet. Atšķaidīta pārskābe (1 ēdamkarote uz glāzes ūdens) der arī kakla skalošanai.

3) Pārsiešanai vislabākais līdzeklis ir marlijas saite, vidēja platuma (6 cm pl.). Saites nedrīkstētu mājas aptiekā ne-

kad trūkt. Pārsiešanai var lietot arī tīru, vislabāki linu drānu, bet tā nav tik nekaitīga kā marlijas saite. Atlikušā saite pēc lietošanas jāietin tanī pat papīrā, kur bijusi un nekad nav atstājama vaļēja.

4) Nepieciešama ir higroskopiskā vate, kas arī jātur tikai iepakojumā, vai arī cieši jāietin papīrā. Vati uz ievainojumiem tieši nevar likt, bet jāpaliek apakšā mazs marlijas gabaliņš (var nogriezt no tās pašas pārsienamās saites), jo vate pielīp un piekalst pie ievainojuma, un pārsienot jānoplēš sadzijums. Vate ieiet arī ievainojumā un tā var radit iekaisumu. Ja stipra asiņošana, vate aiztur asins parādīšanos ārpusē. Biezu vates kārtu tomēr nav ieteicams likt, tas karsē ievainojumu un atstāj sliktu iespaidu.

5) Ja slimā vieta stipri uzpampusi, kas cēlies no sasišanas vai saspiešanas, bez ievainojumiem vai ar ļoti maziem ievainojumiem, kompresēs var likt etiķskābo mālūdeni, atšķaidot vienu ēdamkaroti uz glāzes auksta ūdens. Etiķskābais mālūdens siltā vietā ātri bojājas, tādēļ labāk uzglabāt to vēsākā vietā. Vispār, medikamentu skapītis jānovieto tumšā un vēsā vietā. Ja etiķskābā mālūdens nav mājā, vai tas ir sastāvējies, tad var lietot kompresēm vienkārši mālu, aplejot ar etiķi. Šis līdzeklis uz laukiem katram būs sasniedzams un tā atvietos etiķskabo mālūdeni.

6) No dzeramām zālēm mājās vajadzētu turēt Baldriana pilienus — sirds darbības nomierināšanai, Hofmaņa pilienus — nespēkam un nogurumam, Arnika pilienus — pret sastaipīšanos un pakrūts sāpēm, Anisa pilienus, jauktus ar krūšu eleksiru un paregoriku — pret klepu. Lieto 20—25 pilienus, piepilinot ūdenim vai uz cukura.

7) No pulveriem ieteicams turēt mājās galvas pulveŗus — kas ir labākais līdzeklis pret vieglām galvas sāpēm. Ja aptieka tālu un nav tik ātri sasniedzama, vajadzīgi arī Aspirina pulveri — pret saaukstēšanos un paaugstinātu temperātūru. Iedzert vakaros, jo izsauc stipru svīšanu.

8) Borskābe nepieciešama, ja kakls iekaisis — skalošanai. Iepriekš jāatšķaida, ņemot pa tējkaŗotei uz tējas glāzes silta ūdens. Ja borskābes mājā nebūtu, var skalot ar stipru sāls šķīdinājumu ūdenī, tikai ūdens nedrīkst būt stipri auksts, bet drusku sasildīts. Arī kumelīšu tēja noder kakla skalošanai, pret viegliem iekaisumiem un zobu sāpēm.

9) No ziedēm mājās jātur Dermatola vazelīns — vislabāki un ātrāki sadziedē ievainojumus. Borvazelīns — dezinficē un dziedē. Tīrītais vazelīns uztur mīkstu. Vēl labas ir apsaldējuma un apdeguma ziedes, bet tās nav nepieciešamas, jo tādi ievainojumi gadās retāk un vajadzības gadījumā var lietot jau minētos vazelīnus.

10) Glicerīns, maisījumā ar rožūdeni un ožamo spirtu — noderīgs sasprēgājumiem. Daudz strādājot pa zemi, rokas kļūst cietas, sasprēgā pat līdz asiņošanai, tad ieteicams šāds maisījums: glicerīns 50 gr, ožamais spirts 15 gr, kampara spirts 15 gr, spirts 10 gr, arnika pilieni 5 gr un benzola tinktūra 3 gr.

Katrā mājās aptiekā nedrīkstētu trūkt arī temperātūras mērījamā termometra, lai varētu konstatēt temperātūras paaugstinājumu. Pie stipri augstām temperātūrām nepieciešama ārsta palīdzība.

Minētie ārstniecības līdzekļi būtu visnepieciešamākie katrā mājas aptiekā. Tie arī nav dārgi (var iepirkties ar savām pudelītēm), un katram pieejami. Ierīkojot mājas aptiekas, mazpulku dalībnieki izdarīs lielu pakalpojumu nevien sev, bet arī saviem tuviniekiem. Tie vārēs atvieglot viņu sāpes un palīdzēt katrā nelaimes gadījumā. Laikā sniegta palīdzība bieži vien novērš katrus sarežģījumus. Mājas aptiekas uz laukiem ir arī liels atvieglinājums ceļiniekiem, tūristiem un citiem, kam, atrodoties ceļā, nav iespējams ņemt līdzi visu vajadzīgo neparedzētiem gadījumiem.

Š. g. 13. jūlijā no mums šķīrās mūsu mīļā dalībniece

MARIJA ZNAMENSKA

15 g. veca.

Viņu neaizmirsīs 247. Gauru mazpulks.

Ievāksim sūkļus un zemesriekstus

R. JĀKOBSONS, T. L. M. drogu noliktavas pārzinis

Sūkļi uz koka stumbra

Saldūdens sūkļi, miroņu pirksti *(Spongia fluviatilis)*

Saldūdens sūkļi pieder pie dzīvnieku valsts. Latvijas saldūdeņos ir sastopamas 5 sugas. Izplatītākās ir: Spongilla lacustris, Ephydotia fluviatilis u. c Dziedniecības nolūkiem ievāc visas šīs sugas, jo Latvijā par atsevišķu sugu noderīgumu dziedniecības nolūkiem trūkst pētījumu.

Sūkļi sastopami upēs, ezeros u. c.; tie aug kolōnijās vai atsevišķi. Sūkļus ievāc augusta beigās. Sūkļi pēc ārējā izskata ir zaļganas vai pelēkas krāsas. Sūkļi ir sēdoši, tie parasti piestiprinājušies pie akmeņiem, veciem koku zariņiem u. c. Sūkļi ir dažāda veida un lieluma. Atsevišķi eksemplāri sasniedz runkuļa lielumu.

Pēc ievākšanas sūkļus notīra no alģēm un citiem ūdens dzīvnieciņiem, ja tie ir pieķērušies un arī no priekšmeta, pie kuŗa sūkļi ir piestiprinājušies, koka zariņiem u. c. Pēc ievākšanas sūkļus žāvē saulē. Žāvējot sadalās daļa organisko vielu. Galvenā sūkļu sastāvdaļa ir kramskābes adatas, kuŗas ir ļoti mazas un dažāda veida.

Cena par sausiem sūkļiem kg Ls 5.—

Zemes rieksti

Zemes rieksts, buļļu rieksts (*Boletus cervinus*)

Zemes rieksti pieder pie sēnēm Elaphomyces cervinus. Zemes rieksti aug sausās vietās, mežmalās, nogāzēs zem zemes. Rieksts kastaņa lielumā, brūnu, cietu, krunkainu mizu un tumši violetu saturu (sporas). Kad sporas nav ienākušās, tad rieksta iekšpuse ir iebalta, tādus riekstus nevar ievākt. Zemes rieksti jāievāc vasaras sākumā vai labāki vēlu rudenī, kad tie ir nobrieduši. Visizdevīgāki riekstus ievākt pie stigu dzīšanas mežos un pie koku stādīšanas un sēšanas darbiem. Zemes rieksti pēc ievākšanas jāžāvē, rieksti nav mazgājami, bet pieķērušās zemes un sūnas vienkārši nokasāmas. Cena par žāvētiem zemes riekstiem kg Ls 1,50.

Vasarā

Saulains klusums kad pār laukiem stājies,
Klāt ir vasara, pēc kuŗas drīz var rudeņus nākt.
Laikā ziedu pielietā šai darba daudz ir krājies,
Senais darba sauciens liek to atkal sākt.

Pļavās, saules pirmiem stariem sveicot,
Izkapts ziedus smaržainos jau vālā trauc;
Tālāk brāzdama caur sudrabrasu teicot:
„Īstu prieku gūs tik tas, ko darba mājiens sauc."

Vera Sakne, 157. Vestienas mazpulkā

Augusts

Reizēm jau pār tavu jumu
Pārskrien lietus vēss un smalks;
Mežos, laukos mierīgumu
Ienes tu; un auglis svaigs,
Sulīgs sveŗ jau zara galu. —
Drīzi skaidrās dienas nāks,
Kad ar pārpilnības skatu
Tu tad saulē skatīsies.

Albina Sprūdžs, 266. Gaigalavas mazpulkā

Bumbu rotaļas

P. DŽINDŽA (Turpinājums)

Rotaļas 10—12 gadu vecumam

8. BRIEŽU MEDĪBAS.

Laukums apm. 10—15 m taisnstūris. Divi dalībnieki nozīmēti kā „mednieki". Tie nostājas katrs savā pretēji stāvošā laukuma malā. Pārējie dalībnieki — „brieži" izklīst laukumā. „Mednieki" ar bumbu „šauj briežus". Kam iesviež ar bumbu, tas paliek par „mednieku" un novietojas laukuma kaut kurā malā, starp malās esošiem „medniekiem" un palīdz „nošaut" vēl laukumā esošos „briežus". Kad visi „brieži nošauti", rotaļa sākas no gala. Par „medniekiem" tagad paliek 2 pēdējie „brieži".

Bumbu sviešanai satver tas, kuram tā pieripojusi vistuvāku. Atstāt savu malu un raut otram no rokām bumbu — aizliegts.

9. IZSIST NO VIDUS (variants).

Noderīga kautkāda vieglāka bumba — piem. voleja.

Dalībnieki sadalās divās, pēc skaita un spēku samēra, vienādās grupās. Pēc lozes viena grupa nostājas aplociņa malās, otra izklīst aplociņā.

Aplociņa caurmērs (diametrs) 10—15 m. Lai tas būtu labāki saredzams, tad ieskrāpē zemē stripu. Rotaļas vadītājs uzņem laiku un dod zīmi sākt. Tad malās stāvošie sviež ar bumbu kādam no vidējiem. Ja kādam no vidējiem izsviestā bumba — lidojot (neskaroties zemei), pieskaras, tas skaitās kā „izsists" no vidus un atstāj laukumu. Bumbu satver tas malā stāvošais, kuram tā pieripojusi vistuvāk un turpina „izsist". Vidējie izvairās bēgot, lēcot, noliecoties. Tikai visu laiku jāatrodas laukuma robežās. Kas rotaļas laikā ar nolūku vai nejauši izskrien no laukuma, skaitās kā „izsists". Rotaļa turpinās, līdz visi vidū esošie „izsisti". Tad vadītājs atzīmē laiku. Pēc tam grupas, mainoties vietām (vidējie malās un otrādi), vadītājam dodot zīmi, sāk rotaļu no gala. Tā turpinās, kā jau pirmo reizi aizrādīts, līdz visi vidējie atkal „izsisti." Tad vadītājs salīdzina laiku. Uzvar tā grupa, kuŗa ilgāk turējusies vidū, resp. otru ātrāk no vidus „izsitusi."

Nedrīkst: malās stāvošie izsviest bumbu atrodoties iekšpus laukuma. Ja tas nav ievērots, sviediens nederīgs, bumbas skārtais laukumu neatstāj.

10. ŠAUT MĒRĶĪ.

Dalībnieki tāpat kā iepriekšējā rotaļā sadalās divās vienlīdzīgu spēku un skaita grupās. Viena grupa nostājas frontāli pret otru 10 m attālumā. Pēc lozes — viena grupa „šāvēji," otra mērķis. Katrs šāvēju grupas dalībnieks pēc kārtas saņem bumbu un mēģina iesviest vienam no mērķī stāvošiem. Mērķī stāvošie izvairās liecoties, bet nepaceļot kāju no zemes. Kam ar bumbu iesviests, jāatstāj vieta. Kad visi „šāvēji izšāvuši," saskaita „sašautos" mērķus un grupas mainās vietām. Rotaļa turpinās kā teikts. Kad arī otrās grupas dalībnieki visi „izšāvuši," tad saskaita arī viņu sašautos mērķus un salīdzina. Uzvar tā grupa, kuŗai vairāk sašautu mērķu.

11. MEDNIEKI.

Laukums apm. 20 m garš un 15 m plats taisnstūris. Divi dalībnieki — „mednieki" nostājas katrs savā laukuma malā. Pārējie — „zaķi" laukuma vienā galā nostājušies rindā. Pirmais rindas dalībnieks „zaķis" skrien pāri laukumam līdz otram galam un atpakaļ. Pa to laiku, kamēr „zaķis" atrodas laukumā, mednieki to „šauj" — sviež ar bumbu — turpu skrienot sviež viens, atpakaļskrienot otrs, kuŗš pa to laiku satvēris bumbu. Ja kāds no medniekiem zaķim iesviež ar bumbu, tas paliek par zaķi, bet „nošautais" zaķis par mednieku.

12. BUMBU PĀR AUKLU.

Laukums apm. 10 × 20 m, pārdalīts uz pusēm. Pār pārdalījuma līniju pārvelk auklu apm. 2 m augstumā. Dalībnieki

sadalīti 2 grupās — vienādiem spēkiem. Katra grupa, pēc lozes, nostājas savā laukuma galā. Novietojas kaut cik vienmērīgi, lai aizsegtu visu laukumu. Rotaļu sāk tā grupa, kuŗai krita laukuma izvēle. Viens no šīs grupas dalībniekiem nostājas apm. laukuma vidū un ar dūri vai plaukstu pārsit bumbu pār auklu pretinieku laukumā. Pretinieki mēģina satvert bumbu, gaisā šie mēģina apgāzt kokus — aplociņā stāvošos klucīšus, sviežot tiem ar bumbu. Dārznieks apsargā kociņus rokām, kājām un visu ķermeni, skrienot ap aplociņu, raugoties no kuŗas puses sagaidāms bumbas sviediens. Malās stāvošiem tiesības bumbu dot no viena otram. Spēles laikā dārzniekam tiesības uzcelt apgāztos klucīšus, spēli nepārtraucot, tanī pašā laikā apsargājot pār-

Padomājat, kā jūs izturaties pie galda

A. SKALDA

Viens no grūtākiem pārbaudījumiem ir ēst ārpus mājas. Vēl grūtāks šis pienākums kļūst svinīgos mielastos, kad gandrīz nepārtrauktā rindā pasniedz vienu ēdienu pēc otra. Un lai gan visi šie gardumi vilina un kārdina, tomēr nedrošākiem tas sagādā arī lielas rūpes un bažas. Juzdamies visu laiku satraukti par savu neveiklību un bažīdamies par nepatikamām nejaušībām, viņi nevar pat mierīgi un kārtīgi paēst. Bet arī pārdrošie ar savu pašapzinīgo un bravurīgo izturēšanos nav augsti vērtējami. Tie savukārt izdara vēl lielākas aplamības.

Te nu varētu jautāt, kamdēļ gan lielās svinībās pie galda vērojama no vienas puses nedrošība, saistīta ar nevēlamu neveiklību, un no otras puses — pārdrošība ar neattaisnojamu nevērību?

Liekas, ka īstais iemesls būs tomēr tas, ka ļoti daudzi cilvēki paši savās mājās ir dažkārt pārāk pavirši un nevērīgi ēšanā. Bet ja mājās par to nekad nepadomās un ēdīs kā katrreiz pagadīsies, tad nevar sagaidīt, lai šie cilvēki, aizgājuši sabiedrībā, pēkšņi pārvērstos. Un tāpēc vieni arī arpus savas mājas rīkojas tikpat nevērīgi kā mājās, bet otrie, apzinādamies savu nezināšanu un neprašanu, kļūst bikli. Vienīgā izeja te būtu — jau mājas apstākļos pieradināties pēc iespējas pie zināmas kārtības un noteiktības, tad arī katrā citā sabiedrībā varēs izturēties brīvi un pareizi.

Vispirms jāievēro galda klāšanas pamatnoteikumi. Katru vietu pie galda apzīmē ar lēzeno šķīvi. Viesību galdā uz tā nolikta salocīta servjete, kas pirms ēšanas jānoņem, jāatloka un jāuzklāj uz ceļiem, bet piecelties no galda, tā viegli kopā saņemta, jāatstāj uz galda. Pa labi no šķīvja stāv nazis ar aso malu uz šķīvja pusi, pa kreisi no šķīvja stāv dakšiņa ar zariem uz augšu. (Nazis un dakšiņa var arī stāvēt abi kopā šķīvja labajā pusē). Karotes parasti stāv šķīvja priekšpusē ar kātu uz labo pusi. Kreisajā pusē no lielā šķīvja var stāvēt maizes šķīvītis, bet ja pasniedz arī salātus, tad pa labi nolikts salātu šķīvītis. Ūdens vai vīna glāzes stāv no šķīvja pa labi. Pusdienas galdam virs lēzenā šķīvja liek zupas šķīvi. Ja arī pasniedz vairākus ēdienus, tomēr vairāk par diviem šķīvjiem uz galda neliek. Pārējos šķīvjus pasniedz katram ēdienam atsevišķi. Ēdienu pasniedz no kreisās puses, lai to ērti varētu ar labo roku paņemt. Pasniegtais ēdiens ir jāņem ātri, lai neliktu citiem ilgi gaidīt, un veikli, lai nenotiktu kādas nepatīkamas nejaušības un neapdraudētu pats savas vai blakus sēdētāja drānas. Paņemto ēdienu nedrīkst vairs likt atpakaļ.

Kā jālieto galda rīki? — Karoti neturi ar visu roku, bet saņem to viegli pirkstos. Nesmel karoti par daudz pilnu, lai nekas nelist vairs šķīvi atpakaļ, un cel pie mutes karotes galu, nevis sānus. Ja zupa ir karsta, tad nepūt to, bet maisi viegli to ar karoti, kamēr tā atdziest. Ēd pēc iespējas klusi un izvairies strēbt ar lielu troksni.

Dakšiņu turi kreisajā, bet nazi labajā rokā un ēdot paturi abus katru savā rokā. Pa ēšanas laiku nespēlējies ar tiem un arī nemaini no vienas rokas otrā. Nogriez katru gaļas kumosu, kuru tu gribi ēst, paņem to ar dakšiņu, uzliec ar nazi mazliet saknes vai mērci virsū un cel pie mutes ar dakšiņas izliekto pusi uz leju. Kartupeļus negriez ar nazi, bet sadali ar dakšiņu. Gluži tāpat mīkstus gaļas ēdienus kā: kotletes, viltoto zaķi u. c. sadala ar dakšiņu, nevis ar nazi. Arī zivis ēdot, parasti iztiek bez naža un lieto vai nu divas dakšiņas, vai arī labajā rokā tur dakšiņu, kreisajā — gabaliņu maizes. **Ar nazi nevienu ēdienu nevar likt mutē.**

Protams, uzskaitīt visus ēdienus un ēšanas paņēmienus nav nemaz iespējams. Minētie norādījumi var noderēt tikai kā pamatprincipi un reizē arī kā ierosinājums padomāt par izturēšanos pie galda jau savās mājās, lai pēc tam, aizejot lielākā sabiedrībā, nebūtu jākaunās par savu nezināšanu un lielo neveiklību. Bet visi mēs zinām, ka veiklību un brīvību, drosmi un vieglumu var iegūt tikai sistēmatiskā darbā.

ESAM VIENA SAIME, ZEME MŪSU LAIME, AUGSIM LATVIJA!

700 mazpulku dalībnieki Gaujas līcī

Š. g. 19. jūn. 700 Valkas-Valmieras novada mazpulku dalībnieki izgāja nometnē Trikātas pagasta Zvejnieku māju Gaujas līcī. Tur viņi pavadīja 3 saulainas, priecīgas dienas. Dažādas nodarbības (laukkopībā, sakņkopībā, ārstniecības augu vākšanā, fiziskā audzināšanā un militārā apmācībā) mainījās ar skaistiem atpūtas brīžiem pie gaišā ugunskura. Ugunskura priekšnesumos cildināja varoņu garu, slavināja mūsu skaisto dzimteni un kavējās atmiņās pie Zvejnieku māju un visas Trikātas ievērojamās pagātnes.

Nometnes laikā kommisija agr. K. Ķirša vadībā pārbaudīja diženo kandidātus un par diženiem iecēla sekošus mazpulka dalībniekus: 200. **Smiltenes mazpulka Mirdzu Zadi,** 12. **Valkas dārzkopju — Ādolfu Puiku,** 34. **Plāņu — Voldemaru Krieviņu,** 231. **Rūjienas ģimnazijas — Edgaru Šķobu.**

Nometni pagodināja ar savu klātbūtni arķibīskaps Dr. T. Grīnbergs, māc. Arnolds Lūsis, māc. Detlāvs, Meistars u. c. Vakara dievkalpojumā arķibīskapa tēvs rādīja jaunatnei ceļu, pa kuru ejot var gūt spēkus lielajai, pienākumu pilnajai dzīvei. Arī pārējie garīgie audzinātāji piepildīja šo skaisto dievkalpojumu ar sirsnību un dziļu bijību pret visuma Valdnieku.

Parādi pieņēma Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas vadītājs agr. J. Andersons. Savā uzrunā nodaļas vadītājs aicināja jaunatni pie darba. Darbā lai rūdās jaunie spēki, jo dzīve un dzimtene prasīs ļoti daudz.

Jēkabpils novada mazpulki nometnē

Jēkabpils novada mazpulku inspektrise agr. R. Kundziņa sava novada nometni sarīkoja no š. g. 27.—29. jūn. Koknesē, Pļaujas svētku laukumā. Daugavas krastos sabrauca 300 mazpulku dalībnieki. Nometni ievadīja māc. A. Lūsis ar svinīgu dievkalpojumu. Pēc dievkalpojuma nometni atklāja mazpulku nozares vadītājs agr. K. Ķirsis, uzmudinot visus darbam un kopības garam.

Nodarbībās zēnus un meitenes apmācīja dārzkopībā, sanitārhigienā, militārā apmācībā, rokdarbos un ārstniecības augu vākšanā. Sirojumā pa Kokneses skaistākām vietām skolotājs J. Sprukšts aizveda jaunatni garā daudzus gadu simteņus atpakaļ pagatnē, un tad — raksturojot mūsu varoņu garu, to noveda atkal līdz tagadnei, rādot vēstures pieminekļus — Kokneses vecās un jaunās pilsdrupas.

Svētdien, 28. jūnijā notika mazpulku parāde, kuru pieņēma mazpulku nozares vadītājs agr. K. Ķirsis. Parādē noskatījās arī daudz viesu — mazpulku labvēļu.

Vakaros visi pulcējās ap ugunskuru. Šeit dzirkstīt dzirkstīja prieks un jautrība. Kad tuvojās naktsmiera stunda, tad visas acis lūdzās vēl mazu brītiņu. Bet nometnē valdīja stingra disciplīna, kuru nekas nevarēja grozīt.

Diženo kandidātu pārbaudījumus izturēja un par diženiem iecēla sekošus mazpulku dalībniekus: 557. **Variešu — Valeriju Lejnieks,** 297. **Sēlpils — Oskaru Zvirgzdgraudu.** 365. **Mēmeles — Arnoldu Vanagu,** 397. **Mazzalves I — Jāni Mireku,** 198. **Vanagu — Broņislavu Čivkuli.**

Mazpulku nometne Alūksnē

Gulbenes novada mazpulku nometnē 3., 4. un 5. jūlijā piedalījās kopskaitā 213 zēni, 129 meitenes un 50 mazpulku vadītāji. Nometnes vieta krāšņajā Alūksnes ezera krastā, kur nometnei ierīkotas teltis.

Nometni atklāja 3. jūlija rītā plkst. 10-os. Atklāšanas dievkalpojumu noturēja Alūksnes dr. māc. Kņezs-Kņezinskis. Mazpulkus uzrunāja LLK mazpulku nozares vad. agr. K. Ķirsis un nov. inspektore agr. O. Rezovska.

Darbi Rīgas jūrmalas nometnē

Sacīkstes makšķerēšanā

Nometnes praktiskās nodarbības bija: meliorācijas darbi, ārstniecības augu vākšana, dārzkopība, daildārzniecība un biškopība, telpu balsināšana, novada sacīkstes govju slaukšanā, bez tam ierindas mācība, lekcija par Latvijas folkloras krāšanu, rīta vingrojumi un ekskursijas uz Dēliņa kalnu, Apekalnu un Ķornetu, kā arī Alūksnes krāšņāko vietu apskate.

Pirmās dienās darba gaitas noslēdzās ar ugunskuru un mazpulku dalībnieku priekšnesumiem — tautiskām dejām un dziesmām. Otrās dienas darba noslēgums — dievkalpojums bērziņiem un lauku ziediem greznotā Alūksnes baznīcā. Dievkalpojumu vadīja Alūksnes un Tervetes dr. mācītāji, solo dziesmām un mūzikas priekšnesumiem kuplināja — soliste Treimaņa kundze, māksl. Apsītis un mazp. vad. Millers. Svētdienas darba noslēgumā notika mazpulku diženo apbalvošana, novada labāko slaucēju godalgošana un mazpulku parāde.

Svētkus ar savu klātbūtni pagodināja LL kameras mazpulku sekcijas vadītājs Dzeguze un Garnizona pr-ks pulkv. P. Bajars, LLĶ mazpulku nozares vadītājs agr. Ķ. Ķirsis.

Gulbenes novadā par diženajiem izraudzīja no 20. Stāmerienes mazpulka **Jāni Rudzīti, Jāni Galeju** un **Jāni Ozolu;** no 2. Annas m-ka — **Artūru Svotu** un **Richardu Grauduli;** no 194. Lubejas m-ka — **Pēteri Šāvēju;** no 152. Mārcienas m-ka — **Ireni Legzdu;** no 180. Zeltiņu m-ka — **Kārli Baugu;** no 165. Tirzas m-ka — **Jāni Āzi** un no 16. Praulienas m-ka — **Valentīnu Kalniņu.**

Slaucēju sacīkstēs pirmo vietu un tiesību piedalīties slaukšanas sacīkstēs valsts mērogā ieguva 6 mazpulka dalībnieki, bez tam 6 dalībnieki ieguva pirmās vietas bez tiesībām piedalīties slaukšanas sacīkstēs valsts mērogā.

Pēc parādes notika gājiens uz kritušo varoņu pieminekli, kur novada inspektore agr. O. Rezovska nolika ziedus visu mazpulku vārdā. Mazpulku nometni materiāli atbalstījusi Alūksnes krājaizdevu s-ba, ziedojot 100 ls, Alūksnes pilsētas valde — 50 ls un Alūksnes patērētāju b-ba „Ekonomija" — 25 ls.

Sevišķi liels palīgs nometnes ierīkošanā, kā arī nometnes laikā bija 7. Siguldas kājnieku pulks.

Jelgavas novada mazpulki

izgāja darba nometnē no 8. līdz 13. jūlijam Dobeles pilsdrupās. Nometnē piedalījās 572 mazpulku dalībnieki un 62 vadītāji.

Pirmajā dienā galvenais darbs iekārtot nometni, uzcelt teltis, ierīkot pavardus, galdus un sadalīt pa saimēm un dzimtām. Nometni atklāja 9. jūl. pl. 7 mazpulku un jaunatnes audzināšanas nod. vad. agr. J. Andersons. Nometnes atklāšanā piedalījās Jelgavas apr. priekšnieks Ausmanis, Jelgavas pilsētas galva Štolcs, ģimnaziju dir. Līkums, Jirgens, mazpulku nozares vad. agr. Ķ. Ķirsis un citi.

Nometnes priekšnieks, Jelgavas novada mazp. inspektors agr. Ķ. Pelēķis nolasīja uz pergamenta rakstīto adresi mazpulku Virsvadonim un kopīgi ar 2 mazpulku dalībniekiem aizveda uz Rīgu. Nometnē stingra disciplīna. Dienā dažādas nodarbības: vingrošana, militārā audzināšana, dziedāšana, tautiskās dejas un rotaļas un dažādas sacensības, gan aršanā, slaukšanā, pieccīņās.

Šaušanas sacīkstes nometnē (Dubultos)

Nodarbību sākumu un beigas paziņoja ar gongu — daudzajiem lemešiem, ko dāvāja pilsētu pašvaldības. Darba diena sākās pl. 6 un beidzās 22.30.

Nometnes svētki 12. jūlijā sākās ar Valsts Prezidenta sagaidīšanu pie skaistajiem goda vārtiem, kur mazpulku dalībnieki pasniedza Virsvadonim kviešu vārpu vainagu un lauku ziedus. Pēc sasveicināšanās ar dzimtām notika dievkalpojums, kuru vadīja mazpulku garīgās audzināšanas insp. māc. A. Lūsis. Pēc dievkalpojuma mazpulku Virsvadonis Dr. K Ulmanis sirsnīgos vārdos norādīja uz lielajiem sasniegumiem un aicināja būt krietniem darba darītājiem ar stingru stāju. Virsvadoņa vārdi deva jaunus spēkus visiem turpmākā darbā un cenšanos — labo padarīt vēl labāki.

Sekoja godalgu pasniegšana:

Diženā nosaukumu ieguva: **Grašiņš Artūrs** — 728. Taurkalnes-Pētermuižas m., **Eglīte Ernests** — 328. Pēternieku m., **Plēgermanis Alvīna** — 58. Jaunpils I m., **Lazdiņš Anita** — 290. Ceraukstes-Grīķu m., **Rausis Kārlis** — 53. Penkules m., **Melderis Otto** 114. — Remtes m., **Dempelsons Austra** — 309. Jaunsvirlaukas-Grīvas m., **Ausmanis Kārlis** — 429. Līvbērzes m, **Ķirsis Jānis** — 437. Dobeles ģimn. mazp.

Darbi meliorācijā Krāslavas nometnē

765. Kacēnu mazpulka pieciņas (ravēšana)

Aršanas sacīkstēs pirmās vietas ieguva: Kalniņš Arturs no Zaļenieku-Abgunstes m. ieguva LLK balvu, Paegle Arvīds — Umpārtes m., Bullītis Valdemārs — Jaunpils m., un Liniņš Kārlis no Penkules m.

Slaukšanas sacīkstēs piedalījās 53 dalībnieki (36 meitenes un 17 zēni). Pirmās godalgas un tiesības piedalīties slaucēju sacensībās valsts mērogā ieguva: Paegle Arvīds — Umpārtes m., Zariņš Kārlis — Šķibes m., Lazdiņš Anita — Ceraukstes-Griķu m., Sniedze Tamāra — Jaunpils m., Grieze Alberts — Jaunpils m., un Gailis Roberts Abguldes mazp.

Pieciņā 16. Jelgavas aizs. pulka ceļojošo balvu otrā gada izciņā ieguva ar 48,5 puktiem Džūkstes mazp. dalībnieks Egons Kiršteins. Pirmās godalgas ieguva: Irēne Kaža — Garozas m., Dzidra Štrēlis — Sīpeles m, Arvīds Šēnfelds — Līvbērzes m., Hilda Lerchis — Zaļenieku-Abgunstes m. un Rasma Tombergs — Bēnes mazp.

Šaušanas sacensībās ar mazkalības šautenēm: I vietā Ozoliņš Jānis no Bērzmuižas-Mežinieku mazp., 2. vieta, Žervens Kārlis — Abguldes m., 3. v., Freiis Ansis — Zaļenieku m., 4. v. Švalkovskis Artūrs — Auru m, 5. v., Ošenieks Vilis — Vilces mazp.

251. Alojas mazpulka pieciņas (salmu režģu vīšana)

Pēc pusdienas notika nometnes apskate un priekšnesumi un teatra izrāde „Krišus Laksts". Pl. 16 sirsnīgu ovāciju pavadīts aizbrauca nometnes augstais viesis ar saviem pavadoņiem.

Pirmdien 13. jūlijā notika nometnes slēgšana.

Rīgas pils. mazpulku novada Jūrmalas mazpulki

šogad izgāja atsevišķā darba nometnē Salas pagasta Ozoliņu māju robežās, no 31. jūlija līdz 2. augustam. No septiņiem jūrmalas mazpulkiem nometnē piedalījās 102 dalībnieki un 12 vadītāji un palīgi.

Nometnes vieta — Ozoliņu māju priedaine un pļavas līcis ar veco liepu Lielupes krastā bija klusa un piemērota vieta darbam un atpūtai. Darbs nometnē noritēja ļoti intensīvi, jo bez demonstratīviem darbiem dārzkopībā, mājsaimniecībā, sanitārhigiainā, ierindas apmācībā notika vesela rinda sacensību: kaplēšanas, lāpīšanas, šaušanas sacensības. Taču lielu darba programmu bija iespējams viegli veikt, jo dalībnieku darba prieks un možais gars nometnē bija lielisks.

Nometni 31. jūlijā ar sirsnīgu uzrunu atklāja LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas sekcijas inceklis M. Štāls.

Nometnes svētkus 2. augustā ar savu apmeklējumu pagodināja arī Iekšlietu ministrs V. Gulbis. Ministru sagaidīja mazpulku špaleras un mazpulku dalībnieces, sveicot kalmēm. Spēlēja Pleskodāles mazpulka orķestrs. Ierodoties nometnē, ministrim mazpulku dalībnieces pasniedza ziedus, bet zēni — rudzu vārpu vainagu. Ministrs ļoti sīki interesējās par visu nometnes dzīvi, darbu un iekārtu, un iepazinies ar viņu, izteicās atzinigi par mazpulku darba nometņu ideju. Pēc sikas nometnes apskates ministrs teica mazpulkiem uzrunu, uzsverot, ka te redzētais radot pārliecību, ka mazpulku saimē augot ne tik vien čakli un darbīgi jaunie Latvijas pilsoņi, bet arī disciplinēti un uzticami mūsu zemes un valsts jaunie sargātāji. Uzrunai sekoja sacensību uzvarētāju apbalvošana. Balvas līdz ar uzmudinošiem novēlējumiem pasniedza ministrs V. Gulbis.

I Godalgas ieguva a) Šaušanā: 1) V. Ezerkalns no Ķemeru mazp. 2) L. Cimdiņš no Slokas pils. mazp. 3) J. Pētersons no Lapmežciema mazp.

b) Makšķerēšanā: T. Velšs no Mellužu mazp.

c) Rokdarbos meitenēm: M. Krebse no Bulduru mazp.

d) Dārzkopībā: J. Arājs no Bulduru mazp. un M. Niedre no Asaru mazp.

Sacensībām balvas ziedoja Rīgas Jūrmalas pilsētas valde, Slokas un Ķemeru pilsētas un Slokas pag. valde. Apbalvošanai sekoja mazpulku parāde.

Pateicoties Rīgas Jūrmalas pilsētas valdes atbalstam, nometnes mazpulku dalībniekiem bija iespēja katram divas stundas strādāt pilsētā algotu darbu 20 sant. stundā. Darbs pie Jūrmalas šosejas koku apliešanas dalībniekiem ļoti patikās, un četrās darba grupās izstrādājās 80 dalībnieki. Kopējo izpeļņu — Ls 32.— — mazpulka dalībnieki lūdza nodot Uzvaras laukuma izbūvei.

Mazpulku pagalms strādnieku svētkos 26. jūlijā Brīvdabas muzejā — Rīgā

LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa ierīkoja Brīvdabas muzējā — strādnieku svētku laikā — bērnu nodalījumā īpašu pagalmu, kur pilsētas jaunatne varēja izmēģināt laimi dažādās sacensībās, noteicot labības sugas pēc graudiem un pēc vārpam, noteicot dzīvnieku un putnu sugas pēc modeļiem un zīmējumiem, audumu paraugus, dažādus izstrādājumus u. t. t. Sacensību uzvarētāji saņēma balvas; glītus kurvīšus ar ogām un medu vai glāzi ābolu sulas, kas sevišķi garšoja karstajā dienā. Mazpulku pagalmu apmeklēja arī mazpulku Virsvadonis Dr. K. Ulmanis ar ministru kabineta locekļiem. Mazpulku novietnē līdzi darbojās Rīgas pilsētas mazpulku vadītāji un dalībnieki.

Dzimtenes sētas top daiļākas.

Valsts karogus iegādājušies mazpulka dalībnieki:

621. Turnas mazpulkā: **K. Šķeltris, L.** un **V. Incis, A.** un **I. Heidemaņi, M.** un **L. Klāra, A. Grāpis, V. Vēveris, M. Altcepure, E. Šakars, A. Šķiņķis, M. Ūburgs, A. Bemberis, O. Luca, M. Cābulis.**

169. Lēdurgas mazpulkā: **A. Kušķis.**

Piemērs, kam jāseko.

Š. g. 19. jūlijā Smiltenes V lopkopības pārraudzības rīkotās lopu apskates slaucēju sacensībā piedalījās arī vietējā — **Bilskas** mazpulka dalībnieki. No 7 sacensību dalībniekiem 5 zēni un 2 meitenes. Slaucēji bija labi sagatavoti. Augstāko godalgu ieguva **Reinholds Mežulis.** Mazpulku vada agr. **Blumentāls,** bet slaucējus apmācījuse pārr. **E. Zariņa.**

170. Mālpils un 243. Ikšķiles mazpulku svētceļojums uz Nāvessalu.

Mālpils mazpulka dalībnieki vadītāja J. Ķiploka vadībā ieradās pie Ikšķiles mazpulka dalībniekiem, lai kopā dotos uz Nāvessalu un pakavētos atmiņās pie nesenājām cīņu dienām. Nāves salā pie piemineklia Mālpils un Ikšķiles mazpulku dalībnieki nolika ziedus. „Tik liela vērtība nav ziediem, bet sajūsmai sirdī, ar kādu šie ziedi likti!" teica vadītājs, ticēdams, ka jaunatnes ticība un sajūsma daris arvien lielākus darbus mūsu dzimtās zemes labā.

221. Stružānu-Salas mazpulkam bija liela svētku diena, iesvētīja mazpulku karogu.

Šī bij svētku diena visai apkārtnei, jo šinī klusā, ap 40 klm. no pilsētas trokšņa attālā stūrītī ļoti reti sastopami plašāki sarīkojumi.

Sabiedrība bij pareizi novērtējusi svētīgo mazpulka darbu, tādēļ par centību vietējie darbinieki kopā ar lauksaimniekiem dāvāja mazpulkam karogu. Karogu iesvētīja Stružānu baznīcā mācītājs Blodnieks. Svinīgo dievkalpojumu kuplināja 9. Rēzeknes kājnieku pulka orķestrs un Beņislavas koris. Pēc dievkalpojuma gājiens devās no baznīcas uz laukumu pie piensaimnieku sabiedrības „Vienība", kur notika karoga pasniegšana.

Sekoja mazpulka dalībnieku sporta priekšnesumi — vingrojumi, teātra izrāde un saviesīgs vakars ar tautiskām dejam un rotaļām.

456. Stendes mazpulks nosvinēja karoga svētkus. Karogu dāvāja Stendes Kultūras Veicināšanas b-ba. Karoga iesvēti izdarīja Stendes mācītājs J. E. Ozoliņš Stendes baznīcā. Stendes I. pak. pamatskolā notika karoga pasniegšana un mazpulka dalībnieku svinīgais solījums.

Virgas, Priekules, Bunkas, Tadaiķu, Sustas, Purmsātu, Krūtes un Gaviezes mazpulki sarīkoja Virgā kopējus mazpulku svētkus. Virgas baznīcā prāvests Dr. V. Sanders iesvētīja Virgas un Sustas mazpulku jaunos karogus. Virgas pamatskolā insp. agr. A. Ķibēns atklāja mazpulku svētkus. Pēc tam mazpulku dalībnieki sacentās slaukšanā un pieccīņās. Uzvarētāji saņēma vērtīgas balvas.

Virgas pagasta vecākais M. Žakars nodeva mazpulkam pagasta pašvaldības dāvāto karogu.

599. Virgas mazpulka biškopības kursi notika 28. jūnijā Virgas pamatskolā. Kursus vadīja Liepājas raj. bišk. instruktore E. Kalniņa.

Mazpulka dalībnieki darbus izveda arī praktiski mazpulka vadītāja E. Strautmaņa dravā.

Skaistākā diena manā mūžā.

Ir dienas, kuras mums iespiežas atmiņā un paliek tur visu mūžu.

Tā bija apmākusies vasaras dienas, taču tas nevarēja traucēt mūsu, mazpulka pacilāto garastāvokli, jo šinī dienā bija mūsu karoga svētki. Mēs visi saradamies jau laikus pie baznīcas, sasveicinājamies līksmiem smaidiem, taču katram acīs es vēl redzēju citu, apslēptu mirdzumu. Man likās, ka aiz šiem gaišiem un tumšiem acu pāriem kvēlotu uguns, kas gaida kādu brīdi, lai izšautos kā gaiša liesma.

Ieskanējās baznīcas zvans. . . Un mēs aiz baltzaļā aiztītā karoga gājām dievnamā. Mēs bijām tik satraukti, ka grūti bija mierīgi nomesties ceļos pie altāra. Un tad — ai mūžām neaizmirstamais mirklis, kad sajutu drebošajā rokā karoga vēso kātu. Es aizmirsu visu un ciešāk saspiedu kātu savā rokā. . . Un tikai tagad, atceroties toreizējo pārdzīvojumu, es izprotu, ko toreiz jutu. Šīs jūtas bija kā solījums, vēl vairāk, tās bija kā zvērasts šim karogam mūžam sekot un ticēt, sargāt un aizstāvēt tājā neredzamiem burtiem rakstīto devīzi.

741. Aizpures mazpulka ekskursija

Diena bija apmākusies, bet taisni tanī brīdī, kad pacēlās mācītāja roka, lai iesvētītu mūsu mazpulka baltzaļo karogu, pa augsto baznīcas logu ielija zeltaina saules staru šalts. Tas bija neaizmirstams brīdis.

Elza Lācis, 163. Silenieku mazpulkā.

Apmeklējiet sava pagasta priekšzīmīgākās saimniecības!

Mēs, 741. Aizpures mazpulka dalībnieki uz sava vadītāja ierosinājumu 30. jūlija rītā salasījāmies pie skolas, no kurienes ar riteņiem devāmies ekskursijā caur Balviem uz pagasta ievērojamākām saimniecībām. Balvos mums pievienojās rajona agronoms N. Jansons. Pirmā saimniecība bija izraudzīta „Meķu" mājas. Apskatījām kultivētās ganības, kas sadalītas aplokos. Turpat arī bija redzams zāļu sēklu audzēšanas lauciņš, kas kupli sazaļojis. Ar sevišķu interesi apskatījām Latv. brūnos sugas lopus. Agronoms mums paskaidroja, ka vienas govs izslaukums gada laikā esot ap 4500 litru ar 4,25% tauku. Tālāk mūsu ceļš gāja pa skaistiem Balvupes krastiem, priežu mežiem uz „Stacinajas" fermu, kur atrodas vienīgā mūsu pagasta kokaudzētava. Šeit dažādas ābeļu šķirnes, plūmes un ķiršus audzē tirgum. Bija interesanti apskatīt rūpīgi apkoptos kociņus. Nākošā vieta ir „Fabriku" mājas, kur mūs pārsteidz labi iekārtotās seklās lopu un cūku kūtis. Tad ejam apskatīt labi iekoptos laukus. Saimniecībā galvenā vērība piegriezta graudkopībai. Redzējām labi izkoptas kultivētās ganības, un varējām salīdzināt kultivētās pļavas ar nekultivētām. Projām braucot, laipnā nama māte mūs pacienāja ar vakariņām, un atvadījušies devāmies mājup. Ir jau vēls, un lai gan nobraukti ap 50 klm, tomēr visi esam jautri un, dziesmām skanot, esam nemanot nobraukuši pēdējo ceļa posmu.

A. Kozlovskis, 741. Aizpures mazpulkā

Uzdevumu atrisinājumi

(Skat. „Mazpulks" 3. nr. „Vaļas brīžos")

Jautrā matēmatika.

6. Kā sagulties?

Ekskursijas dalībnieki sagulās aplī, galvas kopā. Guļot aplī gar malu nebija neviens.

Pareizus atrisinājumus iesūtījuši sekoši mazpulku dalībnieki: **Umurgas:** J. Atvars, **Penkules:** K. Rausis, **Augšgaujas:** J. Mašiņš, E. Jāņkalns, A. Ķelle, **Nīrzas:** V. Strogonovs, **Dagdas:** J. Kokins, **Zaļenieku-Abgunstes:** B. Cērpiņa. Z. Zurovska, M. Treija, Z. Cērpiņa, **Babītes:** M. Lundberga, **Zaļenieku:** M. Kuļikovska, V. Mainenieks, I. Ozols, A. Sedule, R. Kundziņš, E. Šmalis, P. Zamalovskis, **Spilves:** A. Niedre, **Mežāres:** A. Ozoliņš, **Līgatnes:** L. Priedītis, E. Godīgs, **Zilupes:** V. Volains, **Sauleskalna:** A. Dzalbs, **Bolderājas:** L. Volmārs, **Iecavas:** R. Zīle, **Rūjienas:** Dz. Bodniece, **Jaunslobodas:** V. Bikovskis, K. Aglišs, **Viļānu:** V. Seržants, **Istras:** J. Ravinskis, A. Koļencevs, **Padūres-Ivandes:** Fr. Ercums, **Valkas:** E. Markss.

7. Cik zirgu?

Lai cik lepni neizskatās divjūgs, — matēmatiķis tur neredz veselus divus zirgus.

Bet četrjūgā jau ne tik daudz!

Vairāku zirgu kopējo jaudu nevar aplēst vienkāršas saskaitīšanas ceļā. Divi zirgi velk ar mazāku spēku nekā viena zirga divkāršu spēku, tāpat trīs zirgi dod mazāku vilktspēju nekā viena zirga trīskāršots spēks u. t. t.

Izskaidrojums vienkāršs — vairāki zirgi sajūgti kopā nesaskaņo savu spēku un pa daļai viens otru traucē.

Praktiski izmēģinot iegūti šādi rezultāti:

Zirgu skaits	Atsevišķ. zirg. jauda	Kopējā jauda
1	1	1
2	0,92	1,8
3	0,85	2,6
4	0,77	3,1
5	0,70	3,5
6	0,62	3,7
7	0,55	3,9
8	0,47	3,8
9	0,40	3,6
10	0,32	3,2

Lai sniegtu palīdzību lauksaimniecībai pie darba roku trūkuma novēršanas, ar valdības palīdzību tagad dota iespēja iegādāties lētus traktorus — aršanai, ecēšanai, vilkšanai, kulšanai u. c.

Viens pats Fordsona traktors attīsta 24 zirgu spēkus (H. P.).

Cik gan zirgu vajadzētu sajūgt, lai atvietotu vienu Fordsona traktoru?

Atbildes lūdzam iesūtīt redakcijai.

PAZIŅOJUMI

● **VI mazpulku kopējā sanāksme un valsts sacīkstes govju slaukšanā notiks š. g. 12. un 13. septembrī, Rēzeknē.** Sanāksmes laikā notiks arī **mazpulku līdumnieku** izraudzīšana.

● Sanāksmē obligātoriski jāpiedalās visiem līdumnieku kandidātiem, visiem slaucēju sacīkšu dalībniekiem, kuŗi novadu sacīkstēs ieguvuši I vietas un tiesības piedalīties valsts sacīkstēs un arī tiem mazpulku pārstāvjiem, kas saņems ī p a š u sava novada mazpulku inspektora uzaicinājumu. Mazpulku vadītājiem un dalībniekiem ierodoties Rēzeknē, jāpiesakās izstādes laukumā mazpulku birojā, kur norādīs apmešanās telpas. Rēzeknē jāierodas **š. g. 11. septembrī līdz plkst. 13 dienā.** No Rēzeknes varēs aizbraukt š. g. 13. septembŗa vakarā. Braucot uz sanāksmi un atpakaļ braucot, braukšanas maksa būs pazemināta par 75%, iesniedzot stacijas priekšniekam parasto pieprasījumu ar mazpulka vai skolas zīmogu.

● Mazpulkiem, kuŗi ieradīsies Rēzeknes izstādē un pļaujas svētkos bez īpaša aicinājuma, arī jāpiesakās mazpulku birojā, bet par apmešanās telpām jārūpējās pašiem.

● A t g ā d i n ā m, k a m a z p u l k u v a l d e s l o c e k ļ i e m j ā i z p i l d a v i s i p i e n ā k u m i p ē c m a z p u l k u i e k ā r t a s u n d a r b ī b a s n o t e i k u m i e m, d a r b v e d ī b a s u n g r ā m a t v e d ī b a s i n s t r u k c i j a s u n **visi mazpulku inspektoru dotie aizrādījumi,** k a s d o t i, p ā r b a u d o t m a z p u l k a g r ā m a t a s š. g. v a s a r ā.

● Mazpulku vadītājiem piesūtītās **darbības pārskata veidlapas** jāizdala mazpulku dalībniekiem jau laikus pirms ražojumu apskates, lai dalībnieki tās varētu kārtīgi izpildīt.

● Mazpulku vadītājiem jārūpējas, lai pie katra mazpulka dalībnieka lauciņa ražas novākšanas būtu klāt mazpulka vadītājs vai kāds valdes loceklis, kas pārbaudītu un atzīmētu grāmatvedībā novāktās ražas lielumu un lielāko augu svaru.

● **Visās mazpulku dalībnieku sētās Latvijas brīvības cīnītāju dienā, 16. augustā vajadzētu uzvilkt valsts karogus.**

● Mazpulku vadītājiem piesūtītās **II mazpulku loterijas** biļetes lūdzam plaši izplatīt savā apkārtnē, cenšoties izpārdot pēc iespējas vairāk biļetes.

Loterijā daudz laimestu — 3 nekustami īpašumi un citas vērtīgas mantas. Loterijas atlikums nāks par labu pašiem mazpulkiem — mazpulku kustības veicināšanai un darbības paplašināšanai.

● **Mazpulku dalībnieku grāmatvedības atzīmju pārbaudīšanai noder sekošās darbu normas:**

Uzart var 100 m² — 15 min.; noecēt vienu kārtu 100 m² — 2 min.; ar atspeŗu ecēšu var apstrādāt 100 m² — 6 min.; kūtsmēslus var izvest ½ km attālumā 10 stundās — 15 vezumus; mēslus var izārdīt 100 m² — 15 min.; izsēt mēslus vai labību var 100 m² — 3 min. Kartupeļus var izstādīt 1 stundā — 60 kg; kāpostus un lopbarības bietes 100 stādus var izstādīt 10—15 min.; cukurbietes var izretināt 100 m² — 1½ stundās; ar rušinātāju var apstrādāt 100 m² — 3 min.; ar kapli var izkaplēt — 1 stundā — 70 tekošus metrus (ja stādu rindas 50 cm attālumā).

● **Noslēdzot grāmatvedību un izvedot atmaksāšanās aprēķinu, jāpieturas pie sekošiem cenu samēriem:**

Paša darbs (atkarībā no dalībnieka vecuma) .	1 stunda	Ls 0,06—0,20	Zirga darbs	1 stunda	Ls 0,23
Cita darbs (vīrieša) . . .	1 „	„ 0,25	Kūtsmēslu vērtība (par 1 vezumu)		„ 1,—
Cita darbs (sievietes) . .	1 „	„ 0,22	Vircas vērtība (par 1 spaini) .		„ 0,03

Nomas nauda par 100 m² — Ls 0,50 — Ls 1,—, atkarībā no zemes labuma.

Pārdodamie produkti jāvērtē pēc katrreizējām tirgus cenām; lopbarībā izlietojamie pēc šādām cenām: 1 kg kartupeļu — 3 sant., 1 kg lopbarības bietes vai kāļi — 1,2 sant., 1 kg turpnešu vai rāceņu — 1 sant., 1 kg burkānu — 2 sant. un 1 kg sakņaugu lapu — 0,3 santima.

● **Lūdzam līdz šim savāktos ārstniecības augus iesūtīt Tautas labklājības ministrijas drogu noliktavai Rīgā, Marstaļu ielā 7, dz. 11.** Arī turpmāk vāktie ārstniecības augi jānodod drīzumā noliktavai, neuzglabājot tos mājās. Nodošana nepieciešama, lai zinātu, cik daudz augu savākts pašu zemē, jo iztrūkstošo daudzumu atļaus ievest no ārzemēm un tad pašu savāktos vairs nevarēs pārdot.

● **Mazpulki var nodot savus ražojumus karaspēkam.**

Armijas karaspēka daļas pieņems šogad no mazpulkiem viņu kopīgi nododamos ražojumus, maksājot sekošas cenas, latos par kvintālu:

par kartupeļiem 4,50, kāļiem un bietēm 6,—, svaigiem kāpostiem 6,—, burkāniem 9,—, svaigiem sīpoliem 30,—.

Lai armijas apgādē varētu piedalīties plašākas lauksaimnieku aprindas, tad Kara ministrija zaziņā ar Zemkopības ministriju noteikusi, cik no katras saimniecības atļauts pieņemt ražojumu; katram mazpulkam tomēr atļauts nodot 3 saimniecību normu un tā ir sekoša: Rīgas, Daugavgrīvas un Daugavpils garnizonos novietotām karaspēka daļām var nodot kopsummā ne vairāk par 9 tonnām dārzāju no mazpulka, pie kam katru 3 tonnu dārzāju vietā var nodot 4 tonnas kartupeļu; pārējos garnizonos kopā 6 tonnas dārzāju vai kartupeļu no mazpulka.

Pieteikumi iesniedzami jau laikus tuvākā karaspēka daļā.

● Talsu-Ventspils novada mazpulku inspektors N. Cīrulis pieņem Talsos katru piektdienu Milenbacha ielā 15, tālr. Talsi 250, Ventspilī, katra mēneša III otrdienā Kuldigas ielā 55, tālr. Ventspils 412, Tukumā, katra mēneša I ceturtdienā Baznīcas ielā 5, tālr. Tukums 65.

● **„Mazpulka dalībnieka vadonis lopkopībā"** — grāmatvedība, kas nepieciešama katram jaunlopa audzētājam par Ls 0,50 eks. dabūjams „Mazpulks" eksp., Rīgā, Baznīcas ielā 4-a.

● 410. Kārsavas I un 452. Kārsavas II mazpulks, uz pašu vēlēšanos apvienoti, nosaucot jauno mazpulku par **410. Kārsavas mazpulku.**

● 173. Tereku un 205. Pušmucovas mazpulks, uz pašu vēlēšanos, apvienoti, nosaucot jauno mazpulku par **205. Pušmucovas mazpulku.**

● 566. Belušu un 804. Pokrovas mazpulks, uz pašu vēlēšanos apvienoti, nosaucot jauno mazpulku par **566. Belušu mazpulku.**

● Visi līdzšinējie mazpulku vadītāju vietas izpildītāji ir apstiprināti par mazpulku vadītājiem, izņemot tos, kuriem 1936. g. vadītāju sarakstā ir atzīmes vad. v. i. resp. vadītāja vietas izpildītājs. **LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.**

Veļas katls.

M. Kalniņa ķīm. fabr. sludinājums.

Cik svarīga loma mazgāšanā piekrīt veļas katlam, to diemžēl, zin visai mazs skaits namamāšu. Tamdēļ arī nedaudzas var lepoties ar piemērotu veļas katlu. — Uz laukiem veļa bieži vien tiek vārīta tai pašā katlā, kurā lopiem vāra ēsmu. Cik tas lietderīgi, to sapratīs katra namamāte.

Arī pilsētā piemēroti veļas katli sastopami visai maz. Vārot veļu šādos nepiemērotos katlos, tā dabū cinka, rūsas un piedegumā traipus Tie sabojā veļas labo izskatu un ir grūti labojami.

Ideālākie veļas katli, protams, ir emaljētie, bet ar tādiem katliem jāapietas ļoti uzmanīgi. Strauja temperatūras maiņa tiem ir kaitīga un tie viegli iedauzās.

Para-tākie veļas katli, kuŗus eto mājturībā, mēdz būt cinkota skārda, cilindrveidīgi. Ļoti ieteicami ir katli ar ieliekamu skārda, caurumotu dibenu — tādos nekad veļa nepiedeg. Liela nozīme piešķirama arī pareizam lielumam. Katla tilpumam jābūt ne mazākam par 3 spaiņiem.

Šādi katli dabūjami attiecīgos veikalos:

3 spaiņu tilpuma par Ls 3,40,
4 „ „ „ „ 3,75.

Par daudz mazs katls nav lietderīgs, tas patērē daudz lieka kurināmā un arī mazgājamā līdzekļa.

Piemērots veļas katls un labs mazgājamais līdzeklis lielā mērā atvieglos namamātei darbu grūtā veļas dienā.

Protams, ar Nitru var vārīt veļu kautkādā katlā, bet šādā piemērotā veļas katlā rezultāti vienmēr būs labāki.

Rīkojaties šādi:

Iemērcējiet savalkāto baltveļu Emka kausējumā, otrā rītā izņemiet no šī kausējuma veļu un viegli pārskalojiet.

Piepildiet veļas katlu līdz pusei ar aukstu ūdeni, kuŗu mīkstiniet ar 1 sauju Emka. (Šādi mīkstinātā ūdenī Jūs vislabāki izmantosiet mazgājamo līdzekli.)

Atsevišķā traukā izšķīdiniet vajadzīgo daudzumu Nitra (1 paciņa 3 spaiņiem ūdens), ar mazu lāsīti auksta ūdens izmaisot mīklveidīgā masā. Ielejot to katlā un labi izmaisiet. Tad ielieciet vaļīgi veļu. Tikai tagad sāciet katlu sildīt. Kad veļas katla saturs sāk vārīties, turpiniet vārīšanu apm. 15 minūtes Ļaujiet tai pašā kausējumā veļai atdzist līdz rokas var ciest. Pārmazgājiet seviški smalkākās vietas, skalojiet vispirms stipri siltā ūdenī, tad remdenā un beidzot aukstā.

Rīkojaties šādi un Jūs redzēsiet — piemērots veļas katls un pašdarbīgais mazgāšanas līdzeklis Nitra Jums būs neatsveŗami palīgi grūtā mazgāšanas darbā.

Jānis Biete un Frīdis Loze ievāc ražu

Vaiga sviedros zēni raujas,
pelnot maizi dienišķo:
cietas tulznas metas saujās
bet tie neskumst — kas par to!

Redz kur divi spēka vīri,
cēlājs viens — bet otris — rāvējs,
ābelei nu zari tīri
top, bet kas ir grozā krāvējs?

Atsperies — un velc cik vari —
balss no augšas skaļi sauc:
nespēju — pūš lejā gari:
vezums pielādēts par daudz!

Mazāk mutē — vairāk bļodā
sārtās ogas, draudziņ, liec,
lai pie saimniecēm tu godā
pacelts augstā vienmēr tiec!

Lai tas ķirbis labāk augtu
jāliek mēsli apakšā.
Jān's ja Frīdi nepārtrauktu
diez kā būtu pēcgalā.

Ievārījums, likts uz maizes,
dots top tiem, kas zin, kas labs.
Zēnus māc tik vienas raizes —
vai tas riks mums nebūs knaps?

Atbildes:

(Skat. „Mazpulka“ 6. nr.).

1. atbilde. Ja vasarā vētra nodara vairāk posta mežos kā ziemā, tad, pēc manām domām, tam var būt vairāki pamatojumi. Pirmkārt, jāievēro jau tas, ka Latvijas klimatā lielas vētras galvenokārt plosās vasarā un rudenī. Otrkārt, lapu koki, būdami vasarā lapotā stāvoklī, cieš vairāk no vētras nekā ziemā, bezlapu stāvoklī. Diezgan bieži kokus, sevišķi egles, vētras izgāž ar visām saknēm, kas protams, vieglāki var notikt tikai vasarā, kad zeme nav sasalusi.

2. atbilde. Mūsu arājiem un mazpulku dalībniekiem, staigājot pakaļ arklam vai pļaujot tīrumā, bieži daudz nepatikšanu sagādā mūsu laukakmeņi. Laukakmeņi ir atlausti Skandināvijas klinšu gabali, kurus še atnesuši un noguldījuši ledus laikmeta šlūdoņi, kas virzījušies pāri visām ziemeļu zemēm apmēram 8 milj. km² platībā. Berzdamies viens pret otru, tie bieži sadrupa, no kā radās sīkie akmeņi. Ledum kūstot, tie palika mūsu laukos.

Kārlis Eņģelis,
mazpulku līdumnieks Durbes mazpulkā.

Pavisam uz jautājumiem pareizas atbildes iesūtījuši 76 dalībnieki, kuŗu vārdus telpu trūkuma dēļ mēnešrakstā nevaram iespiest.

Diviem jautājumu atbildētājiem piešķirtas balvas — grāmatas.

57. Durbes mazp. līdumniekam **K. Eņģelim** 1 grāmata „Latvijas karoga vēsture“.

127. Seces-Sērenes mazp. dalībn. **A. Kasandrim** 1 grāmata K. Ulmanis „Jaunatnei“.

Uzdevumi:

1. jautājums. Kā rudenī pareģo nākamās ziemas laiku: pēc koku lapu nobiršanas, pēc gāju putnu laišanās u. t. t. Kas gaidāms, ja gāju putni laižās augstu, zemu; kas, ja tie aizlaižas ātri, ja tie rudenī ilgi uzkavējas u. t. t.

2. jautājums. Kāda būs ziema, ja pirmais sniegs uzkrīt naktī, dienā; kas tajā gadā vairāk mirs — veci, jauni, bērni.

3. jautājums. Kāda būs ziema, ja līdz Mārtiņiem aizsalst purvi un ezeri, ja Mārtiņos jau ir dziļš sniegs, vai tāds būs arī ziemā? Kad sagaida pirmo atkusni pēc Mārtiņu sala.

4. jautājums. Kas jādara pie labības un sakņu novietošanas klētīs un pagrabos (lai peles neēstu, nepūtu u. t. t.).

5. jautājums. Ko dara ar labībā atrastu jumi, kur to glabā, kas sagaidāms jumja atradējam, kā jumi saņem, kā glabā; kas ir jumis, kādas dziesmas dzied par to. Kādi jumi ir (rudzu, riekstu u. t. t.).

Atbildes jāsūta arī uz iepriekšējā „Mazpulkā“ ievietotiem jautājumiem redakcijai līdz š. g. 1. septembrim, uzdodot, kur ticējums dzirdēts, teicēja vārds, uzvārds un dzīves vieta. Labākām atbildēm piešķirs godalgas: 1 eks. „Latvijas karoga vēsture“ un 1 eks. „Zem baltzaļā karoga“.

Saturs:

	Lpp.
Lielajos uzvaras svētkos. E. Mednis	337
Lauku jaunatne. Dainis	340
Labības mēnesī	341
Druvkalna jaunais arājs. A. Mežsēts	342
Līdumnieks. A. Jansons	346
Rūtu un sirds zemē. A. Ķišķis	350
Pasaka par lielo laimi. A. Lūsis	354
Mazpulka dalībnieka tagadējie pienākumi. K. Ķirsis	357
Slaucējiem. M. Pripāne	358
Sniega pelējumi. J. Lūke	362
Pavairosim ziemcietes. H. Kalmiņš	364
Kā sarīkot mazpulku ražojumu apskates	365
Kā es vākšu tautas tradīcijas	367
Darba tērps zēniem	368
Ierīkosim mājas aptieku	370
Ievāksim sūkļus un zemesriekstus. R. Jākobsons	372
Bumbu rotaļas	373
Kā izturēties pie galda	375
Mazpulku dzīve	376
Vaļas brīžos	380
Paziņojumi	381
Jānis Biete un Frīdis Loze ievāc ražu	383
Mīklas	384

Izdev.: Latvijas Lauksaimniecības kamera. Atbildīgais redaktors: RUDOLFS DZĒRVE.

L. Audze gr. sp. Rīgā, Baznīcas ielā 4-a (LLK gr. sp. nomnieks) 1618 Šis numurs iespiests 24.000 eks.

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rigā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227.

NOLIKTAVA:
Tērbatas ielā 24, tālr. 27629.

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes.

Apavu nams „ALMA",

Rigā, Kr. Barona ielā № 15.

Uzspodrināt un atjaunot virtuvi katrā saimniecībā vislētāki un izturīgāki ar krāsošanu, piemērīgākās ir

ED. ROZĪŠA krāsas

Fabrika un nolikt. Rīgā, Lāčplēša ielā 52/54
Nodaļa: Dzirnavu ielā 66a, blakus Konzumam

Spedicija un transporta akciju sabiedrība „T E K A"

L. Jēkaba ielā 5. RĪGĀ

MĀKSLĪGOS MĒSLUS

Superfosfātu
Tomasmiltus
Kalija sāli
Nitrofosku
Kaulu miltus u. c.

piedāvā no krājuma vairumā un mazumā

VOLDEMĀRS MAJORS
Rīgā, Vaļņu ielā № 2, tālr. 22406 un 31420

Lauksaimnieki!

Nodrošiniet ziemāju ražu!
Kodiniet rudzu un kviešu sēklas ar

CERESAN **saus- vai slapj- kodni**

Sauskodināšanai piemērotas mucas izmaksā Ls 10.— gab. un ir iegādātas ilgākam laikam.

BAYER

Dabūjams:
LLK augu aizsardzības līdzekļu apgādē, lauksaimn. piederumu tirgotavās, drogu veikalos u. t. t.

Vai tavs mazpulks jau audzē baltus Angora - trušus vērtīgas vilnas iegūšanai?

Piedāvāju no savas fermas izcilus vaislas kustoņus no godalgotiem vecākiem ar labāko vilnas ražību. Dodu līdz cilts izrakstu. Izsūtu uz visām Latvijas malām. Pie pieprasījumiem lūdzu pielikt marku atbildei.

„BALTAIS ZELTS"
īpašn. **Rūdolfs Vipulis, Rīgā,**
Kurpnieku ielā 3, 4. dz.

T. L. M. aptiekas

DROGU NOLIKTAVA

Rīgā, Mārstaļu ielā 7, 11. dz.
darba laiks no 9—15, tālr. 34449

iepērk katrā vairumā šādus ārstn. augus (žāvētus) par šādām cenām:

Melnos rudzu graudus (Secale cornutum) . . .	Ls	4,50—5,00 kg
Paegļu ogas (Fruct. Juniperi)	„	0,90—0,95 „
Meža rožu augļus bez sēklām (Fruct. Cynosbati s. sem.)	„	2,00—3,00 „
Staipekļu sporas (Lycopodium)	„	3,00—4,00 „
Skalbju apakšzemes stumbrus mizotus (Rhiz. Calami mund.)	„	0,70—0,80 „
Balto nātru ziedus (Flor. Lamii alb.)	„	7,00—10,00„

Drogas var arī iesūtīt pa pastu vai pa dzelzceļu.

Viss labākais, ko dod mūsu dārzi, lauki un rūpniecība — dabīgas ābolu, upeņu, dzērveņu un citas sulas, tīrā Latvijas cukurā — tas viss sakopots

A/S. **V. Kuze**

augļu monpansjē V. K.

A/S. Augļu Eksports

Augļu - sakņu pārstrādāš. fabrika

Rīgā, Aizsargu ielā 2.

FERTIL·KALI

Laiks pienācis izsēt ziemājiem

40% kalija sāli

Kalija mēslojums paceļ ražu, nodrošina pret veldri, rūsām un izsalšanu.

A/S. „KALI" Rīgā, L. Smilšu ielā 8|10.

Kamdēļ jālieto vairāk cukura?

Cukurs pavairo darba spējas un izturību.
Cukurs nostiprina veselību.
Cukurs ir garšīgs un barojošs.

Tāpēc patērējiet vairāk Latvijas cukuru!